DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KPSS GENEL KÜLTÜR

Tarih

ALTIN KİTAP

- Sınav Kapsamındaki Tüm Konu Alanları
- Kavram Haritalı Özel Anlatım Teknikleri
- Soru Çözümleme Teknikleri
- Deneme Sınavları

ORTA ASYA TÜRK GÖÇLERİNİN NEDENLERİ

Ekonomik-Coğrafi
- İklim değişikliği
- Kuraklığın başlaması
- Hayvan hastalıkları
- Otlak arayışı

Siyasi
- Dış baskılar (Çin-Moğol)
- Boylar arası hakimiyet mücadelesi
- Bağımsızlık duygusu

Sosyal (Toplumsal)
- Nüfus artışı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://rantey.org

Göçlerin Sonuçları

1. Türk toplumu birçok kültürle etkileşime girmiştir.
2. Farklı coğrafyalarda, farklı zamanlarda birçok Türk devleti kurulduğu için Türk tarihini araştırmak zordur.
3. Kavimler Göçü'nün başlamasına neden olmuştur.

NOT

Türklerin atı evcilleştirmesi, tekerleği kullanması ve teşkilatçı özellikleri, göçlerini kolaylaştırmıştır.

Kavimler Göçü'nün Sonuçları

a. Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldı
b. Batı Roma İmparatorluğu yıkıldı
c. Avrupa'da derebeylik (Feodalite) ortaya çıktı
d. Bugünkü Avrupa milletleri ve dilleri oluştu
e. Katolik Kilisesi güç kazandı

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D° k¿man Arkivi

- Orta Asya'nın coğrafi yapısı ve iklim koşulları yerleşik toplum modelini güçleştirmiştir. bu nedene bağlı olarak Türk toplulukları ve boyları yarı-göçebe (konar-göçer) bir hayat sürmek zorunda kalmıştır.

Yarı-göçebe Yaşamın Türk Kültürüne Etkileri

Devlet Yapısı
- Boylar federasyonu şeklinde örgütlenilmiştir.
- Merkezî yönetim kurulamamıştır.

Ekonomik hayat
- Temel geçim kaynağı hayvancılıktır.
- Tarım gelişmemiştir.

Sanat
- Mimari gelişmemiştir.
- Taşınabilir sanat eserleri yaygındır.
- Sanatta "Hayvan üslubu" kullanılmıştır.
- Uygurlar yerleşik yaşama geçtikten sonra, mimari gelişmeye başlar.

Sosyal Hayat
- Tarım mülkiyeti olmadığı için kölelik ve sosyal sınıflar yoktur.
- Dayanışmacı bir toplum yapısı vardır.
- Çekirdek aile yapısı güçlüdür.

Ordu
- Hareketli, dinamik ve teşkilatçıdır.
- Ordu-Millet anlayışı vardır.
- Atlı birlikler çoğunluktadır.

Hukuk (Töre)
- Hukuk kuralları yazısızdır.
- On günden fazla hapis cezası yoktur.

SOHBET Köşesi

Orta Asya'dan Göçler ile Göçebe yaşam tarzını birbiri ile karıştırmama yöntemi

- Aynı bina içerisinde, her dersi ayrı bir sınıfta işlediğinizi düşünün. Bu durum göçebeliktir.
- Aydın'daki bir dershaneden İstanbul'daki bir dershaneye geldiğinizi düşünün. Bu durum göçtür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türk Devletleri ve Toplulukları

İSKİTLER (SAKA TÜRKLERİ)

(MÖ 700 - MS II. yy)

- Türklerin etkin olduğu ilk siyasi topluluktur.
- Kafkasya Bölgesi'nde yaşamışlardır.
- Sanatta "Hayvan Üslubu" tarzını yaratmışlardır.
- Alper Tunga ve Şu destanları İskitlere aittir.

ASYA HUN DEVLETİ

(MÖ III. yy - MS 216)

- Tarihte bilinen ilk Türk devletidir.
- Çin Seddi'nin yapılmasına neden olmuşlardır.
- TÖTE KANALI'nı inşa etmişlerdir. (Tarım yaptıklarının kanıtı)
- En güçlü dönemleri METE HAN dönemidir.
- Mete Han, orduda ONLUK SİSTEM'in kurucusudur. (Bu nedenle TKKK'nın kuruluş tarihi Mete Han'ın tahta çıkış tarihi kabul edilir.)
- Orta Asya Türk devlet teşkilatlanmasının temelini Mete Han atmıştır.
- Mete Döneminde Çin'e tam bir hakimiyet kurulmuş, fakat sadece vergiye bağlanmıştır. Çin topraklarına yerleşilmemiştir. NEDEN?

Millî benliği korumak için

GÖKTÜRKLER (KÖK-TÜRKLER)

(552-658)

- 552 yılında Avarların hakimiyetine son vererek kurulmuşlardır.
- Türk adını taşıyan ilk Türk devletidir.
- Batı kesimi Sasanilere karşı, Bizans'la diplomatik ilişki kurmuştur.
- 658 yılında Çin egemenliğine girmişlerdir.

- Kısa bir dönem Çin hakimiyetinde yaşamışlardır.
- Bu dönemde meydana gelen KÜRŞAD İSYANI Türklerin bağımsızlığa verdiği önemi kanıtlar.

II. GÖKTÜRKLER (KUTLUKLAR)

(682-745)

- Çin'e karşı bağımsızlık savaşı verilerek kurulmuştur.
- ORHUN ALFABESİ'ni kullanmışlardır.
- ORHUN KİTABELERİ'ni dikmişlerdir.

İsimlerinin Türk olması ve kendilerine özgü alfabe kullanmaları, Göktürklerin ulusalcı bir yapıda olduklarını kanıtlar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

UYGURLAR

(745-840)

- Yerleşik yaşama geçen ilk Türk devletidir.
- Maniheizm ve Budizm dinlerine inanmışlardır.
- Yerleşik yaşamın etkisi ile mimari özellikle de saray ve tapınak mimarisinde gelişmişlerdir.
- Baskı tekniğini kullanmışlardır.

Baskı tekniğini kullandıklarının kanıtı; Hareketli tahta harfler

AVRUPA HUN DEVLETİ

(375-469)

- Kavimler Göçü'nün başlamasına neden olmuşlardır.
- En güçlü dönemleri ATTİLA Dönemidir.
- Margos Antlaşması ile Bizans'ı vergiye bağlamışlardır.
- ATTİLA'nın ölümü ile kısa sürede yıkılmışlardır.

DİĞER TÜRK DEVLETLERİ VE TOPLULUKLARI

A. Avarlar

- Hem Asya, hem de Avrupa'da devlet kurmuşlardır.
- İstanbul'u kuşatan ilk Türk devletidir.

B. Bulgarlar

- Hıristiyanlık dinini benimsedikten sonra milli benliklerini kaybetmişlerdir.

C. Macarlar

- Hıristiyanlığın etkisi ile Slavlaşmışlardır.
- Dillerinde halen birçok Türkçe kökenli kelime bulunmaktadır.

D. Hazarlar

- Musevilik dinini kabul etmişlerdir.
- Mahkemelerinde toplumdaki bütün dinlere (Hıristiyanlık-Musevilik-İslamiyet-Şamanizm) mensup yargıçlar görev yapmıştır. **Bu durum adil ve hoşgörülü bir yönetimi kanıtlar.**

E. Karluklar

- İslamiyeti kabul eden ilk Türk boyudur.

F. Kırgızlar

- Manas Destanı ve Yenisey Yazıtları Kırgızlara aittir.

G. Sibirler (Sabirler)

- Yaşadıkları coğrafi bölgeye isimlerini vermişlerdir. **(Sibirya)**

H. Peçenekler- Kumanlar-Kıpçaklar

- Bu Türk toplulukları, devlet düzenine geçememişler, genellikle Bizans'ta paralı askerlik yapmışlardır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İLK TÜRK DEVLETLERİNDE TOPLUMSAL DÜZEN VE DEVLET YAPILANMASI

TOPLUSAL ÖRGÜTLENME

Oğuş (aile)
↓
Urug (soy)
↓
Boy
↓
Budun (millet)
↓
İl (Devlet)

(Boydan itibaren siyasi örgütlenme de başlar.)

- Türk devletleri boylar federasyonu şeklinde kurulmuştur. boy yapılanması, devletlerin kurulmasını kolaylaştırdığı kadar yıkılmalarını da hızlandırmıştır.

VERASET ANLAYIŞI

- Ülke hükümdar ailesinin ortak malı kabul edilirdi.
- Hükümdar ailesinden olan prenslere TİGİN denirdi ve Tiginler belli bölgelerde valilik yapardı (ŞADLIK SİSTEMİ)
- Şadlık Sistemi, Tiginlerin yönetim tecrübesi kazanmalarını sağlamıştır.

- Veraset sisteminin belirsiz olması, sık sık taht kavgalarının yaşanmasına neden olmuştur. Bu durum Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarının ana nedenidir.

KUT ANLAYIŞI

- Egemenliğin kaynağı tanrısaldır.
- Kut, kan yolu ile tüm aileye geçmektedir.

ÖNEMLİ

Çinli prensesten olan erkek çocuklara kut geçmemektedir. Bu anlayış ulusalcı yapıya kanıttır.

HATUN (KATUN)

- Hükümdarın eşidir.
- Devlet yönetiminde söz sahibidir.

Bu durumun kanıtları:

a. Elçi kabul edebilir.
b. Kurultay'a katılır.
c. Göktürklere ait paranın üzerinde hükümdarın resminin yanında resmi yer alır.

HÜKÜMDAR

Kullanılan ünvanlar

- Şanyü
- Tanhu
- Han
- Hakan
- Kağan
- İlteber
- İlteriş
- Yabgu

Sembolleri

- Otağ (çadır)
- Taht
- Davul
- Tuğ
- Bayrak
- Yay
- Kotuz (sorguç)

KURULTAY (Kengeş-Toy)

- Devlet işlerinin görüşüldüğü meclistir.
- Savaş, barış gibi konularda son sözü hükümdarın söylemesi **danışma meclisi** özelliğinde olduğunu kanıtlar.
- Kararlarını tartışarak alması, demokratik bir yapıda olduğunu kanıtlar.

İKİLİ TEŞKİLAT

- Türk devletlerinde ülke doğu-batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.
- Doğuda hükümdar, batıda ise hükümdar ailesinden olan YABGU bulunmaktadır.
- Yabgu içişlerinde bağımsızdır. bu durum devlet yapısının federatif olduğunu kanıtlar.

Türk devletlerinde mutlak monarşinin olmadığını kanıtlayan durumlar

- Hükümdarlarında TÖRE kurallarına uymak zorunda olması
- Devlet işlerini görüşmek için Kurultay meclisinin toplanması

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D° k¿man Arkivi

HUKUK

Temeli gelenek ve göreneklere dayanan yazısız hukuk kuralları vardır. bu kurallara TÖRE denir.

Uygurların yerleşik hayata geçmesinden sonra ticari hayatta sözleşmeler yazılı yapılmıştır. Bu durum ilerleyen süreçte Uygurların Töre kurallarını da yazılı hale getirmelerini hızlandırmıştır.

Gelenek ve göreneklerin yanında, gerek olduğunda hükümdar ve Kurultay'da Töre kuralı koyabilir.

Değişmez kurallar
- Eşitlik
- İyilik
- Yararlı olma
- İnsanlık

Yüksek mahkemeye YARGU, başkanına da YARGUCU denilmiştir.

DİN VE İNANÇ

Bazı Dini Terimler
- Kurgan → Mezar
- Balbal → Mezar taşı
- Yuğ → Cenaze töreni
- Sagu → Ağıt
- Uçmağ → Cennet
- Tamu → Cehennem

Tek tanrılı Gök-tanrı inancı yaygındır.

Ahiret inancının kanıtları
- Ölüleri mezara eşyaları ile beraber gömmeleri
- Kurganların oda şeklinde olması
- Mumyacılığın görülmesi

Atalar Kültü
- Türkler atalarının ruhlarının ölümsüz olduğuna ve yaşayanları koruduğuna inanmıştır.

Yaygın olarak Türk toplumlarında görülen ŞAMANİZM, dinden daha çok bir yaşam biçimidir.

Din adamlarına ŞAMAN, KAM, BAKSI ünvanları verilmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

I. Kurgan

II. Töre

III. Oğuş

Türk devletlerine ait yukarıdaki kavramların ilgili oldukları alanlar aşağıdakilerden hangisinde doğru sıralanmıştır?

A) Din-Hukuk-Sosyal Hayat

B) Sosyal hayat-Din-Hukuk

C) Din-Sosyal hayat-Hukuk

D) Din-Siyaset-Hukuk

E) Ekonomi-Din-Hukuk

Kurgan: Anıt-mezarlara verilen isimdir. Yani din kapsamında yer alır.

Töre: Yazısız hukuk kurallarıdır.

Oğuş: Sosyal hayatın temelini oluşturan aile demektir.

CEVAP: A

EDEBİYAT

Sözlü Edebiyat

- Sav → Atasözü
- Sagu → Ağıt
- Koşuk → Kopuz (müzik aleti) eşliğinde okunan şiir.
- Destan

Destanlar ve Ait Olduğu Toplumlar:

a. Alper Tunga ve Şu ⇒ İskitler
b. Oğuz Kağan ⇒ Hunlar
c. Ergenekon, Bozkurt ⇒ Göktürkler
d. Türeyiş, Göç ⇒ Uygurlar
e. Manas ⇒ Kırgızlar
f. Dede Korkut Hikayeleri ⇒ Oğuzlar

Yazılı Edebiyat

- Göçebe bir yaşam olduğu için fazla gelişmemiştir.

Önemli Anıtlar

Yenisey Yazıtları	Sine Uşi ve Karabalasagun Yazıtları	Orhun Kitabeleri
⇓	⇓	⇓
Kırgızlar	Uygurlar	Göktürkler

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

ORHUN KİTABELERİ

- II. Göktürk zamanında, Bilge Kağan, Kültigin ve vezir Tonyukuk adına dikilmişlerdir.
- İçeriğinde yöneticiler ve halkın karşılıklı görevleri anlatılır.
- Türk devlet geleneği hakkında bilgi veren ilk Türk kaynağıdır.
- Ulusçu ve sosyal devlet anlayışlarının varlığını kanıtlar.
- Günümüzde Moğolistan sınırları içerisinde yer alır.

GÖKBİLİMİ

- Türklerde 12 HAYVANLI TÜRK takviminin olması Astronomi (Gökbilimi) ile uğraştıklarını kanıtlar.
- Türk toplumlarının tarih boyunca kullandığı takvimler
  - 12 Hayvanlı Türk Takvimi
  - Hicri Takvim ⇒İslamiyet sonrasında
  - Celali (Meliki) Takvimi ⇒ Büyük Selçuklularda
  - Rumi ⇒ Osmanlı Devletinde mali işler için kullanılmıştır.
  - Miladi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EKONOMİK HAYAT VE SANAT

- Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Uygurlara kadar tarım gelişmemiştir.
- Uygurlardan önceki Türk devletlerinde, **sulama kanallarının** varlığı ve yaşadıkları bölgelerde yapılan kazılarda **Orak-Saban** kalıtlarının bulunması tarım yaptıklarına **kesin** kanıttır.

SORULARDA DİKKAT

El değirmeni - Tahıl ambarı - Yanık buğday taneleri, tarımı çağrıştırsa da kesin kanıt değildir.

- Uygurların benimsediği maniheizm dininde et yemek yasak olduğu için Uygurlar temel geçim kaynağı olarak tarım ile uğraşmışlardır. Bu durum yerleşik hayata geçmelerinin ana nedenidir.
- Göçebeliğe bağlı olarak Bozkır sanatı gelişmiştir. Taşınabilir sanat eserleri yaygındır.
- Bezemede bitki ve hayvan figürleri kullanılmış, halı ve kilimlerde ise daha çok geometrik şekiller yer almıştır.
- Halı-kilim dokumacılığı, ahşap süsleme, madencilik, heykel sanatları gelişmiştir.

UYARI Merkezi

- Dünyanın bilinen ilk halısı Pazarık Kurganı'nda bulunmuştur.
- Esik Kurganı'nda bulunan Altın Elbiseli Prens Zırhı Türklerdeki madenciliğin gelişmişliğine büyük bir kanıttır.
- İki buluntu da ASYA HUNLARINA aittir.

- Uygurlardan itibaren mimari, minyatür, çinicilik ve fresk sanatları da gelişme göstermiştir.
- İpek Yolu ve Kürk Yolu Türkler için önemli ticaret yollarıdır.

NOT

Orta Asya Türk devletleri ile Çin'in sürekli bir mücadele içerisinde olmasının **temel nedeni** İpek Yolu hakimiyetidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Hunların neden olduğu Kavimler Göçü'nün sonuçlarından biri değildir? (2011 KPSS)

A) Avrupa'nın etnik yapısının değişmesi
B) Avrupa'da bir Hun Devleti kurulması
C) Roma İmparatorluğu'nun bütünlüğünü ve üstünlüğünü yitirmesi
D) Avrupa'da skolastik düşüncenin egemen olması
E) Göktürk Devleti'nin yıkılması

Göktürk Devleti Orta Asya'da yer alan bir devlettir. Kavimler Göçü ise Avrupa kıtasını etkileyen bir gelişmedir.

CEVAP: E

Türk Devletlerinde,

I. taht kavgalarının ortaya çıkması,
II. toprakların, gelirlerine göre bölümlere ayrılması,
III. çeşitli dinlere inanılması

durumlarından hangileri "ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı olması" töresinin sonuçları arasındadır? (2010 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) I, II ve III

Hükümdar ailesinde yer alan erkek üyelerin taht üzerinde hakkının olması kavgaları kaçınılmaz kılmıştır. Bu durum ülke bütünlüğünün kısa sürede bozulmasının ana nedenidir.

CEVAP: A

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKLERİN İSLAMİYET İLE İLK İLİŞKİLERİ

- Hz. Ömer Döneminde komşu olunmuştur.
- Hz. Osman Döneminde, Hazar Türkleri ile İslam Devleti arasında ilk mücadele olmuştur.
- Emeviler Döneminde, Türgişler İslamiyetin Orta Asya'da yayılmasını engellemiştir.
- Abbasiler Döneminde iyi ilişkiler kurulmuş ve Türkler İslamiyeti kabul etmeye başlamıştır.

Detay Bilgi

Emeviler Döneminde ilişkilerin iyi olmamasının nedeni, Emevilerin Arap olmayan Müslümanlara uyguladığı MEVALİ politikasıdır. Yani Arap milliyetçiliği politikası izlemeleridir.

Dönüm Noktası → TALAS SAVAŞI (751)

- Çin ve İslam Devleti arasında İpek Yolu hakimiyeti için yapılmıştır.
- İslam Devleti, Türk boylarının desteği ile bu savaşı kazanmış ve Türkler, İslam dinini tanımaya başlamıştır.
- Dünya kültür tarihi açısından sonucu ⇓ Kağıt üretimi Çin dışına çıkmıştır.

Türklerin İslamiyeti Kabul Etmelerini Kolaylaştıran Etkenler:

- Türklerin tek tanrılı dinlere yabancı olmaması
- İslamiyet öncesinde de ahiret inancının olması
- Kurban geleneğinin olması
- Türk Töresi ile İslam ahlak kurallarının örtüşmesi
- Ticaret sayesinde kültür etkileşiminin yaşanması
- Türklerin savaşçı ve teşkilatçı yapısı ile, Cihad anlayışının örtüşmesi

Türklerin İslamiyete Hizmetleri

- İslamiyeti geniş alanlara yaymışlardır.
- İslamiyeti ve İslam coğrafyasını Haçlı ve Moğol saldırılarına karşı korumuşlardır.
- İslam uygarlığının gelişmesi ve güçlenmesine katkı sağlamışlardır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

KARAHANLI (840-1212)

- Karluk-Yağma-Çiğil boylarının birleşmesi ile Orta Asya'da kurulmuştur.
- İlk Türk-İslam devletidir.
- Geleneksel Türk devlet yönetimi anlayışını devam ettirmişlerdir.
  - İkili teşkilat
  - Kurultay
  - Han ünvanı
- Ulusal kimliği ön planda tutmuşlardır.
  - Türkçe resmî dil
  - Kullanılan alfabe, Uygur Alfabesi
- İlk Türk-İslam eserleri Karahanlılar tarafından oluşturulmuştur.

GAZNELİ (963-1187)

- Afganistan, İran ve Horasan bölgesinde kurulmuştur.
- İsimlerini, başkentleri Gazne şehrinden almışlardır.
- Hindistan Yarımadasına İslamiyeti yaymışlardır.
- Gazneli Mahmut SULTAN unvanını kullanan ilk Türk hükümdarıdır.
- Abbasi Halifeliğini, Şiilere karşı korumuşlardır.
- Büyük Selçuklu ile yaptıkları **Dandanakan** Savaşı sonrası yıkılma sürecine girmişlerdir.

BÜYÜK SELÇUKLU (1040-1157)

- Tuğrul Bey ve Çağrı Bey tarafından Dandanakan Savaşı'ndan sonra kesin kuruluşları tamamlanmıştır.
- Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağlamışlardır (1071 Malazgirt Savaşı)
- Abbasi halifeliğini korumuşlar ve İslamiyetin siyasi liderliğini üstlenmişlerdir.
- Toprakta İKTA SİSTEMİNİ uygulamışlardır (Toprak sistemi konusunda incelenecek)
- NİZAMİYE MEDRESELERİ'ni açmışlardır.
- Karahitaylarla yaptıkları KATVAN savaşı sonrası kesin olarak yıkılmışlardır.

Büyük Selçuklu Devleti'nin Yıkılma Nedenleri

- Veraset sisteminin belirsiz olması ve taht kavgaları
- Türkmen isyanları
- Batınilik Hareketleri (Hasan Sabbah)
- Atabeylerin bağımsız hareket etmeleri
- Abbasilerin olumsuz faaliyetleri

SORU

Türk-İslam mimarisinin temelleri aşağıdaki devletlerden hangisinin zamanında atılmıştır? (2010 KPSS)

A) Memlükler B) Karahanlılar C) Eyyûbîler D) Gazneliler E) Selçuklular

Türk-İslam mimari, edebiyatı ve eğitim sisteminin temelleri Karahanlılarca atılmıştır.

CEVAP: B

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MISIR'DA KURULAN TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

Tolunoğulları (868-905)

- Mısır'da kurulan ilk Türk-İslam devletidir.
- Tolunoğlu Ahmet tarafından kurulmuştur.
- Tolunoğlu Ahmet Camisi en önemli eserleridir.

Akşidler (Ihşidler) (935-969)

- Hicaz Yarımadası'na (Mekke-Medine) hakim olan ilk Türk-İslam devletidir.

Eyyübiler (1174-1250)

- Selahattin Eyyübi tarafından kurulmuşlardır.
- HITTİN Savaşı ile Kudüs'ü, Haçlılardan geri almışlardır. Bu durum III. Haçlı Seferi'nin başlamasına neden olmuştur.

Memlukler (1250-1517)

- Moğolları durdurabilen ilk Türk-İslam devletidir. (Ayn-Calud savaşı ile)
- Osmanlı Devleti tarafından ortadan kaldırılmışlardır. (Yavuz Sultan Selim Döneminde)

- Bu iki devlet de çok kısa sürede yıkılmışlardır. bu durumun ana nedeni kurucu ve yöneticileri Türk olmasına rağmen halkının arasında Türk nüfusunun bulunmamasıdır.
- Halkının Türk olmamasına rağmen Mısır'da Türk devleti kurulabilmiş olmaları, Türklerin teşkilatçı özelliğini kanıtlar.

ÖNEMLİ

- Memluklerde her emirin (ordu komutanı) hükümdar olma hakkı vardır. Bu durum belli bir hanedan tarafından yönetilmelerine engel oluşturmuştur.

Detay Bilgi

- Tolunoğlu Ahmet ölünce, Mısır'da bulunan tüm dinlerin mensupları, kendi dini esaslarınca yas ilan etmişlerdir. Bu durum Türklerdeki dini hoşgörü siyasetine güzel bir örnektir.

Hatırlatma

- Moğol İlhanlı Devleti'nin yıktığı Abbasi Hanedanlığının soyundan gelenler, halifelik kurumunu Memluklerin himayesinde devam ettirmişlerdir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi sonrası ise halifelik kurumu Osmanlı'nın eline geçmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Türklerin İslam toplumuna katılmasından sonra uyguladıkları arasında değildir? (2010 KPSS)

A) Ahilik teşkilatı
B) Kümbet mimarisi
C) Arap Alfabesi
D) Vakıf sistemi
E) Veraset sistemi

Türk devletlerinde veraset ilk devletlerden itibaren belirsizdir ve bu durum İslamiyet sonrası da aynen devam etmiştir.

Ahilik ⇒ Anadolu Selçukluda başlayan esnaf örgütüdür.

Kümbet ⇒ Türk-İslam devletlerinde anıt-mezardır.

Arap Alfabesi ⇒ İslamiyetin etkisi ile kullanılmaya başlanmıştır.

Vakıf sistemi ⇒ Sosyal devlet anlayışı paralelinde İslamiyet sonrası gelişen bir yapıdır.

CEVAP: E

Büyük Selçuklu Devleti zamanında görülen,

I. Medreselerin kurulması
II. Celali Takvimin hazırlanması
III. İkta sisteminin uygulanması

gelişmelerinden hangileri bilim ve düşünce hayatının canlanmasını sağlamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Medreseler, pozitif bilimlerin ve dini bilimlerin okutulduğu eğitim kurumlarıdır. dolayısı ile kültürü ve bilimi canlandıracaktır.

Celali Takvimi'nin hazırlanması ve kullanılması Astronomi biliminin gelişmesini sağlamıştır.

İkta sistemi ise toprakta uygulanmıştır. Askeri ve ekonomik hayatı canlandıracaktır.

CEVAP: C

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE DEVLET YAPILANMASI

HÜKÜMDAR

- Hakan ve Sultan ünvanları kullanılmıştır.
- **Bağımsızlık sembolleri:** Taht, yüzük, para basmak, hutbe okutmak, Nevbet (Davul), Sancak, Tuğ, halifeden Menşur (onay) almak ve menşur ile beraber halifeden Asa, Çetr (şemsiye), Hilat (elbise) almak

Devlet Teşkilatı

Merkez

Sultan

Divan-ı Saltanat
- Merkezi hükümettir
- Kararları sultanın onayı ile yürürlüğe girer

⇓

(Danışma Organı)

Taşra

Valiler
- Şıhne
- Amid
- Reis

Melikler ve Atabeyler

Alt Divanlar

Divan-ı İstifa
- Başında Müstevfi bulunurdu.
- Mali işlere bakardı.

Divan-ı Arız
- Başında Emir-i Arız bulunurdu.
- Askerî işlerin yürütüldüğü divandır.

Divan-ı Tuğra
- Başında Tuğracı bulunurdu.
- İç ve dış yazışmaların yürütüldüğü divandır.

Divan-ı Pervane
- Başında pervaneci bulunurdu.
- İktaların dağıtım işleri ile uğraşırdı.

Divan-ı İşraf
- Başında Müşrif bulunurdu.
- Teftiş işlerine bakardı.

ÖNEMLİ

1. Atabeyler, Meliklerin yetişmesi ve eğitiminden sorumlu kişilerdir. Bu sistem sayesinde tecrübeli hükümdarlar yetişmiştir. Bu sistemin olumsuz tarafı ise merkezi otoriteyi bozmuş olmasıdır.
2. Selçukluda, İran'da hazır bir memur sınıfının bulunmasından dolayı en önemli devlet kadrolarında İranlılar görev almıştır. bu durum hem Türkmen halkın devlete küsmesine hem de bürokraside egemen bir sınıfın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖNEMLİ DEVLET MEMURLUKLARI VE GÖREVLERİ

Hacip
- Halk ile Sultan arasındaki görüşmeleri sağlayan kişi

Subaşı
- Güvenlikten sorumlu

Amid-Şıhne
- Vali

Amil
- Eyaletlerde mali işlerden sorumlu

Kadı
- Hukuktan (şer'i) sorumlu

Emir-i Dad
- Örfî Hukukun başı

Kadıleşker
- Askerî davalara bakan görevli

Muhtesip
- Belediye hizmetlerinden sorumlu

Ulak
- Haberci

ORDU

- Karahanlılar geleneksel Türk ordu anlayışını sürdürmüştür.
- Bunun yanında Hassa birliklerinin temelini atmışlardır.
- Gaznelilerde ordu ücretli askerlerden ve çeşitli milletlerden oluşmuştur.

B. Selçuklu'da ordu

Hassa Ordusu
- Çeşitli milletlerden oluşan, maaşlı, merkez ordusu.

Guleman-ı Saray
- Oğuz, Yağma, Karluk, Kıpçak boylarından devşirilen çocukların eğitilmesi ile oluşur.
- Maaşlıdır.

Eyalet Askerleri
- İkta'dan gelir.

Türkmenler

Bağlı devlet ve beyliklerden gelen kuvvetler

GULAMAN/KÖLEMEN: Sultana bağlı kişilerin hukuki durumunu belirten bir kavramdır. Uzun ve sağlam bir eğitim ile yetiştirilmişlerdir. Bu sistem ile, vali, vezir, saray muhafızı, subaşı yetiştirilmiştir. Osmanlı devletinin uyguladığı Kapıkulu sistemi bu sistem örnek alınarak oluşturulmuştur.

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Türk-İslam devletlerinde pazarlarda fiyatları, tartı ve ölçü aletlerini, üretilen ve satılan malların kalitesini denetleyen görevlidir? (2011 KPSS)

A) Ulak B) Silahtar C) İğdişbaşı D) Muhtesip E) Câmedâr

Soruda bahsedilen görevlerin, belediye hizmetleri olduğu görülmektedir. Türk-İslam devletlerinde belediye hizmetlerinden sorumlu görevli muhtesiptir.

CEVAP: D

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

HUKUK

Örfi Hukuk
- Devlet ve toplum idaresini ilgilendiren hukuk

Şer'i Hukuk
- Evlenme, boşanma, miras, borç vs. konularını kapsayan dinî hukuk

TOPRAK YÖNETİMİ

MİRİ ARAZİ
- **Has Arazi:** Geliri doğrudan hazinenin olan arazidir.
- **İkta Arazi:** Gelirleri hizmet karşılığı ayrılan arazidir.

İkta Sistemi ve Yararları
- İkta devlete yapılan hizmetin karşılığı olarak dağıtılırdı.
- İkta sahibi toprağın mülkiyetine değil vergi gelirlerine sahiptir.
- İkta sahibi, vergi gelirlerinin bir kısmı ile devlete asker yetiştirirdi.
- Aynı zamanda bölgenin güvenliğinden ve üretimin sürekliliğinden sorumludur.

VAKIF ARAZİ
- Giderleri, devlet eliyle veya özel kişiler tarafından kurulmuş vakıflara ayrılmıştır.

MÜLK ARAZİ
- Mülkiyeti kişilere ait arazidir.

ÖNEMLİ
- Vakıf, kültürel, dini, hukuki, toplumsal bir kurumdur. Halkın sosyal, dini, eğitim ihtiyaçlarını karşılamıştır.

UYARI Merkezi

Türk-İslam Devletleri toprak düzeninde en çok üretimin sürekliliğine önem vermiştir. Bunun gerçekleşebilmesi için din ayrımı gözetmeksizin halka toprak dağıtılmıştır. Ayrıca gene üretim sürekliliği için 2 yıl toprağını boş bırakandan ÇİFT-BOZAN adı ile ağır bir vergi alınmış, üç yıl boş bırakandan ise toprak geri alınmıştır.

SOHBET Köşesi

İkta sistemini daha iyi anlayabilmek için şöyle düşünülebilir: Günümüzde bir köye veya bölgeye memur olarak atandığınızı düşünün. Bu yapacağınız memuriyet karşılığında ne alırsınız, tabi ki maaş. İşte, eğer ki Büyük Selçukluda bu memuriyete atanmış olsaydınız, bu hizmetin karşılığı olarak maaş değil, o bölgenin vergi gelirlerine sahip olacaktınız.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Türk-İslam devletlerinde toprak yönetimiyle ilgili bir kavram değildir? (2005 KPSS)

A) Zeamet B) İkta C) Vakıf
D) Ulak E) Has

Zeamet: Osmanlı Dirlik Sistemi içerisindeki geliri 20-100 bin akçe alan arazi

İkta: Toprak yönetim sistemi

Vakıf: Geliri sosyal hayır kurumlarına ayrılmış arazi

Has: Geliri hükümdara ait arazi

Ulak: Haberci

CEVAP: D

İslam hukukuna göre, herhangi bir kişinin mülklerinin veya gelirlerinin bir kısmının kamu yararı için süresiz olarak kullanılması sistemi aşağıdakilerden hangisidir? (2007 KPSS)

A) İltizam B) Dirlik C) Vakıf
D) Devşirme E) Saliyane

Soru kökünde yer alan kamu yararı cümlesinden de anlaşılacağı gibi sosyal, hayır kurumları kastedilmektedir. Türk-İslam devletlerinde bu sistemin adı vakıftır.

CEVAP: C

Büyük Selçuklu'da;

I. Üç yıl toprağı ekmeyenden, toprağın geri alınması
II. Bir kısım toprak gelirlerinin sosyal kurumlara ayrılması
III. Din ayrımı gözetilmeksizin halka toprak dağıtılması

durumlarından hangileri üretim sürekliliğine verilen önemi gösterir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

Bu tür sorularda maddeleri iyi incelemek gerekir. Şimdi I'de ne yapılmış toprak boş bıraktırılmamış demek ki soru ile alakalı, II vakıf sistemini karşılıyor soru kökü ile alakasız, III toprakları üretim olsun diye dağıtılıyor demek ki soru ile alakalı.

CEVAP: D

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EĞİTİM

- Karahanlılardan itibaren birçok medrese kurulmuştur.
- Dönemin en önemli eğitim kurumu, Vezir NİZAMÜLMÜLK'ün çabaları ile kurulan **Nizamiye Medreseleri'**dir. **(Bu medrese Batınîlerin etkisini azaltma ve devlet kadrolarını yetiştirme amaçları ile kurulmuştur.)**
- Karahanlılardan itibaren burslu eğitim sistemi vardır.
- Dinî bilimlerin yanında pozitif bilimlerde okutulmuştur.

MİMARİ

Yapı malzemesi olarak; taş, tuğla, ahşap, kerpiç kullanılmıştır.

Mimari 3 bölüme ayrılmıştır.

DİNÎ	SİVİL	ASKERÎ
Külliye (Merkezinde cami olan yapılar topluluğu)	Köşk	Sur
Medrese	Saray	Kale
Türbe	Kervansaray (Ticaret yollarının üzerinde)	Hisar
Kümbet	Hamam	
Tekke	İmarethane (Aşevi)	
Zaviye	Bedesten (Çarşı)	
	Darüşşifa (Hastane)	
	Tabhane (Bakımevi)	

Eserlerde yoğun olarak süslemeler kullanılmıştır. (En çok çini)

DİĞER SANATLAR

Minyatür: Perspektifsiz resim
Vitray: Cam süslemesi
Tezhip: Kitapların altın tozu ile süslenmesi
Çini: Duvar süslemesi
Hat: Arap harfleri ile yapılan süslü yazı sanatı (Mimaride de kullanılmıştır)

UYARI Merkezi

İslamiyette resim ve heykel yasak olduğu için, başta hat ve minyatür olmak üzere diğer sanatlar gelişme göstermiştir.

SORU

Türklerin İslamiyet'e geçmeleriyle aşağıdakilerden hangisi kültürel hayatlarında bir sanat kolu oluşturacak derecede önem kazanmıştır? (2009 KPSS)

A) Hat
B) Maden işçiliği
C) Heykel
D) Oyma
E) Dokuma

Hat sanatı, Arap harfleri ile yapıldığı için doğal olarak, İslamiyet ile birlikte gelişme gösterecektir.

CEVAP: A

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DİL-EDEBİYAT-BİLİM

Karahanlılar, Türkçeyi resmî dil olarak kullanmıştır. Gazneliler ve Selçuklularda ise eğitim dili Arapça, bürokrasi dili ise Farsçadır. Bu durum Türkçenin gelişmesine engel olmuştur.

ÖNEMLİ ESERLER

Karahanlı Dönemi

A. Kutadgu Bilig
- İlk Türk-İslam eseridir.
- Türkçe ilk siyasetnamedir.
- Yusuf Has Hacip yazmıştır.

B. Divan-ı Lügat'it Türk
- Türkçenin önemini vurgulamak için Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır.
- İçinde ilk Türk haritası vardır.

C. Atebet'ül Hakayık
- Edip Ahmet yazmıştır.

D. Divan-ı Hikmet
- Ahmet Yesevi'nin eseridir.

Gazneliler Dönemi

Şahname
- Sultan Mahmut tarafından Firdevsi'ye yazdırılmıştır.
- İran millî destanı olarak benimsenmiştir.

Selçuklular Dönemi

A. Rubailer
- Ömer Hayyam'a aittir.

B. Siyasetname
- Vezir Nizamülmülk tarafından kaleme alınmıştır.

ÖNEMLİ BİLİM VE SANAT ADAMLARI

Farabi
- Türk-İslam devletlerinde pozitif bilimlerin kurucudur.
- **Muallim-i Sâni** olarak (ikinci öğretmen) anılmıştır.

İbn-i Sina
- En önemli tıp adamıdır.
- Avicenna adı ile, Batı'da 600 yıl boyunca eserleri okutulmuştur.

Ömer Hayyam
- Astronomi-Cebir Geometri ile uğraşmıştır.
- Celalî Takvimini hazırlamıştır.

El-Biruni
- Asar-ı Bakiye en önemli eseridir.
- Doğu dünyasında coğrafyayı bilim haline getirmiştir.

SORU

Muallimi Sâni unvanıyla bilinen, eserleri Batı dillerine de çevrilerek bilim dünyasını etkileyen bilgin aşağıdakilerden hangisidir? (2010 KPSS O.Ö)

A) Farabi B) Gazali C) Harezmi
D) Cüveyni E) Biruni

İslam dünyasında pozitif bilimlerin kurucusu olan ve Batıda Aristo'dan sonraki ikinci öğretmen kabul edilen bilim adamı Farabi'dir. Yeri gelmişken hatırlatmak gerekirse bu soru 2002 KPSS'inde de kullanılmış bir sorudur.

CEVAP: A

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Selçuklularda, medrese yapımına önem verilmesinde,

I. İslam dünyasında din bilginlerine gereksinim duyulması
II. genişleyen devlet yönetiminde görev alacak kişilere gerek duyulması
III. eğitim ve öğretime önem verilmesi

durumlarından hangileri etkili olmuştur? (2010 KPSS O.Ö)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

Medrese dinî eğitim ve pozitif eğitim yeridir, dolayısıyla din bilgini de devlet adamı da medresede yetişmiştir. Ayrıca bu durum eğitime olan ihtiyacı ve önemi de vurgular.

CEVAP: E

Nizamülmülk'ün Siyasetname adlı eserinin Türk-İslam tarihindeki öneminin,

I. yazarının Selçuklu devlet yönetiminde söz sahibi olması
II. devlet yönetimine ilişkin bilgiler vermesi
III. Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra kendi türünde yazılan ilk eser olması

durumlarından hangilerinden kaynaklandığı savunulabilir? (2010 KPSS Ö.L)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Bildiğimiz gibi Nizamülmülk Selçuklu yönetiminde uzun yıllar etkili olan bir vezirdir, yani burada I vurgulanmıştır. Ayrıca işin içinde ve sistemi kuran bir kişi olarak eserinde devlet yönetimi ile ilgili bilgiler vermektedir, yani II de önem arzeder. Fakat III te verilen bilgi Kutadgu Bilig için geçerli olan bir bilgidir.

CEVAP: D

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

ÜNİTE 3 >> TÜRKİYE TARİHİ

TÜRKLERİN ANADOLU İLE İLK İLİŞKİLERİ

- Anadolu'ya sırası ile İskitler, Avrupa Hunları ve Sibirler akın düzenlemiştir. [Ama bu sözü edilen akınlarda Anadolu'yu yurt edinme amacı yoktur]
- Abbasiler döneminde, Bizans sınırında görev yapan Türk komutanlar Anadolu'ya akınlar düzenlemiştir.
- Anadolu'nun yurt edinilmesi için ilk düzenli akınlar Büyük Selçuklu zamanında Çağrı Bey tarafından gerçekleştirilmiştir.

Anadolu'nun Türkleşmesinde Önemli Olan Savaşlar

Pasinler (1048)
- Anadolu'nun keşfedilip tanınmasında önemlidir.

Malazgirt (1071)
- Anadolu Türk yurdu olmaya başlamıştır.
- Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulmasına ortam oluşturmuştur.

Miryakefalon (1176)
- Anadolu'nun Türk yurdu olması kesinleşmiştir.

İLK TÜRK BEYLİKLERİ

Danişmentliler
- Amasya, Tokat, Sivas civarında kurulmuştur.
- Haçlılar ve Bizans'a karşı mücadele etmişlerdir.
- Anadolu'daki **ilk** medrese olan YAĞIBASAN Medresesi'ni inşa etmişlerdir. (Niksar'da)

Saltuklular
- Erzurum ve çevresinde kurulmuştur.
- Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir

Mengücekliler
- Erzincan ve Divriği kolları vardır.
- UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınan **Divriği Ulu Camisi ve Darüşşifası** onlara aittir.

Artuklular
- Hasankeyf, Mardin, Diyarbakır civarında kurulmuştur.
- Malabadi Köprüsü ve Mardin Ulu Camisi onlara aittir.

Çaka Beyliği
- İzmir'de kurulmuştur.
- **İlk** Türk denizcisi ÇAKABEY'dir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Anadolu Selçuklu Devleti

- İznik merkez olmak üzere Selçuklu soyundan olan Süleyman Şah tarafından kurulmuştur.
- I. Kılıçarslan zamanında I. Haçlı Seferi yüzünden merkez KONYA'ya taşınmıştır.
- I. Mesut zamanında ilk bakır para bastırılmıştır.
- II. Kılıçarslan zamanında Bizansla yapılan Miryakefalon Savaşı ile Anadolu'nun Türkleşmesi kesinleşmiştir.
- I. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında Antalya ve Samsun alınarak ticareti geliştirme devlet politikasına dönüştürülmüştür.
- I. İzzettin Keykavus zamanında Sinop alınmış, ilk tersane açılmıştır.
- I. Alaaddin Keykubat zamanı devletin en güçlü dönemidir. Bu dönemde Anadolu Türk birliği sağlanır, Kırım'ın Suğdak limanı alınır. Harzemşahlar ile yapılan **Yassı-Çemen Savaşı** kazanılmıştır. Fakat bu savaştan sonra Anadolu Moğol tehditine açık hale gelir.
- II. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında, bir Türkmen ayaklanması olan BABAİ isyanı ile devlet zayıflar. moğol İLHANLI Devleti ile yapılan KÖSEDAĞ savaşı sonrası devlet yıkılma sürecine girer. Anadolu Türk birliği bozulur. II. Beylikler dönemi başlar.

II. Beylikler Dönemi

- Karesioğulları
  - Osmanlı'ya katılan ilk beyliktir.
  - Osmanlı donanmasının temelleri, Karesi donanmasına dayanır.
- Karamanoğulları
  - Konya ve Karaman'da kurulmuştur.
  - Karamanoğlu Mehmet Bey'in fermanı ile **Türkçeyi resmi dil olarak kullanmışlardır.**
  - Konya merkezli kuruldukları için kendilerini A.S.D'nin varisi kabul etmişlerdir. Bu nedenden dolayı, Osmanlı ile en çok mücadele eden beyliktir.
- Germiyanoğulları ⇒ Kütahya ve çevresinde
- Hamitoğulları ⇒ Isparta ve çevresi
- Menteşeoğulları ⇒ Muğla ve çevresi
- Candaroğulları ⇒ Kastamonu, Sinop ve çevresi
- Saruhanoğulları ⇒ Manisa ve çevresi
- Aydınoğulları ⇒ İzmir ve çevresi
- Dulkadiroğulları
  - Maraş ve çevresi
  - Osmanlı'ya katılan son beyliktir.

Bu beyliklerden Karesioğulları, Menteşeoğulları, Aydınoğulları, Saruhanoğulları ve Candaroğulları denizci beyliklerdir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HAÇLI SEFERLERİ

XI - XIII. yüzyıllar arasında Avrupa Hıristiyan dünyasının, İslam Coğrafyasına yapmış olduğu 8 büyük seferdir.

NEDENLERİ

a. Doğunun zenginliğine ulaşma ve ele geçirme isteği ⇒ Ekonomik
b. Kudüs'ü Müslümanlardan geri alma isteği ⇒ Dinî
c. Türklerin Batı yönündeki ilerleyişini durdurmak ⇒ Siyasî

SONUÇLARI

a. İslam coğrafyası ve şehirleri tahrip olur
b. Katolik kilisesine olan güven azalır
c. Feodalite (Derebeylik) zayıflar
d. IV. Haçlı Seferi sonrası Katolik-Ortodoks ayrımı keskinleşir.
e. Kağıt, barut, pusula ve baskı tekniği Avrupalılarca öğrenilir
f. Haçlılar ile en çok mücadeleyi Türkler verdiği için, Türklerin İslam dünyasındaki önemi artar.

ÖNEMLİ

Kudüs şehri, Musevilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet dinleri için kutsaldır. Çünkü Kudüs'te bu 3 dine ait kutsal mabetler bulunur.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin Büyük Selçuklu Devleti'nden Farklı Özellikleri

- Anadolu Selçuklu Devletinde, Sultan başkentte değilken yerine vekaleten **NAİP** bakmıştır. Büyük Selçuklu'da böyle bir kurum yoktur.
- Anadolu Selçuklu Devleti'nde meliklerin para basma ve hutbe okutma yetkileri yoktur ⇒ Bu durum ülke bütünlüğünü korumaya yönelik bir çalışmadır.
- Anadolu Selçuklu Devleti denizcilik ile uğraşmış, güçlü bir donanma oluşturmuştur. (Donanma komutanı ⇒ **Emirü'l Sevahil**)
- Anadolu Selçuklu Devleti ticareti geliştirme ve canlandırmayı devlet politikası haline getirmiştir.

SORU

Aşağıdaki Türk devletlerinden hangisi donanmaya önem vermiş ve tersaneler kurmuştur? (2010 KPSS O.Ö)

A) Büyük Selçuklular B) Anadolu Selçukluları
C) Karahanlılar D) Gazneliler
E) Harzemşahlar

Türkler donanma ile Anadolu'ya yerleştikten sonra uğraşmaya başlamışlardır. İlk Türk denizcisi Anadolu Selçuklu Döneminde yaşamış olan ÇAKA Bey'dir. Anadolu Selçuklu Devleti de birçok liman şehrini fethederek tersaneler kurmuş ve denizciliğe büyük bir önem vermiştir.

CEVAP: B

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Anadolu Selçuklu Devleti'nin Ticareti Geliştirmek için İzlediği Politikalar

- Kervansaray yapımına büyük bir önem vermişlerdir.
- Sinop, Antalya, Alanya gibi liman şehirleri fethedilmiştir.
- Sigorta sistemini kurmuşlardır.
- Avrupalı tüccarlara düşük gümrük tarifesi uygulanmıştır.
- Kıbrıs ve Venedik ile ticaret anlaşmaları yapılmıştır.
- Konya, Sivas, Kayseri gibi önemli şehirlere tüccar aileler yerleştirilmiştir.

SORU

Anadolu Selçuklu Devleti'nde büyük kervansarayların hemen hepsi XIII. yüzyıla aittir.

Bu durumun,

I. sanat,

II. ticaret,

III. askerlik

alanlarının hangilerinde görülen gereksinimin bir sonucu olduğu savunulabilir? (2008 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Kervansaray, ticaret yolları üzerine inşa edilmektedir. Demek ki XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu Selçuklu'nun ticaret gereksinimi artmıştır.

CEVAP: B

Ahilik Teşkilatı

- Dinî-ahlakî öğretiler çerçevesinde örgütlenmiş zanaatkarlar topluluğudur.
- Loncalar şeklinde örgütlenmiştir. Her loncanın başında pir veya şeyh denilen kişiler bulunur.
- Usta-çırak ilişkisi ile mesleki eğitim verilmiştir.
- İşyeri açılması-ruhsatlanması konularını düzenlemiştir ⇒ **GEDİK Sistemi**
- Üretim kotalarını belirlemiş, fiyatları denetim altında tutmuştur ⇒ **NARH Sistemi**
- Rekabeti önlemiştir ⇒ Bu durum sanayileşmeye engel oluşturmuştur.

SORU

Anadolu Selçuklu'da başlayan ve Osmanlıda'da devam eden Lonca Sistemi;

I. Coğrafi Keşifler,

II. Fransız Devrimi,

III. Sanayi Devrimi

gelişmelerinden hangilerinin sonucunda çözülme yaşamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

El emeğine dayalı üretim yapan esnaflar fabrika üretimi karşısında zor durumda kalmış ve sanayileşmiş Avrupa ile yarışamamıştır.

CEVAP: B

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Anadolu Selçuklu Döneminin Önemli Mimari Eserleri

CAMİLER
- Konya Alaaddin Camisi (Anadolu Selçukluya ait ilk cami)
- Eşrefoğlu Camisi (Ahşaptan inşa edilmiştir.)

KÜMBETLER
- Kayseri Döner Kümbet
- Ahlat Ulu Kümbet

Detay Bilgi

Kümbetin, türbeden en büyük farkı iki katlı olarak yapılmasıdır.

MEDRESELER
- Çifte Minareli Medrese (Erzurum'da ve Sivas'ta)
- Konya Karatay Medresesi (Çinileri ile ünlüdür)
- Konya İnce Minareli Medrese
- Kırşehir Caca Bey Medresesi ve Rasathanesi
- Gök Medrese (Girişindeki 12 Hayvanlı Rölyefleri ile ünlüdür)

KERVANSARAYLAR
- Konya-Aksaray yolunda → Sultan Han (En büyük)
- Aksaray-Kayseri yolunda → Alay Han (İlk yapılan)

ŞİFAHANELER
- Kayseri Gevher Nesibe Şifahanesi
- Sivas Keykavus Şifahanesi
- Kayseri Keyhüsrev Şifahanesi

UYARI Merkezi

Şifahaneler sadece hastahane olarak değil tıp okulu olarak da hizmet vermiştir.

SOHBET Köşesi

Anadolu Türk mimarisi ile ilgili bir soru ile karşılaştığımızda şöyle bir yol da izleyebiliriz.

- İlk Türk beyliklerine ait eserleri öğrenelim. Eğer onlardan herhangi biri soruluyor ise kolay yapılır.
- Bir mimari eser Bursa, Edirne ve İstanbul'da ise Osmanlı'ya aittir.
- Bir mimari eserin isminde KEY hecesi geçiyor ise kesinlikle Anadolu Selçuklu'ya aittir.
- Kayseri, Sivas, Konya, Kırşehir şehirlerindeki eserler genellikle Anadolu Selçuklu'ya aittir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Anadolu Selçuklu Devleti zamanında;

- Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli gibi büyük değerler yetişmiştir.
  - **Mevlana**: Eserlerini Farsça yazmıştır. En önemli eseri **MESNEVİ**
  - **Yunus Emre:** Eserleri Türkçedir. En önemli eseri **Risaletü'n Nushiye**
  - **Hacı Bektaş-ı Veli:** En önemli eseri **Makalat**

- Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Anadolu'da ortaya çıkan bazı tarikatlar
  - Babailik, Mevlevilik, Bektaşilik, Ekberilik, Kadirilik
- Bu tarikat gruplarının mensupları özellikle uçlarda faaliyet göstererek bu bölgelerin fethedilmesi ve manevi bakımdan yücelmesine katkıda bulunmuşlardır.

SORU

Aşağıdaki eserlerden hangisi Selçuklu Devleti Dönemi'ne aittir? (2003 KPSS)

A) Bursa Yeşil Cami
B) Konya Alaaddin Camisi
C) Edirne Selimiye Camisi
D) Bursa Hüdavendigâr Camisi
E) Edirne Muradiye Camisi

Sohbet köşesinde bahsi geçen yolu hatırlayalım. Bursa ve Edirne'deki eserler Osmanlı'ya ait olduğuna göre otomatikman cevaba ulaşabiliriz.

CEVAP: B

I. Anadolu Selçuklu
II. Karamanoğlu
III. Osmanlı

İznik şehri, yukarıdakilerden hangilerine belli bir dönem merkez olmuştur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

Anadolu Selçuklu Devleti ilk olarak İznik merkez olmak üzere kurulmuş, I. Haçlı Seferi ile merkezi Konya'ya taşımıştır. Osmanlı Devleti'de kuruluş sürecinde belli bir dönem İznik'i merkez yapmıştır.

CEVAP: C

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÜNİTE 4 OSMANLI DEVLETİ KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

- 1299 yılında Söğüt ve Domaniç'te kurulan Osmanlı Beyliği, kısa sürede batı ve doğu yönünde genişleyerek, 600 yıllık bir imparatorluğa dönüşmüştür.

Osmanlı'nın Geçirdiği Aşamalar

- Ertuğrul Gazi Dönemi ⇒ Aşiret
- Osman Gazi Dönemi ⇒ Beylik
- Orhan Gazi Dönemi ⇒ Devlet
- Fatih Sultan Mehmet Dönemi ⇒ İmparatorluk

UYARI Merkezi

- Beylikten devlete geçiş teşkilatlanma ile olmuştur.
- Devlet ile imparatorluğun farkı, imparatorluğun çok uluslu olmasıdır.

SORU

Orhan Bey zamanında,

I. ilk Osmanlı medresesinin açılması,

II. Rumeli'ye geçilmesi,

III. yaya ve atlı düzenli bir ordunun kurulması

gelişmelerinden hangileri Osmanlı Devleti'nin bu dönemde teşkilatlanmaya başladığının bir göstergesi olduğu savunulabilir? (KPSS 2009)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

Devlet teşkilatlanmasının içerisinde, idari, askeri, eğitim, sosyal kurumlar yer alır. I ve III deki gelişmeler bu duruma uygundur. II'deki gelişme daha çok fetih politikası ile ilgilidir.

CEVAP: C

Osmanlı Devletinin Siyasi Aşamaları

Kuruluş Dönemi	Yükselme Dönemi	Duraklama Dönemi	Gerileme Dönemi	Dağılma Dönemi
(1299 beyliğin kurulması - 1453 İstanbul'un fethi)	(1453 - 1579 Sokullu Mehmet Paşa'nın ölümü)	(1579 - 1699 Karlofça Antlaşması)	(1699 - 1792 Yaş Antlaşması)	(1792 - 1922 Saltanatın kaldırılması)

- Böyle bir dönem ayrımına gidilmesinin nedeni Osmanlı tarihinin incelenmesini ve öğrenilmesini kolaylaştırmaktır.
- Bunların dışında kendine özgü özellikleri olan dönemler de vardır. Fetret Devri, Lale Devri, Nizam-ı Cedid Dönemi gibi.
- Bazen de döneme damgasını vurmuş devlet adamlarının ismine göre dönem isimlendirmesi yapılmıştır. Fatih Dönemi, Yavuz Dönemi, Sokullu Dönemi, Köprülüler Dönemi gibi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Osmanlı Devletinin Temel Özellikleri

MUTLAK MONARŞİ İLE YÖNETİLMİŞTİR

- Padişah yasama ve yürütme gücüne sahiptir.

Yasama olarak,	Yürütme yetkisi olarak,
Ferman, Kanunname, Adaletname, Berat yayımlanır.	yönetici atamaları dahil her tür yürütme işinin başıdır.

UYARI Merkezi

Padişahların yasama yetkisi şer'i hukuka aykırı olamazdı.

- 1876 Kanun-i Esasi'nin kabulü ile anayasal yönetim benimsenmiş ve meşruti monarşi rejimine geçilmiştir.

TEOKRATİKTİR

- Yavuz Sultan Selim'den itibaren Osmanlı padişahları aynı zamanda halifedir.
- Eğitim ve hukuk dini esaslara dayalıdır.
- Şeyhülislamın FETVA yetkisi vardır.

SORU

I. Osmanlı
II. Memluk
III. Selçuklu

Yukarıdaki devletlerin hangilerinde saltanat makamı içinde halifelik anlayışı uygulanmıştır? (2008 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) II ve III

Selçuklu Devleti halifeliğin siyasi koruyuculuğunu üstlenmiştir. Memluklerde sultanın yanında Abbasi soyundan gelen bir halife bulunmuştur. Osmanlı'da ise padişahlar aynı zamanda halifedir.

CEVAP: A

MERKEZİYETÇİDİR

- Aşamalı olarak geleneksel Türk veraset anlayışını değiştirmiştir.

İlk Dönem geleneksel anlayış devam eder.	I. Murat'tan itibaren, "ülke padişah ve oğullarının"	II. Mehmet'ten itibaren "ülke padişahın ve "Kardeş katli caiz"	I. Ahmet'ten itibaren "Ekber ve Erşed" sistemi (En yaşlı olanın padişah olması)

- Devşirme sistemi uygulanmış ve devşirmeler en önemli görevlere getirilmişlerdir.
- Taşra merkezlerinde yeniçeri bulundurulmuştur.
- Tımar sisteminde, ikta'daki kadar geniş araziler yoktur.
- Müsadere sistemi uygulanmıştır.

MÜSADERE: Suçlu görülen kişilerin ve memurların malına el konulması uygulamasıdır.

Feodalitenin oluşmasını engellemiştir.	Özel mülkiyet güvencisini yok etmiştir.	II. Mahmut uygulamayı sona erdirmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SARAY TEŞKİLATLANMASI VE SARAYLAR

- İlk Osmanlı Sarayı 1326'da Bursa'da yaptırılmıştır.
- 1361'de Edirne Sarayı kullanılmaya başlanmıştır.

Detay Bilgi

Osmanlı Devleti İstanbul'un fethine kadar fetih politikası ile doğru orantılı olarak başkentini sürekli değiştirmiştir: Söğüt, Bilecik-Bursa-İznik-Edirne-İstanbul

TOPKAPI SARAYI

- Fatih zamanında inşaa ettirilmiş ve XIX. yy'a kadar devlet yönetiminin merkezi olmuştur.

Bölümleri

Harem: Padişahların özel hayatlarının geçtiği bölümdür

Birun: Dış kesimdir. Hizmetler bölümüdür.

Babü's Sade: Padişahın törenleri izlediği yerdir.

ENDERUN

- Orta kesimdir
- Devlet memuru yetiştiren saray okuludur.
- Başlangıçta sadece devşirme kökenli olanlar alınmıştır. XVII. yy'dan itibaren Müslüman-Türk kökenli çocuklarda alınmaya başlanmıştır.

DOLMABAHÇE SARAYI

- 1855'te tamamlanmıştır.

YILDIZ SARAYI

- III. Selim'in annesi için yaptırılmıştır.
- II. Abdülhamit zamanında yönetim merkezi olarak kullanılmıştır.

ÇIRAĞAN SARAYI

- 1871 yılında Abdülaziz tarafından yaptırılmıştır.

BEYLERBEYİ SARAYI

- 1865 yılında tamamlanmıştır.

SORU

Osmanlı İmparatorluğunda devşirme yöntemiyle toplanan çocuklardan, saraya alınanlar aşağıdakilerden hangisinde eğitilmiştir? (2006 KPSS)

A) Sıbyan Mektebi
B) Enderun
C) Hendesehane
D) Yabancı Okullar
E) Azınlık Okulları

Topkapı sarayının orta kesiminde bulunan ve devlet adamı yetiştiren saray okulu Enderundur. bu okula ilk başta sadece devşirmelerin alınma nedeni merkezi yönetimi güçlendirmektir.

CEVAP: B

ÖNEMLİ

XIX. yy'da inşaa edilen 4 sarayda da Batı mimarisinin etkileri bulunmaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

DİVAN-I HÜMAYUN

- Siyasi, idari, askeri, mali işlerin görüşüldüğü ve reayanın şikayetlerinin dinlendiği kurumdur.
- Orhan bey tarafından kurulmuş, II. Mahmut tarafından kaldırılmıştır.
- Görüşülen kararların padişaha arz edilmesi ve son sözü padişahın söylemesi **DANIŞMA** organı özelliğini kanıtlar.
- Fatih'e kadar doğal başkanı padişahtır. Fatih'ten itibaren başkanlığını Vezir-i Azam yapmıştır.
- İşleyiş itibari ile günümüz bakanlar kuruluna benzer.
- Sınırlar genişledikçe üye sayısı artmıştır.

ÜYELERİ

Vezir-i Azam (Sadrazam)
- (Padişahın mührünü taşır) Padişahtan sonra protokolde ilk sıradadır.

Vezirler
- Vezir-i azamın verdiği işleri yaparlardı.
- Günümüzdeki devlet bakanlarına benzetilebilir.

Şeyhülislam
- Divanın doğal üyesi değildir, gerek görüldüğünde divana çağırılır.
- Alınan kararların İslâma uygun olup olmadığını denetlerdi.
- Verdiği karara **FETVA** denir.
- Kanuni Döneminden itibaren protokolde Sadrazama eşit sayılmıştır.

Kazasker
- Kadı ve müderrislerin atamasını yapardı.
- Divandaki büyük davalara bakardı.
- Üst mahkeme görevini üstlenmiştir.

Yeniçeri Ağası
- İstanbul'un güvenliğinden sorumludur.
- Gerek görüldüğünde divana çağırılır.

Kaptan-ı Derya
- Donanma komutanıdır.
- Kanuniden itibaren divana katılmaya başlamıştır.

Defterdar
- Mali işlerden sorumludur.
- Mali yargı yetkileri vardır.

Reisülküttap
- Önceleri Nişancı'ya bağlı çalışmıştır.
- Divana katılan son üyedir.
- Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenmiştir.

Nişancı
- Fermanları hazırlayıp tuğra çeker.
- Örfi kanunları düzenler.
- İç-dış yazışmalara bakar.
- Toprak kayıtlarını tutardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

OSMANLI TOPLUMU

Yönetici Sınıf

Seyfiye (askeri ve idari)
- Vezir-i Azam
- Vezirler
- Yeniçeriağası
- Kaptan-ı Derya
- Beylerbeyleri
- Sancakbeyleri
- Subaşılar

Kalemiye (Bürokrasi)
- Nişancı
- Defterdar
- Reisülküttap

İlmiye (ulema) (Eğitim-Hukuk-Din)
- Şeyhülislam
- Kazasker
- Müftü
- Kadı
- İmam
- Müderris

Reaya (Yönetilen)
- Çiftçi
- Köylü
- Göçebe
- Tüccar
- Esnaf
- Zanaatkar
- Islahat Fermanına kadar memur olmanın şartı, Müslüman olmak ve Türkçe bilmektir.
- Millet ayrımı dine göre yapılmıştır. (Müslüman-gayrimüslim)
- Yatay ve diyek hareketlilik vardır.

Yatay ⇒ Ülke içerisinde yer değiştirme
Dikey ⇒ Yönetilen sınıfın çocuklarının yönetici sınıfına girebilmesi

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı toplumunda yönetici gruplar arasında değildir? (2010 KPSS Ö.L)

A) İlmiye
B) Seyfiye
C) Reaya
D) Kalemiye
E) Hanedan üyeleri

Osmanlı toplumunda vergi vermekle yükümlü yönetilen kesime verilen isim Reaya'dır.

CEVAP: C

SORU

I. Padişah
II. Sadrazam
III. Nişancı

Osmanlı İmparatorluğunda yukarıdakilerden hangileri yönetimde etkili olmuştur? (2005 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Divanda bulunan tüm üyeler yönetimde etkilidir. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu soruya birçok arkadaş I ve II cevabını vermektedir. Ama unutulmamalıdır ki Reaya dışında bulunan görevliler yönetici sınıfa dahildir.

CEVAP: E

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Osmanlı Devleti'nde Ülke Yönetimi

- Başkent İstanbul, merkezdir ve özel bir yönetimi vardır.
- Şehrin genel düzen ve yönetimi doğrudan Sadrazam'a bağlıdır.
- Yeniçeri Ağası → Güvenlik
- Taht Kadısı → Hukuk
- Şehremini → Belediye işlerinden sorumludur.
- Taşra ise; Eyalet, sancak, kaza, köylere ayrılmıştır.
- Eyaletlerin yöneticisi → Beylerbeyi
- Sancakların yönetici → Sancakbeyi
- Kazaların yöneticisi → Kadı'dır.
- Güvenlikten subaşı, yargıdan kadı, belediye işlerinden muhtesip sorumludur.

EYALET SİSTEMİ

Merkeze Bağlı Eyaletler

Salyanesiz eyaletler

- Tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerdir.
- Rumeli, Budin, Bosna, Anadolu, Karaman, Sivas, Musul, Bağdat, Erzurum

Salyaneli (Yıllıklı) eyaletler

- Yıllık vergi alınan eyaletlerdir.
- Vergileri İltizam sistemi ile toplanır.
- Mısır, Habeş, Yemen, Trablusgarb, Tunus ve Cezayir.

Bağlı Hükümet ve Beylikler

- İç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Osmanlıya bağlı ve yöneticilerinin padişah tarafından onaylandığı yerlerdir.
- Erdel, Eflak ve Boğdan vergi ve asker verirdi.
- Kırım asker verirdi.
- Hicaz, kutsal bölge olduğu için muaftı.

İLTİZAM SİSTEMİ

Salyaneli, Bağlı Hükümet ve Beylikler (imtiyazlı) eyaletlerin vergi gelirleri belli bir süre için, açık artırma ile peşin olarak satılırdı. Satın alan kişiye MÜLTEZİM denirdi. Bu sistemle devletin nakit ihtiyacı karşılanırdı.

ÖNEMLİ

Kadılar kazalarda idari işleyişi de üstlenmiştir. Fermanları halka duyurmak ve **Avarız** vergisini toplamakta kadının görevleri arasındadır.

UYARI Merkezi

Kadılar hiçbir idari yöneticiye bağlı değildir. Doğrudan doğruya Kazaskere bağlıdır. Bu yöntemle, yürütmenin yargıya müdahalesi engellenmiştir.

Bazı özel yönetici ünvanları

- Kırım → Giray
- Eflak-Boğdan → Voyvoda
- Garp (Afrika) illeri → Dayı
- Mısır Valisi → Hidiv

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ORDU

- **İlk düzenli ordu**
  Orhan Bey ⇒ Yaya ve Müsellem
- Ordunun yetiştirilmesinde iki etkili yöntem kullanılmıştır.

Tımar Sistemi

Devşirme Sistemi

- Başlangıçta **Pençik** olarak oluşmuştur. (Her beş esirden birinin asker alınması)
- Bu uygulama yerini kısa sürede devşirme sistemine bırakmıştır.

Devşirme genellikle şu aşamalarda yapılır:

a. Fermanla devşirilecek bölge ve memur (Turnacıbaşı) belirlenirdi.
b. Bölgedeki sancakbeyi, kadı ve rahip çocukları belirlemede memura yardımcı olurdu.
c. 3–5 yılda bir 40 haneden bir kişi devşirilirdi.
d. Bir erkek çocuğu olan aileden devşirme yapılmaz ve her aileden yalnızca bir çocuk alınırdı.
e. Devşirilen çocuklar Anadolu'da Türk ailenin yayına verilir, daha sonra "Acemi Oğlanlar Ocağı"na gönderilirdi.
f. Aralarında yetenekli olanlar Osmanlı Sarayı için ayrılır ve devlet adamı, seçkin kişi olarak yetiştirilirdi.

KARA KUVVETLERİ

KAPIKULU

Piyadeler

- Acemioğlanlar Ocağı
- Yeniçeri Ocağı (Merkez ordu)
  - Barış zamanında İstanbul ve çevresinin güvenliğinden sorumludur.
  - Savaş zamanı padişahın yanında ve merkezde savaşırdı.
  - Üç ayda bir ULUFE maaşı, padişah tahta çıktığında CÜLUS Bahşişi alırlardı.
  - Askerlikten başka işle ilgilenemezlerdi.
  - XVII. yy. başlarından itibaren bozulmaya başlamıştır.
- Cebeci → Silah imalatı yapan ocak
- Topçu
- Top arabacı
- Humbaracı → Mermi, havan topu, barut yapan ocak
- Lağımcı → Tünel kazan ve kalelere tüneller ile girme işini yapan ocak.

Süvariler

- Sipahi-silahtar (çadırı korurlardı)
- Sağ-sol ulufeciler (saltanat sancaklarını korurlardı)
- Sağ ve sol Garipler (hazineyi korurlardı)

EYALET ASKERLERİ

- Timarlı Sipahiler
- Akıncılar → öncü ve keşif birliğidir.
- Azaplar → Savaşta yeniçerinin önünde görev yapar.
- Yaya ve müsellem → Geri hizmetler
- Deliler → Türklerden oluşan ve sınırları koruyan hafif süvari birlikleri
- Gönüllüler
- Beşliler
- Sakalar → Su ihtiyacını karşılar.

YARDIMCI KUVVETLER

- Bağlı beylik ve devletlerden alınırdı.

DENİZ KUVVETİ

- Donanmanın başında Kaptan-ı Derya bulunurdu.
- Donanma askerlerine Levent denirdi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

OSMANLI TOPRAK SİSTEMİ

MİRİ ARAZİ

- Doğrudan devlete ait arazilerdir. Şu bölümlere ayrılmıştır:

a. Dirlik Arazi: (Tımar Sistemi)

- Hizmet karşılığı devlet adamlarına tahsis edilen arazidir. Bu sistemde, mülkiyet devlete, kullanımı köylüye, köylünün devlete vermesi gereken vergi dirlik sahibine aittir.
- Dirlikler yıllık gelirlerine göre; Has-Zeamet ve Tımar olmak üzere üç bölüme ayrılır.
- Toprağın geliri ile devlete yapılan hizmet arasında paralellik vardır. bu da maaş karşılığı verildiğinin kanıtıdır.

b. Mukataa → Geliri doğrudan hazinenin olan ve iltizama ayrılmış arazilerdir.

c. Paşmaklık → Vergi gelirleri padişahın kızlarına ve ailelerine bırakılmıştır.

d. Malikane → Üstün hizmet gösterenlere verilmiştir.

e. Yurtluk → Sınır güvenliğini sağlayanlara verilmiştir.

f. Ocaklık → Kale muhafızları ve tersane çalışanlarına verilen arazidir.

g. Arpalık → Üst dereceli memurlara emekli maaşı niteliğinde verilen arazidir.

MÜLK ARAZİ

Öşri

- Müslümanlara ait mülk arazilerdir.
- Öşür vergisi alınır

Haraci

- Gayri müslimlere ait mülk arazilerdir.
- Haraç vergisi alınır

VAKIF ARAZİ

- Gelirleri dinî, sosyal alanlara ayrılan arazilerdir.

SORU

Osmanlı Devleti'nde uygulanan Tımar sistemiyle devlet;

I. Ordu
II. Memur
III. Peşin para

ihtiyaçlarından hangilerini karşılamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

Osmanlı'da Tımar sahibi vergi gelirinin karşılığı olarak devlete atlı asker yetiştirmek, ayrıca bölgenin bayındırlık ve güvenlik hizmetlerini sağlamaktan sorumludur. Devlet, memur ihtiyacını devşirme sistemi ile nakit ihtiyacını iltizam sistemi ile sağlamıştır.

CEVAP: A

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

OSMANLI DEVLETİNDE EKONOMİK HAYAT

TARIM VE HAYVANCILIK

- Osmanlı ekonomisinin temeli tarıma dayanmaktadır. Fethedilen topraklar TAHRİR DEFTERİ'ne yazılırdı.
- Toprağın boş kalmaması için sıkı önlemler alınmıştır. Toprağın iki yıl üstüste boş bırakılması yasaklanmış, boş bırakandan çift-bozan cezası alınmış, üç yıl üstüste boş bırakandan ise toprak geri alınmıştır.
- XVII. yüzyıldan itibaren Tımar sistemi bozulmaya başlamış iç isyanlar artmış ve köyden kente göçler başlamıştır.
- Bu zamandan itibaren hukuken olmasa da fiilen toprakların ve yerel yönetimin denetimi AYAN'ların eline geçmeye başlamıştır.
- 1858 ARAZİ KANUNNAMESİ ile toprağın hukuken özel mülkiyete geçmesi sağlanmıştır.

MADENCİLİK

- Osmanlı Devleti'nin hemen her bölgesinde maden yatakları bulunmuş ve işletilmiştir.
- Maden çıkarılan toprakların mülkiyeti devlete aitti, madenleri işletenler çıkarılan madenin gelirinin beşte birini hazineye veriyordu.

TİCARET

- Coğrafi keşiflere kadar dünyanın önemli ticaret yollarını ve limanlarını elinde tutan Osmanlı devleti, coğrafi keşiflerden en çok etkilenen devletlerin başında gelir.

Coğrafi Keşiflerin Osmanlı'ya Etkileri: (XVI. yy)

1. Coğrafi keşiflerden sonra Avrupa'ya bol miktarda altın ve gümüşün girmesi ile Osmanlı parasının değeri düşmüş buna bağlı olarak enflasyon yükselmiştir.
2. Gümrük gelirleri azalmıştır.
3. Hammadde satışı daralmıştır.
4. Akdeniz ve Karadeniz limanları önemini kaybetmiştir.

KAPİTÜLASYONLAR VE OSMANLI

- İlk ticari ayrıcalıklar Fatih zamanında Venedik'e verilmiştir.
- Kanuni Sultan Süleyman siyasi ve ticari amaçlarla Fransa'ya kapitülasyonları vermiştir.
- 1740 yılında sürekli hale gelmiştir.
- 1838 BALTA LİMANI TİCARET Antlaşması Osmanlı'yı Avrupa'nın açık pazarı haline getirmiştir.

SANAYİ

- XVII. yy'la kadar Osmanlı'da sanayi Avrupa'dan ileri düzeydedir. Silah sanayi ve tersaneler devletin elindedir.
- Özel sektörün elindeki en önemli sanayi dalı tekstil (dokuma) dir.
- LONCA'larda örgütlenen esnaf ve zanaatkarlar el tezgahları ve imalathanelerinde üretim yapmaktadır.
- Avrupa'da XIX. yy'da meydana gelen SANAYİ DEVRİMİ ile büyük fabrikalar kurulmuş ve üretim hızlı ve kaliteli olmuştur.
- Kapitülasyonların yaygınlaşması ve 1838 Balta Limanı Antlaşması sonrası Avrupa'da üretilen sanayi ürünleri Osmanlı pazarını doldurmuştur. Düşük fiyatları nedeni ile yabancı mallarla rekabet edemeyen yerli üretici atölyelerini ve tezgahlarını kapatmak zorunda kalmıştır. İşsizlik oranı artmış, toplumsal huzursuzluklar çoğalmıştır.

PARA POLİTİKASI VE BORÇLAR

- Osmanlı Devleti'nde ilk para Osman bey tarafından bastırıldı.
- Orhan Bey → Gümüş (akçe), Fatih → Altın (Sikke-i Hasene)
- Akçe tedavülde bulunan bir sikke olmasının yanında piyasada geçerli diğer sikkelerin değerlerini belirlemede bir ölçektir.
- 1839'da **Kaime** adı ile ilk kağıt para bastırıldı (Tanzimat Dönemi)
- XIX. yy'dan itibaren ihracatın gittikçe azalması, ithalatın ise sürekli artması Osmanlı parasının devamlı olarak değer kaybetmesine neden olmuştur.
- Mali krizleri aşmak için **ilk dış borç**, Kırım Savaşı sırasında 1854'te İngiltere'den alınmıştır. (Padişah Abdülmecid)
- 1876 yılına kadar Avrupalı bankerlerden yüksek faizlerle borçlar alındı, bu paralar maaş ödeme, saray yapımı ve donanmaya harcandı.
- 1881 yılında Muharrem kararnamesi yayımlandı ve borçların tahsili için DÜYUN-U UMUMİYE İdaresi kuruldu.

UYARI Merkezi

Bu gelişme ile ekonomide ikilik başlamış ve Osmanlı, Avrupa'nın yarı sömürgesi haline gelmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MALİYE

GELİRLER

- Savaşlardan elde edilen ganimetlerin beşte biri
- Halktan alınan vergiler
- Orman, maden, tuzla gelirleri
- Gümrük gelirleri
- Bağlı devlet ve beyliklerden alınan vergiler ve hediyeler

GİDERLER

- Saray masrafları
- Ulufe ve cülus giderleri
- Savaş giderleri
- Bayındırlık hizmetleri

Vergi Sistemi

Örfi Vergiler

- Devletin sürekli veya olağanüstü ihtiyaçları için padişahın emri ile konulan vergilerdir.
  - **Avarız:** Başlangıçta olağaüstü hallerde alınan bu vergi zamanla kalıcı hale gelmiştir.
  - **Ağnam:** Hayvancılıktan alınan vergidir.
  - **Çiftresmi:** Toprağın kullanımı karşılığında Müslüman çiftçiden alınan tapu vergisidir.
  - **İspenç:** Gayrimüslimden alınan çiftresmi vergisidir.
  - **Mücerred:** 20 yaşından sonra baba evinde kalan bekarlardan alınmıştır.
  - **Bennak:** Evlilik vergisi
  - **Baç:** Pazar yeri vergisi

Şer'i vergiler

- **Öşür:** Müslümandan alınan ürün vergisi
- **Haraç:** Gayrimüslimlerden alınan ürün vergisi
- **Cizye:** Gayrimüslim erkeklerden askerlik yapmadıkları için alınan vergi

UYARI Merkezi

- İlk bütçe açığı Kanuni döneminde verilmiştir.
- XVII. yy dan itibaren bütçe açığı giderek artmış ve Osmanlı maliyesi bozulmaya başlamıştır.
- İlk denk bütçe çalışmasını TARHUNCU AHMET PAŞA yapmıştır. (XVII. yy)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Osmanlı Devleti'nde Kurulan Bankalar

- İlk banka 1847'de kurulan Bank-ı Dersaadet'tir.
- 1856'da İngiliz-Fransız ortaklığı ile Bank-ı Osmani kurulmuştur. Bu banka 1863'te Bank-ı Osmani-i Şahane adını almıştır. Para basma yetkisine sahip olan bankadır.
- Tanzimat Döneminde, Mithat Paşa'nın çabaları ile, çiftçiye kredi vermek için Memleket Sandıkları açılmıştır. bu sandıklar daha sonra kurulan Ziraat Bankası'nın temellerini oluşturmuştur.
- 1883 yılında tütünün alınıp-satılma hakkı REJİ İDARESİ'ne bırakılmıştır.
- 1906 yılında ulusal bir burjuvazi oluşturabilmek için İtibar-ı Milli Bankası açılmıştır.

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti üzerindeki etkilerinden biri değildir? (2007 KPSS)

A) Keşfedilen yerlerden Avrupa'ya taşınan değerli madenlerin Avrupa'dan Osmanlı ülkesine girmesi

B) Osmanlı parasının değer kaybetmesi

C) Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki bilimsel ve teknik gelişmelere yabancı kalması

D) Osmanlı ülkesinde fiyat artışlarının olması

E) Osmanlı ülkesinden geçen ticaret yollarının önemini kaybetmesi

Coğrafi Keşiflerin sonuçları Osmanlı Devleti'ni ticaret ve ekonomik hayat alanlarında olumsuz etkilemiştir. bilimsel ve teknik alanda Avrupa'nın gerisinde kalınmasının nedeni ise Avrupa'da meydana gelen Rönesans Hareketleridir.

CEVAP: C

Osmanlı Devleti aşağıdakilerden hangisi ile Avrupa Devletlerinin pazarı haline gelmiştir? (2008 KPSS)

A) Paris Antlaşması

B) Boğazlar Sözleşmesi

C) Balta Limanı Ticaret Sözleşmesi

D) Hünkar İskelesi Antlaşması

E) Meşrutiyetin ilan edilmesi

Balta Limanı Ticaret Sözleşmesine göre;

Yabancı tüccarlar iç gümrük ödemeyecektir.

İthalattan %5, ihracattan %12 vergi alınacaktır.

Yabancı tüccarlara miktar ve çeşit kotası uygulanmayacaktır.

Bu durumların sonucu olarak da Osmanlı Devleti Avrupa'nın açık pazarı haline gelecektir.

CEVAP: C

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Osmanlı Devleti'nde

I. Avrupa mallarının ülkeye girmesi

II. ticaret yollarının değişmesi

III. esnaf teşkilatının bozulması

durumlarından hangilerinin ekonomiyi olumsuz yönde etkilediği söylenebilir? (2009 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda maliyenin iflası, aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesine neden olmuştur? (2010 KPSS ÖL)

A) İrad-ı Cedid hazinesinin kurulması

B) Fransa'ya ilk kez kapitülasyonların verilmesi

C) Düyun-ı Umumiye idaresinin kurulması

D) Anadolu'da Celali İsyanları'nın çıkması

E) Avrupa'dan askeri ve teknolojik alanlarda ilk kez yararlanılması

I. Coğrafi Keşifler

II. Milliyetçilik Akımları

III. Sanayi İnkılabı

Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılda yukarıdaki gelişmelerden hangileri ekonomik alanda etkili olmuştur? (2010 KPSS ÖL)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

Avrupa mallarının ülkeye girmesi ve bu malların yerli mallara oranla daha kaliteli ve ucuz olması Osmanlı ekonomisini dışa bağımlı hale getirecektir. Bu durum ile mücadele edemeyen yerli üretici iflas edecek ve birçok atölye kapanacaktır. Coğrafi Keşifler sonrası ticaret yolları yön değiştirmiş ve Osmanlı limanları önemini kaybetmiştir.

CEVAP: E

XIX. yüzyılda Osmanlı maliyesi, aldığı dış borçları ödeyemeyecek duruma gelince, Avrupalı devletler borçlarını tahsil için Düyun-ı Umumiye'yi kurmuşlardır.

Bu tür sorularda kronolojiden yararlanarak da çözüme ulaşabiliriz;

İrad-ı Cedid'in kurulması ⇒ 18. yy

ilk kapitülasyonlar ⇒ 16. yy

Celali İsyanları ⇒ 17. yy

Avrupa'dan ilk kez yararlanma ⇒ 18. yy

CEVAP: C

Coğrafi Keşifler: 16. yüzyılda Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir.

Milliyetçilik Akımları: Fransız Devrimi sonrası Osmanlı Devleti'ni siyasi yönden etkilemiştir.

Sanayi İnkılabı: 19. yüzyılda Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir.

CEVAP: A

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EĞİTİM

SIBYAN MEKTEBİ

- Bugünkü ilkokul düzeyindeki okullardır.
- Daha çok cami içinde veya yakınında açılan, temel bilgilerin verildiği kurumlardır.
- Karma eğitim uygulanır.

MEDRESE

- En önemli ve yaygın eğitim kurumlarıdır.
- Devletin temel ideolojisinin benimsetildiği, dönemin bilim dallarının öğretildiği kurumlardır.
- Eğitim dili Arapçadır
- 17. yy'dan itibaren pozitif bilimler okutulmamaya başlanmış ve bozulma süreci başlamıştır.

Önemli Medreseler

İlk medrese Orhan Bey zamanında İznik'te açılmıştır.

Sahn-ı Seman Medresesi

- İstanbul'un fethinden sonra, Fatih tarafından açtırılmıştır.

Sahn-ı Süleymaniye

- Kanuni Sultan Süleyman döneminde açılmıştır.

ENDERUN

- Devlet memuru yetiştiren saray okuludur.

LONCA

- Usta-Çırak ilişkisi ile mesleki eğitim verilir.

ÖNEMLİ

Osmanlı Devleti Kuruluş Döneminde Mısır, Suriye ve İran'daki medreselere öğrenciler göndermiştir. Bu durum o dönemde, saydığımız bölgelerde eğitimin daha ileri düzeyde olduğunu kanıtlar.

UYARI Merkezi

Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyıla kadar kızların gidebileceği okullar yoktur. Tanzimat Döneminden itibaren az da olsa kızlarında gidebileceği okullar açılmıştır. Bu durum eğitim anlayışının değişmeye başladığını kanıtlar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

BİLİM VE DÜŞÜNCE

GENEL ÖZELİKLERİ

- İstanbul'un fethinden sonra İstanbulu, düşünce, sanat ve bilim merkezi haline getirmek için çalışan Fatih Sultan Mehmet, Osmanlı biliminin gerçek kurucusudur.
- 18. yy'dan itibaren düşünce ve bililmde Avrupa etkisi başlamıştır.

ÖNEMLİ İSİMLER

XV. ve XVI. yüzyıl

- **Fenari**
  XIX. yy'a kadar medreselerde okutulan mantıkçı
- **Hacı Paşa**
  Tıp ile uğraşmıştır. Hekim davranışları ile ilgili eserleri vardır.
- **Ali Kuşçu**
  Osmanlı Devleti'nde matematik biliminin kurucusudur. Fatih tarafından İstanbul'a davet edilmiş ve Sahn-ı Seman'da baş müderrislik yapmıştır.
- **Piri Reis**
  Gerçeğe yakın dünya Haritası ile meşhur Türk denizcisidir. KİTAB-I BAHRİYE eserini yazmıştır.
- **Seyd-i Ali Reis**
  Miratü'l Memalik eserini yazan denizcidir.
- **Ebusuud Efendi**
  Kanuni Dönemi Şeyhülislamıdır.
- **Akşemseddin**
  Fatih Sultan Mehmet'in hocası olan din alimidir.
- **Matrakçı Nasuh**
  Şehirleri kuşbakışı çizdiği minyatürleri ile ünlüdür.
- **Takiyüddin Mehmed**
  İlk Osmanlı Rasathanesinin kurucusudur.

XVII. yüzyıl

- **Katip Çelebi**
  Tarih-Coğrafya ve düşünce hayatı ile ilgili eserler vermiştir. En önemli eserleri: Keşfu'z Zunun ve Cihannunma'dır.
- **Evliya Çelebi**
  Seyyahtır. Seyahatname adlı eseri ile sosyal hayata ait önemli bilgiler vermiştir.
- **Naima**
  İlk resmi VAKANÜVİST'tir. (Devlet tarihçisi)

XVIII. yüzyıl

- **İbrahim Müteferrika**
  İlk modern matbaanın Osmanlı'daki kurucusudur.
- **Ahmet Resmi Efendi**
  Sefaretname'si ile ünlüdür.
  Sefaretname: Elçi olarak bulunulan ülkeyi anlatan eser

XIX. yüzyıl

- **Şinasi**
  İlk kez noktalama işaretleri kullanan ve ilk Türkçe tiyatro olan "Şair Evlenmesi"ni yazan edebiyatçıdır.
- **Namık Kemal**
  Osmanlıcılık düşüncesinin mimarı olan düşün adamı, Vatan şairi olarak adlandırılmıştır.
- **Ziya Gökalp**
  Türkçülük düşüncesinin kurucusudur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Osmanlılar zamanında Kitab-ı Bahriye adlı eseriyle ve haritacılık çalışmalarıyla ünlü bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir? (2006 ve 2010 KPSS)

A) Piri Reis B) Ali Kuşçu C) Seydi Ali Reis
D) Matrakçı Nasuh E) Sabuncuoğlu Şerafeddin

Günümüzde bile hala nasıl çizildiği merak uyandıran Dünya Haritası ile ünlü Türk coğrafyacı ve denizcisi Piri Reis'tir.

CEVAP: A

Seyahatname adlı eseriyle XVII. yüzyıl Osmanlı sosyal yaşantısına ilişkin önemli bilgiler veren yazar aşağıdakilerden hangisidir? (2010 KPSS OÖ)

A) Koçi Bey B) Katip Çelebi C) Evliya Çelebi
D) Lagari Hasan Çelebi E) Hezarfen Ahmet Çelebi

Rivayet edilir ki; rüyasında peygamber efendimizi gördüğünde heyecandan şefaat yerine seyahat dileyen ve bu dileği çerçevesinde seyahat edip gördüklerini seyahatname'ye yazan Evliya Çelebidir.

CEVAP: C

Osmanlı Devleti'nde Fatih Sultan Mehmet'in hocası olmuş, din tasavvuf ve tıp alanlarındaki çalışmalarıyla bilinen ünlü bilgin aşağıdakilerden hangisidir? (2011 KPSS)

A) Ebussuud B) Emir Sultan C) Akşemseddin
D) Kemalpaşazade E) Molla Fenari

Bizzat Fatih'e hocalık yapmış, dönemin önde gelen düşünce ve bilim adamları arasında yer alan kişi Akşemseddindir.

CEVAP: C

Osmanlı Devleti'nde resmi tarih yazarlarına verilen ad aşağıdakilerden hangisidir? (2010 KPSS)

A) Mültezim B) Mütevelli C) Nişancı
D) Reisülküttap E) Vakanüvis

Osmanlı'da vakaları yani olayları kaydeden ve bu yönü ile tarihçi olan kişiler adı üstünde vakanüvislerdir.

CEVAP: E

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SANAT

MİMARİ

- Erken, klasik ve geç olmak üzere dönemlere ayrılmıştır.
- Osmanlı mimarisi en klasik ve görkemli dönemini MİMAR SİNAN ve öğrencileri ile yaşamıştır.
- 18. yy'dan (Lale Devri ile birlikte) itibaren Batının etkisi altına girmeye başlamıştır.
- Malzeme olarak en çok, taş, tuğla, ahşap ve alçı, süslemede ise çini, hat, bitkisel ve geometrik figürler kullanılmıştır.

MİNYATÜR

- Minyatür kitaplarına SURNAME, HÜNERNAME isimleri verilirdi, minyatür sanatçılarına NAKKAŞ denirdi.

Önemli Minyatürcüler

- Matrakçı Nasuh (16. yy)
- Nigari (16. yy)
- Nakkaş Osman (16. yy)
- Levni (Lale Devri'nin nakkaşıdır ve en canlı minyatürleri nakşetmiş sanatçıdır).

HAT

Önemli Hattatlar

- Şeyh Hamdullah (Osmanlı hattatlarının piri sayılır. II. Bayezid Camisi'nin hat süslemesini yapmıştır)
- Hafız Osman (Yazdığı Kur'an-ı Kerim çoğaltılarak İslam dünyasına yayılmıştır.)

OYMACILIK

KAKMACILIK

- Metal, ahşap ve taş üzerine açılan yerlere altın, gümüş, fildişi gibi değerli madenleri gömerek yapılan sanat

TEZHİP

- Kitap süslemesi

EBRU

- Yoğunlaştırılmış su üzerine renkli yağlı boyalar damlatılarak yapılan süsleme üzerine yatırılan kağıda alınan sanattır.

Diğer Önemli Mimari Eserler

- Topkapı Sarayı
- İshak Paşa Sarayı (Dünyada kalorifer sisteminin uygulandığı ilk bina)
- Beylerbeyi, Yıldız, Dolmabahçe, Çırağan Sarayları (Batı etkisinde)
- Askeri eserler arasında; Anadolu Hisarı (I. Beyazid) Rumeli Hisarı (Fatih) Selimiye Kışlası (III. Selim) önem taşır.

Önemli Eserler

CAMİLER

14.-15. yy

- İznik Hacı Özbek C. (İlk Osmanlı Camisi)
- Bursa Ulu Cami (İlk büyük eser)
- Bursa Yeşil Cami
- Edirne Eski Cami

16. yy

- Fatih Cami (İstanbuldaki ilk Osmanlı Camisi)
- Mimar Sinan'ın eserleri

17. yy

- Sultan Ahmet Camisi (Klasik Dönemin son büyük eseri)
- Yeni Cami (Sinan ekolünün son eseri)

18. yy

- Nuru Osmaniye Camisi (Batı tarzında yapılmış **ilk eser**)

19. yy

- En önemli mimarı MİMAR KEMALETTİN BEY'dir. Klasiklerden yola çıkarak Türk milli üslubu yaratmıştır.

ÖNEMLİ

Mimar Sinan'ın çıraklık-kalfalık-ustalık eserlerinin sırası: Şehzade Camisi, Süleymaniye Camisi, Selimiye Camisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Osmanlı Devleti'nde Batılı Anlamda Resim

- İtalyan ressam BELLİNİ'yi İstanbul'a davet ederek portresini yaptıran padişah Fatih Sultan Mehmet"tir.
- XIX. yy dan itibaren askeri okullara resim dersi konulmuştur. Bundan dolayı, ilk ressamlar asker kökenlidir. Burada özellikle bilmemiz gereken kişi OSMAN HAMDİ BEY'dir.
- Arkeoloji müzesi ve Sanayi Nefise Mektebi'nin kurucusudur.
- Türk müzeciliğini başlatan kişidir.
- **Kaplumbağa terbiyecisi** ve **silah satıcıları** en önemli resim eserleridir.

Şeker Ahmet Paşa

- Abdülaziz döneminde Avrupa'da eğitim almıştır.
- Osmanlı'da **ilk resim sergisini** açan kişidir.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

DİL VE EDEBİYAT

- İmparatorluk yapısından dolayı bünyesindeki toplumlarda farklı diller konuşulmuştur.
- Resmi dil Türkçe, alfabe Arap alfabesi, Eğitim dili medreselerde Arapça, Enderun'da Türkçedir.
- Yükselme döneminde Arapça, Farsça ve Türkçe'nin karışımı olarak Türkçe'nin OSMANLICA biçimi ortaya çıkmıştır.
- 19. yy dan itibaren Batı dilleri de Türkçeyi etkilemeye başlamıştır (Özellikle Fransızca)
- 1876 Kanun-i Esasi'ye göre devletin resmi dili Türkçe'dir.
- Tanzimat Dönemi'nde Batı edebiyat tarzlarının da etkisi ile Tanzimat Edebiyatı ortaya çıkmıştır.

Divan

- Aşk, güzellik, tasavvuf konularını anlatır.
- Kaside, gazel, rubai, mesnevi gibi türleri vardır.
- Söylenenden daha çok nasıl söylendiği önemlidir.
- Çokça söz sanatlarına önem verilmiştir.

XV. yy	XVI. yy	XVII. yy	XVIII. yy
Şeyhi	Baki	Nefi	Nedim (Lale Devri)
Süleyman Çelebi	Fuzuli		

Halk

- Sözlü geleneğe dayanır.
- Pir Sultan, Karacaoğlan, Dadaloğlu önemli isimleridir.

Tekke

- Dinî temelli edebiyattır.
- Şeyh Galip, Kaygusuz Abdal önemli temsilcileridir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

XVI. yüzyıl Osmanlı-Türk mimarisinin en büyük ustası kimdir? (2002 KPSS)

A) Mimar Sinan
B) Yakup Şah
C) Mimar Ayaz
D) Mimar Kemaleddin
E) Mimar Hayreddin

Klasik dönem Osmanlı mimarisi denildiğinde akla ilk gelen isim Mimar Sinan'dır. Ayrıca Mimar Sinan yetiştirdiği bir çok mimarla, Osmanlı mimarisinde Sinan ekolünü yerleştirmiştir.

ÖNEMLİ

Sinan Ekolü sadece Osmanlı'da değil, İslam dünyasında da etkilidir. Örneğin Türk-İslam mimarisinin en güzel eserlerinden olan ve Hindistan'da bulunan TAÇ MAHAL, Sinan'ın öğrencisi İstanbullu Mehmet Efendi tarafından inşaa edilmiştir.

CEVAP: A

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda güzel sanatlar dallarında eğitim ve öğretim yapmak üzere açılan ve müdürlüğüne Osman Hamdi Bey'in getirildiği okul aşağıdakilerden hangisidir?

A) Darülmuallim
B) Sanayi-i Nefise Mektebi
C) Galatasaray Sultanisi
D) Darülfünun
E) Darülmaarif

Sanayi-i Nefise Mektebi, Osman Hamdi Bey'in çabaları ile açılmış güzel sanatlar okuludur.

CEVAP: B

I. Haydarpaşa Garı
II. III. Ahmet Çeşmesi
III. Sultanahmet Camisi

Yukarıdaki eserlerden hangilerinde Batı mimarisinin etkileri vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

Haydarpaşa Garı Alman mimarisinin etkisini taşıyan bir eserdir.

III. Ahmet Çeşmesi, Lale Devri'nde Batı etkisi ile yapılmış ilk eserlerden birisidir.

Sultanahmet Camisi ise klasik dönemin son büyük eseridir.

CEVAP: C

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÜNİTE 5 XVII. ve XVIII. YÜZYIL ISLAHAT (YENİLİK) ÇALIŞMALARI

DURAKLAMANIN NEDENLERİ

İç Nedenler

- Merkezi yönetimin bozulması

[**Kafes Usulü** sonrası (Şehzadelerin sancağa gönderilmemesi) tecrübesiz, çocuk yaşta bazen de akıl rahatsızlığı olan padişahların tahta çıkmaya başlaması merkezi yönetimi bozmuştur.]

- Devşirme ve Tımar sisteminin bozulması ve bu bozulmanın ordu ve yönetime yansıması
- Eğitim sisteminin bozulması [Beşik ulemalığının başlaması]
- Maliyenin bozulması ve bütçenin açık vermeye başlaması
- Hukuk sisteminin bozulması ve rüşvetin yaygınlaşması

Dış Nedenler

- Doğal sınırlara ulaşılması
- Coğrafi Keşifler

[Ekonomiyi içeride etkilediği için iç; Avrupa'yı güçlendirdiği için dış nedendir.]

- Rönesans sonrası, Avrupa'nın bilim ve teknikte gelişmesi ve Osmanlının bu gelişmeleri takip edememesi
- II. Viyana bozgunu sonrası Osmanlı'ya karşı Kutsal İttifak kurulması (Avusturya-Malta-Papalık-Venedik-Lehistan-Rusya)

SOHBET Köşesi

Osmanlı'yı ayakta tutan sistemleri bir bütün olarak balığa benzetirsek, balık ilk olarak baştan kokmuştur.

Detay Bilgi

Ortodoks olmasına rağmen Rusya'nın bu ittifakta yer almasının nedeni, sıcak denizlere inme politikasıdır.

XVII. YÜZYIL İSYANLARI

İstanbul İsyanları

- Ulema ve Kapıkulunun çıkarttığı isyanlardır. Arasıra halk da desteklemiştir.
- Yeniçeri ocağı bu isyanlarda başrol oynamıştır. [IV. Murat'ın ilk yıllarında, IV. Mehmet zamanında (Vakay-ı Vakvakiye) II. Osman'ın öldürülmesinde hep Yeniçeri Ocağı'nın bozulmuşluğu etkilidir.]
- Bu isyanların çıkmasında merkezi yönetimin, ekonominin ve Yeniçeri Ocağının bozulmuş olması etkilidir.

Celali İsyanları

- Özellikle Tımar sisteminin bozulmasına bağlı olarak çıkan isyanlardır.
- Bu isyanların etkisi ile üretim gerilemiş, çift bozan artmış ve Tımarlı sipahiler etkinliğini kaybetmiştir.
- İsmini Yavuz Dönemi'nde çıkan "Bozoklu Celal" isyanından alır.
- Vergilerin artırılması da isyanların çıkışında etkilidir.

Eyalet İsyanları

- Uzak eyaletlerde çıkan isyanlar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

17. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri

- Sorunların gerçek nedenleri araştırılmamış, ıslahatlar köklü olmamıştır.
- Kişilere bağlı kalmış devlet politikasına dönüşmemiştir.
- Baskı yolu ile ve yasaklarla merkezi yönetim toparlanmaya çalışılmıştır.
- Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilmediği için, **Batı etkisi yoktur**.
- Islahatların genel amacı klasik dönemi yeniden diriltmektir.

DÖNEMİN ISLAHATÇILARI

Kuyucu Murat Paşa

- Celali isyanlarını şiddetle bastırarak yönetimi güçlü tutmaya çalışmıştır.

II. Osman (Genç)

- Saraydışı evlilik yaparak, Saray-Halk kopukluğunu yok etmeye çalışmıştır.
- Şeyhülislamın yetkilerini kısıtlamıştır.
- Yeniçeri Ocağını kaldırmayı düşünmüş, bundan dolayı tahttan indirelerek öldürülmüştür.

IV. Murat

- Şiddet ve yasaklarla içgüvenliği sağlamaya çalışmıştır.
- Döneminde hazırlanan KOÇİBEY RİSALESİ sorunlara gerçekçi bakışı ile, tarih açısından önemlidir.

Tarhuncu Ahmet Paşa

- Denk bütçe çalışması yapmıştır.

Köprülüler Dönemi

- Köprülü Mehmet Paşa, devlete şart sunan ilk devlet adamıdır.
- Sunduğu şartların kabul edilmesi devletin içine düştüğü zor durumu gösteren önemli bir gelişmedir.
- Köprülüler Dönemi, duraklama içerisinde, yükselme dönemidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

18. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri

- **Pasarofça Antlaşması** sonrası, Osmanlı Devleti, batının üstünlüğünü kabul etmiştir.
- Bu dönemdeki ıslahatların en önemli özelliği, batıdaki gelişmelerin takip edilmeye başlanması ve batının örnek alınmasıdır.
- III. Ahmet Devri (Lale Devri) **hariç,** Islahatlar askeri ve teknik alanda yoğunlaşmıştır.
- Önemli ıslahat dönemleri (Lale Devri, III. Selim Dönemi)
- Bu dönemdeki ıslahatlara, Yeniçeri Ocağı ve Ulema sınıfı genellikle karşı çıkmıştır.

DÖNEMİN ISLAHATÇILARI

III. Ahmet Dönemi (Lale Devri)

- Pasarofça Antlaşması ile başlamış, Patrona Halil isyanı ile sona ermiştir.
- Avrupa'nın örnek alınmaya başlandığı dönemdir.
- Avrupa başkentlerine geçici elçiler gönderilmiştir.
- Avrupa mimarisi örnek alınarak, Nuru Osmaniye Camisi ve III. Ahmet Çeşmesi inşaa edilmiştir.
- Dönemin en önemli sanatçıları, Nedim (Şair) ve Levni'dir (Minyatür)
- Tulumbacı Ocağı (İtfaiye) kurulmuştur
- Dünyada ilk kez çiçek aşısı uygulanmıştır
- Çini, dokuma, kağıt imalethaneleri açılmıştır.
- İbrahim Müteferrika ve Sait Efendi tarafından ilk modern Türk matbaası açılmıştır.

SORULARDA DİKKAT: Matbaanın, geç gelmesinin ana nedeni, bu döneme kadar Batının üstünlüğünün kabul edilmemiş olmasıdır.

I. Mahmut Dönemi

- Avrupa'dan, ilk kez teknik uzman getirilmiştir. [Avrupa'nın teknik üstünlüğünün kabul edildiğine kanıt]
- Hendeshane açılmıştır (askerî amaçlı matematik okulu)
- Humbaracı ocağı geliştirilmiştir.
- 1740 kapitülasyonları ile, kapitülasyonlar sürekli olmuştur.

III. Mustafa Dönemi

- Sürat Topçuları Ocağı kurulmuştur.
- **Esham** satışı ile iç borçlanmaya gidilmiştir.
- Deniz mühendishanesi (mühendishane-i Bahr-i Hümayun) açılmıştır.

I. Abdülhamit Dönemi

- İstihkam okulu açılmıştır.
- Cülus kaldırılmış, ulufe alım-satımı yasaklanmıştır.
- Sürat Topçuları Ocağı geliştirilmiştir.

III. Selim Dönemi (Nizam-ı Cedid)

- Köklü reformlar yapmaya çalışan ilk padişahtır.
- Islahatları için, LAYİHALAR (rapor) hazırlatmıştır.
- Nizam-ı Cedid Ordusu kurulmuş, bu ocağın giderleri için İrad-ı Cedid hazinesi oluşturulmuştur.
- Avrupa başkentlerinde daimî elçilikler açılmıştır.
- **Matbaa-i Amire** adı ile devlet matbaası açılmıştır.
- Yerli malı kullanımı teşvik edilmiştir.
- Şeyhülislamın yetkileri kısıtlanmıştır.
- Deniz Mühendishanesi geliştirilmiş, Kara mühendishanesi güçlendirilmiştir.
- Askeri okullara Fransızca dersi getirilmiştir.
- Dönem, Kabakçı Mustafa İsyanı ile sona erer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Lale Devri'nin ünlü şairidir? (2007 KPSS)

A) Nev'i B) Nef'i C) Bâki
D) Fuzuli E) Nedim

Lale Devri'nin ruh halini, canlılığını en güzel açıklayan ve "Yiyelim içelim gam alalım dünyadan" çerçevesinde şiirlerini yazan şair Nedim'dir.

CEVAP: E

Osmanlı Devleti'nin devlet yapısında ilk radikal değişiklikler yapma eğilimi hangi padişah döneminde başlamıştır? (2007 KPSS)

A) II. Mehmet B) III. Selim C) III. Murat
D) III. Ahmet E) IV. Murat

Islahatları raporlar doğrultusunda planlı programlı yapmaya çalışan, Nizam-ı Cedid adı ile ıslahat dönemi başlatan padişah III. Selim'dir.

CEVAP: B

I. Avrupa'dan teknik uzman getirilmesi
II. Yeniçeri Ocağı'nın kurulması
III. Tıpta çiçek aşısının uygulanması

Osmanlı Devleti'nde görülen yukarıdaki gelişmelerden hangileri Batı'nın üstünlüğünün kabul edildiğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

Avrupa'dan teknik uzman getirilmesi, Avrupa'da elçiliklerin açılması, Batı tarzı kurumların açılması, Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi gibi gelişmeler bu üstünlüğün kabulüne vurgu yapar. burada dikkat edilmesi gereken unsur çiçek aşısıdır. Unutmayalım ki çiçek aşısı tıp alanında ilk kez Osmanlı'da uygulanmıştır.

CEVAP: A

Aşağıdakilerden hangisi XVIII. yüzyıl yenilikçi padişahlarından birisi değildir?

A) II. Osman B) I. Abdülhamit C) III. Selim
D) III. Ahmet E) I. Mahmut

II. Osman (Genç) 17. yy da yenilik yapmaya çalışan ve bu yüzden tahttan indirilen bir padişahtır.

CEVAP: A

II. Osman ve III. Selim yenilik yapmak istedikleri için tahttan indirilen padişahlardır. Bu durum yenilik yanlılarının güçlü olmadığına kanıttır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÜNİTE 6 XIX. YÜZYIL OSMANLI TARİHİ

DAĞILMA DÖNEMİNE GENEL BAKIŞ

Bu dönemde dağılmanın önlenebilmesi için her alanda ıslahat yapılmıştır. Fakat diğer yy'lardan ayıran özelliği HUKUK ve YÖNETİM alanında da ıslahat olmasıdır.

Fransız İhtilali (1789)

- Fransız Devrimi ile "ulus devlet" fikri yaygınlaşmış ve özellikle Balkan ulusları imparatorluktan ayrılma politikası izlemiştir.
  - ilk isyan eden → Sırp
  - İlk Bağımsız → Yunanistan
  - 1878 → Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ, Eflak-Boğdan (Romanya) bağımsız
  - 1908 → II. Meşrutiyetin ilanı sırasında Bulgaristan bağımsız
  - En son ayrılan → Arnavutluk (I. Balkan Savaşı sırasında-1913)
- Avrupa'da meydana gelen 1830-1848 ihtilallerinde Osmanlı'daki gelişmelerde etkilidir.

Sanayi Devrimi

- Yerli üretim durma noktasına gelmiş, işsizlik artmıştır.
- 19. yy'ın ilk döneminde Osmanlı Devleti'ni açık pazar olarak kullanan ve Akdeniz'e Rusya'nın inmesini çıkarlarına aykırı bulan, başta İngiltere ve Fransa olmak üzere Avrupalı Devletler Osmanlı'yı Rusya'ya karşı korumuşlardır. Ancak Almanya'nın ortaya çıkması dengeleri bozmuştur.
- Sömürge yarışının hızlanması Osmanlı'nın Kuzey Afrika ve Ortadoğu topraklarını kaybetmesine neden olmuştur.

Dağılmayı Önlemek Amacı ile Ortaya Çıkan Düşünce Akımları

- **Osmanlıcılık:** Din-Dil-Irk ayırmaksızın Osmanlı toplumu fikrinin savunulmasıdır, özellikle milliyetçilik akımlarına karşıdır. → Genç Osmanlılar
- **İslamcılık:** Dünya müslümanlarını birleştirme düşüncesidir ideoloji haline getiren → II. Abdülhamit
- **Türkçülük (Turancılık):** Tüm Türk dünyasını birleştirme çabası, Temellerini ZİYA GÖKALP atmıştır. İttihat ve Terakki ideoloji olarak savunmuştur.
- **Adem-i Merkeziyetçilik:** Prens Sabahattin'in savunduğu yerinden yönetim (Federalizm) fikri
- **Batıcılık**

Denge Politikası

- Bu dönemde Osmanlı Devleti, karşılaştığı sorunları Avrupa'nın desteği ile çözmeye çalışmış bunun karşılığı olarak da tavizler vermek zorunda kalmıştır.

XIX. yy Siyasi Olayları ve İç Gelişmelere Etkileri

OLAY	İÇ SİYASETE ETKİ
■ Yunan isyanını bastıramayan Osmanlı Devleti Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım ister. ■ NAVARİN OLAYI (Rusların Osmanlı Donanmasını yakması) sonrası yapılan Edirne Antlaşması ile Yunanistan bağımsız olur.	Yunan isyanına verdiği destek sonrası yeni valilikler isteyen Kavalalı'ya II. Mahmut'un karşı çıkması MISIR OLAYI'nı başlatır.
■ HÜNKAR İSKELESİ ANTLAŞMASI ile Osmanlı ve Rusya müttefik olur. ["Denize düşen yılana sarılır" olarak değerlendirilmiştir.] ■ Bu antlaşma ile boğazlar ilk kez uluslararası sorun olur.	Kütahya önlerine kadar Kavalalı ordusunu durduramayan Osmanlı Devleti Rusya'yı boğazlara çağırır. Bu durumdan rahatsız olan İngiltere'nin araya girmesi ile KÜTAHYA Ant. imzalanır. [İç sorun olan Mısır olayı dış sorun haline gelir.]
■ Mısır-Boğazlar sorununun çözümünde İngiltere'nin yardımını almak için BALTA LİMANI TİCARET ANTLAŞMASI (1838) imzalanır. ■ 1840 Londra Konferansı ile Mısır sorunu çözüme kavuşur. ■ 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi, boğazlarla ilgili ilk uluslararası sözleşmedir.	Bu sorunların çözümünde Avrupa'nın yardımını alabilmek için TANZİMAT FERMANI (1839) yayımlanır. (Abdülmecid) Tanzimat Dönemi başlar.
■ 1853-56 KIRIM SAVAŞI - 1856 PARİS ANTLAŞMASI ■ Bu antlaşmaya göre Osmanlı toprak bütünlüğünü Avrupa koruyacaktır.	Paris Antlaşması ile Avrupa Devleti kabul edilen Osmanlı Devleti Avrupa'nın isteği ile ISLAHAT FERMANI'nı yayınlar.
■ 1876 yılında Osmanlı Balkan sorununu, çözmek için İstanbul'da TERSANE KONFERANSI toplanır.	Tersane Konferansı kararlarını etkileyebilmek için konferansın olduğu gün I. MEŞRUTİYET ilan edilir ve Kanun-i Esasi (1876) kabul edilir.
■ 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı (93 HARBİ)	I. Meşrutiyet Dönemi başlar (1876-78)
■ Bu savaşın sonunda Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması imzalanır. Ancak bu antlaşmada Büyük Bulgaristan'ın kurulmuş olması Avrupa çıkarlarına uymayınca yerine BERLİN (1878) Antlaşması imzalanır.	Bu savaşı ve meclisin etnik yapısını gerekçe gösteren II. Abdülhamit meclisi kapatır. 1878-1908 ⇒ İstibdad Dönemi başlar. Bu antlaşma ile Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsız olur. Aynı zamanda Osmanlı Ermenilerine ıslahat yapılacaktır maddesi ile Ermeni sorunu ilk kez uluslararası sorun olur.
■ 1908 yılında Makedonya ve Balkan sorunu için İngiltere-Rusya REVAL Görüşmesi'ni yapar.	■ Bu görüşmeleri haber alan İTTİHAT ve TERAKKİ'li subayların baskısı ile II. MEŞRUTİYET ilan edilir.

UYARI Merkezi

Bu antlaşma sırasında Osmanlı'yı koruması için KIBRIS Adası İngiltere'ye kiralanmıştır.

Bu kargaşa sırasında

- Yunanistan Girit'i ilhak eder.
- Bulgaristan bağımsız olur.
- Avusturya-Macaristan, Bosna-Herkes'i alır.

SORU

I. Kanun-i Esasi

II. Tanzimat Fermanı

III. Islahat Fermanı

Osmanlı Devleti'nde yukarıdakilerin ilanının doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir? (2010 KPSS ÖL)

A) I, II, III B) II, I, III C) II, III, I D) III, I, II E) III, II, I

Tanzimat Fermanı → 1839

Islahat Fermanı → 1856

Kanun-i Esasi → 1876

CEVAP: C

Osmanlı Devleti olası bir Rus saldırısı karşısında ülkesini savunacağı düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisinin yönetimini 1878 yılında İngiltere'ye geçici olarak bırakmıştır? (2011 KPSS)

A) Mısır B) Kıbrıs C) Rodos D) Meis E) Kırım

Bu amaçlar doğrultusunda İngiltere yönetimine bırakılan yer Kıbrıs'tır.

CEVAP: B

Osmanlı Devleti'nde

I. Tanzimat Fermanı

II. Meşrutiyet'in ilanı

III. Islahat Fermanı'nın ilanı

gelişmelerinin hangilerinde 1848 ihtilallerinin etkisi olduğu savunulabilir? (2009 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

Aslında bu soru bir kronoloji sorusudur. Çünkü Sened-i İttifak (1808) dışında XIX. yy'da Osmanlı'daki önemli gelişmelerin tümünde Avrupa'daki siyasi-sosyal-ekonomik gelişmelerin etkisi vardır. Dolayısıyla Tanzimat (1939), Islahat (1856), I. Meşrutiyet (1876) olduğundan dolayı 1848 sonrası gelişmeler, bu ihtilâlden etkilenmiştir.

CEVAP: E

I. Tanzimat Fermanı'nın yayınlanması

II. Islahat Fermanı'nın yayınlanması

III. Kanun-i Esasi'nin kabulü

gelişmelerinden hangilerinin ortaya çıkmasında Avrupalı devletlerin isteği etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

Tüm bu gelişmelerde Avrupa'nın etkisi vardır. Ama soru köküne dikkat edersek istek denilmiştir. Sadece Islahat Fermanı'nda Avrupa'nın isteği olmuştur.

CEVAP: B

XIX. YÜZYIL ISLAHATLARI

II. Mahmut Dönemi

Yönetim-Hukuk Islahatları

- "Ben Müslümanı camide, Hıristiyanı kilisede, Museviyi havrada görmek isterim" sözü ile din ve mezhep özgürlüğü geniş anlamda sağlanmıştır.
- Divan kaldırılmış, modern bakanlıklar kurulmuştur.
- Kanun-tüzük hazırlanmasında yardımcı olacak meclisler kurulmuştur. (Meclis-i Valay-ı Ahkam)
- Tımar sistemi kaldırılmış memurlara maaş bağlanmıştır.
- Uygulamada müsadere kaldırılmıştır (Hukuken Tanzimat Fermanında)
- Yeni il düzenlenmesine gidilmiş, muhtarlıklar kurulmuş ve posta teşkilatı oluşturulmuştur.

[Ayanların taşradaki etkisini azaltıp merkezi yönetimi güçlendirmek amacıyla]

- Pasaport uygulaması başlatılmıştır.
- Memurlara pantolon ve fes giyme zorunluluğu getirilmiş ve bunların yerli kumaştan olması zorunlu tutulmuştur.

Sened-i İttifak (1808)

- Osmanlı Devleti'nin Ayanlar ile yaptığı sözleşmedir.
- Padişah → merkezi yönetimi güçlendirmek,
- Ayanlar → Varlıklarını hukukileştirmek istemiştir.
- Padişahın otoritesini kısıtlayan İLK BELGEdir.
- Sözleşme II. Mahmut'un tahta çıkışında etkili olan ALEMDAR MUSTAFA PAŞA'nın ölümüyle (1809) önemini kaybetmiş, yani uygulanmamıştır.
- Devletin ayanlarına bile söz geçiremeyecek kadar zayıfladığının kanıtıdır.

Eğitim-Kültür ve Sosyal Alandaki Islahatlar

- İstanbul'da ilköğretim zorunlu hale getirilmiştir.
- Memur yetiştirmek amacıyla, Metkebi Maarif-i Adliye açılmıştır.
- **İlk kez** Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir.
- İlk Rüştiye (Ortaokul) açılmıştır.
- **Takvim-i Vakayi** adı ile ilk resmi gazete yayımlanmıştır.
- Askeri amaçlı ilk nüfus sayımı yapılmıştır (sadece erkekler sayılır)
- İlk kez karantina uygulamasına gidilmiştir.

Askeri Islahatlar

- Sekban-ı Cedid ve Eşkinci Ocakları kurulmuş ama yeniçerilerin baskısı ile kapanmıştır.
- Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır (VAKAY-I HAYRİYE)
- Padişahların otoritesi artmıştır.
- Yeniliklerin önü açılmıştır.
- Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusu ve Redif Birlikleri kurulmuştur.
- Harbiye ve Tıbbiye açılmıştır.
- Mehteran kaldırılarak Mızıka-i Hümayun (Askerî Bando) kurulmuştur.

SORU

Fatih'ten sonra hangi Osmanlı padişahı bütün vatandaşlarına dinmezhep ayrılığı gözetilmeyeceği güvencesi vermiştir? (KMS 2001)

A) II. Mahmut B) V. Murat C) I. Abdülhamit
D) III. Selim E) Abdülaziz

II. Mahmut Dönemi, Fransız Devrimi paralelinde milliyetçi ayaklanmaların başladığı dönemdir. Bu dönemde Osmanlıcılık fikrinin temellerini atmaya başlayan II. Mahmut, tüm vatandaşlarına din ve mezhep güvencesi veren padişahtır.

CEVAP: A

II. Mahmut Vakay-ı Hayriye'den sonra "Bundan böyle saltanatın millet için bir dehşet, bir korku kaynağı değil, fakat bir destek olmasını istiyorum. Bunun için ferdin malına el konulması geleneğini kaldırıyorum." demiştir.

Bu bilgiyle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir? (KPSS 2011)

A) Müsadere usulüne son verildiğine
B) Sened-i İttifak'ın imzalandığına
C) Divan-ı Hümayundan Bakanlıklar sistemi'ne geçildiğine
D) İlk posta teşkilatının oluşturulduğuna
E) Yeni bir ordunun kurulduğuna

II. Mahmut'un soruda bahsettiği uygulama müsadere sistemidir. Bu sözü doğrultusunda müsadere sistemi sona ermiştir. Bu uygulamanın kaldırılması ile özel mülkiyet güvencesi gelir ve halkın devlete olan güveni artar.

CEVAP: A

I. Avrupa'dan ilk kez teknik uzman getirilmesi
II. Avrupa hukuk sistemini örnek alan mahkemelerin açılması
III. Anayasal yönetime geçilmesi

gelişmelerinden hangileri, XIX. yüzyılda meydana gelmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Avrupa'dan ilk kez teknik uzman XVIII. yüzyılda I. Mahmut döneminde getirtilmiştir.

Hukuk ve Anayasal yönetim gelişmeleri XIX. yüzyıla ait gelişmelerdir.

Avrupa tarzı Nizamiye Mahkemeleri Tanzimat Dönemi'nde açılmıştır.

Anayasal yönetime 1876'da geçilmiştir.

CEVAP: D

Osmanlı Devleti Dağılma Dönemi'nde;

- Milliyetçilik akımının etkisini yok etmek
- İmparatorluğun çöküşünü önlemek
- Avrupa'nın içişlerine karışmasını engellemek
- Rusya'nın etkinliğini azaltıp, Panslavizm akımının önüne geçmek için **ŞUNLARI GERÇEKLEŞTİRMİŞTİR.**

Tanzimat Fermanı (1839) (Abdülmecid)

- Herkesin can, mal ve ırz güvenliği sağlanacaktır.

Temel haklar güvenceye alınmış, hukuk devleti olmanın adımları atılmıştır.

- Vergi adaleti sağlanacaktır.
- Askerlik herkese vatan hizmeti sayılacaktır. (Cizye kalkmıştır)
- Halka açık mahkemeler olmadan kimse yargılanamayacaktır.

Padişahın mutlak otoritesinin üstünde kanun gücünün varlığı kabul edilmiştir.

- Tanzimat Fermanı anayasa değildir ama anayasal devlet düzeni ve demokrasiye yönelik en büyük adımdır.
- Tanzimat Fermanı Mustafa Reşit paşa tarafından hazırlanıp, Gülhane'de okunmuştur (Gülhane Hattı Hümayun)

Islahat Fermanı (1856) (Abdülmecid)

- Paris Ant. sırasında Avrupalı devletlerin baskısı ile hazırlanmıştır.
- Uluslararası bir antlaşmayla garanti altına alınması nedeniyle Avrupa'nın Osmanlı içişlerine karışmasını kolaylaştırmıştır.
- Sadece gayrimüslim azınlıklar için yayınlanmıştır.

Maddeleri

- Azınlıklara küçük düşürücü sözler yasaklanır.
- Gayrimüslimlerde devlet memuru olabilecektir.
- Gayrimüslimler işyeri açabilecek, şirket ve banka kurabilecek, miras bırakabilecektir.
- İl genel meclislerine üye seçebilecektir.
- Dayak-işkence ve angarya yasaktır.

UYARI Merkezi

- Gayrimüslimlere askerlik hakkı (Tanzimat) ve yönetime katılma (I. Meşrutiyet) hakları dışındaki haklar Islahatta verilmiştir.

I. Meşrutiyet (1876) (II. Abdülhamid)

- Genç Osmanlıların (Jön Türkler) baskısı ile ilan edilmiştir.
- İlk yazılı Türk anayasası olan Kanun-i Esasi kabul edilir.
- Halk yönetime ilk kez katılmıştır.
- Meclis iki kesimden oluşur.
  - Meclis-i Ayan (üyelerini padişah seçer)
  - Meclis-i mebusan (vergi veren Osmanlı erkekleri seçecektir)
- Meclisi açma kapama yetkisi padişahtadır.
- 93 Harbi sırasında I. Meşrutiyet dönemi sona erer.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D° k¿man Arkivi

Tanzimat Dönemi Gelişmeleri

Abdülmecid Dönemi

- Temyiz Mahkemesi kurulmuştur.
- Muhasallık kurulmuştur. (Maaşlı vergi memuru)
- Ceza kanunnamesi çıkarılmıştır.
- Ticaret mahkemeleri kurulmuştur.
- İdadiler (Liseler) açılmıştır.
- İlk eğitim bakanlığı olan Maarif Nezareti kurulmuştur

Abdülaziz Dönemi

- Vilayet Nizamnamesi yayınlanır.
- Danıştay kurulur.
- Nizamiye Mahkemeleri açılır.
- MECELLE hazırlanır (**Ahmet Cevdet Paşa** başkanlığında hazırlanan İslam dininin ilk yazılı medeni kanunu)
- Maarif-i Umum Nizannamesiyle eğitimin aşamaları düzenlenir.

UYARI Merkezi

- Tanzimat Dönemi birçok alanda ikiliklerin yaşandığı bir dönemdir.
- En başta da hukuk ve eğitim ikiliği gelir.
- Atatürk Dönemi'nde yapılan devrimlerle bu ikilikler sona erdirilmiştir.
- Batı tarzı okullar açılırken, medreselere dokunulamaması yenilik yapılırken tepkilerden çekinildiğini kanıtlar.

İstibdad Dönemi

- 1876 - 1908 yılları arasını kapsar.
- Basına sansür uygulanmıştır.
- Muharrem Kararnamesi yayınlanır ve Duyun-u Umumiye kurulur ⇒ (Ekonomide ikilik)
- Ermeni tehdidine karşı Hamidiye Alayları oluşturulmuştur.
- Berlin-Bağdat Demiryolu inşaa edilmiştir.
- Mecelle yürürlüğe girmiştir.
- İttihat ve Terakkili subayların baskısı ile 1908 yılında Meşrutiyet yönetimine tekrar geçilmiştir.

OSMANLI'DA ÖNEMLİ GAZETELER

Takvim-i Vakayı
(İlk resmi gazete)

Tercüman-ı Ahval
(İlk özel gazete)
- Agah Efendi ve Şinasi tarafından çıkarılmıştır.

Ceride-i Havadis
(Tanzimat Dönemi'nin etkin gazetesi)

Tanin ve Volkan
- II. Meşrutiyet Dönemi gazeteleri

SORU

Rusya, Tanzimat Fermanı ve Islahat Fermanı'nda cinsiyet ve din farkı gözetmeksizin, kanunlar önünde eşit bir Osmanlı teb'âsı meydana getirmesi için konmuş olan ilkeleri yeterli bulmamış; cemaatlerin mevcut imtiyazları gözönünde tutularak milliyet esaslarına göre teşkilatlandırılmasını istemiştir.

Rusya'nın bu tutumuyla, Osmanlı Devleti'nin

I. toprak bütünlüğünü korumak

II. rejimi değiştirmeye çalışmak

III. bünyesindeki etnik unsurlardan yararlanmak

amaçlarından hangilerini gözettiği savunulabilir? (2010 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

Sorudaki öncül olan paragraf iyi incelendiğinde, Rusya'nın amacının Osmanlı azınlıklarını milliyetçilik propogandası ile kışkırtmak ve Osmanlı toprak bütünlüğünü parçalamak olduğu görülecektir.

CEVAP: C

Aşağıdakilerden hangisi I. Meşrutiyet Dönemi'nin özelliklerinden biri değildir? (2010 KPSS)

A) Mebusan Meclisi üyelerinin dört yılda bir seçilmesi

B) Ayan meclisi üyelerinin padişah tarafından belirlenmesi

C) Mebusan meclisinin padişahın izniyle kanun teklifi hazırlaması

D) Mebusan meclisi üyelerinin halk tarafından seçilmiş olması

E) Birden fazla siyasi parti (fırka) kurulması

Siyasi partilere II. Meşrutiyet Döneminde yapılan 1909 Kanun-i Esasi değişikliği ile izin verilmiştir.

CEVAP: E

ÜNİTE 7 >> XX. YÜZYIL OSMANLI TARİHİ

II. MEŞRUTİYET (1908)

- İngiltere-Rusya arasında yapılan REVAL GÖRÜŞMELERİ'ni haber alan İttihat ve Terakki Cemiyeti Makedonya'da ayaklanır. Ayaklanmanın İstanbul'a sıçramasını istemeyen padişah Meclis-i Mebusan'ı yeniden açar ve Kanun-i Esasi tekrar yürürlüğe girer.
- Bu kargaşa sırasında elden çıkan yerler

Yunanistan Girit'i ilhak eder	Bulgaristan bağımsız olur	Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek'i alır.

31 MART OLAYI

Osmanlı tarihinde mevcut rejime yönelik TEK isyandır

- Sonucunda II. Abdülhamid tahttan indirilir, yerine V. Mehmet Reşat getirilir.
- Kanuni Esasi'de değişiklik yapılır.

Çıkışında İttihatçılara yönelik muhalefet etkili olmuştur.

Selanik'te toplanan HAREKET ORDUSU isyanı bastırmıştır. [Hareket Ordusunun komutanı Mahmut şevket Paşa, kurmay subayı ise M. Kemal'dir.]

İttihat Terakki Cemiyeti

- Temelini askerî Tıp Okulu öğrencilerinin kurduğu İttihadî Osmanî Cemiyeti oluşturur.
- Osmanlı'nın dağılmasını önlemek
- Ulusal bir ekonomi oluşturup yerli burjuvazi kurmak
- Kadınların siyasi hayata katılımını sağlamak gibi amaçları vardır.
- Önceleri Osmanlıcılık fikrini savunmuş, özellikle Balkan savaşlarından sonra TÜRKÇÜLÜK genel ideolojisi olmuştur.

UYARI Merkezi

- Bir dönem İttihat Terakki Cemiyeti'nde yer alan M. KEMAL, ittihatçıların ordu siyaset içiçe olmalıdır politikasına karşı olduğu için kısa sürede cemiyetten ayrılmıştır.

1909 Kanuni Esasi Değişikliği

- Padişahın yetkileri kısıtlanır.
- Meclisin üstünlüğü ön plana çıkmıştır.
- Padişahın meclisi kapatma yetkisi sınırlandırılmıştır.
- Hükümeti denetleme görevi meclise geçmiştir.
- Bakanlar padişaha değil meclise karşı sorumludur.
- Savaş ve barış kararlarında meclisin onayı gerekir.
- Dernek kurma ve toplantı hakkı getirilmiştir.
- Sansür kaldırılmıştır.
- II. meşrutiyet döneminde Fırka (Parti)ler kurulmaya başlamıştır.

İttihat ve Terakki	İttihadı Muhammediye	İtilaf ve Hürriyet	Ahrar

SOHBET Köşesi

- Bugüne kadar Osmanlı ordusu ne yapmıştı ⇒ hep yeniliklere karşı çıkmıştı. Hareket ordusu ise ne yaptı ⇒ Yenilikleri korudu.

SORU

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde dağılmayı önlemek amacıyla birtakım düşünce akımları ortaya çıkmıştır.

Bu düşünce akımlarından Osmanlıcılık düşüncesinin önemini kaybetmesinde,

I. Avrupa'da ulus devletlerin ortaya çıkması

II. Meşrutiyet'in ilanına rağmen azınlıkların ayrılıkçı hareketlerini sürdürmesi

III. Yeniçeri Ocağının kaldırılması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Osmanlıcılık din, dil ve ırk ayrımı yapmadan Osmanlılık fikrini kurmaya çalışmış özellikle de ulus devletlerin kurulmasını önleyerek imparatorluk bütünlüğünü korumaya çalışmıştır.

Fakat özellikle Balkan uluslarının bağımsızlık istekleri ve bunda başarılı olması Osmanlıcılığın önemini ortadan kaldırmıştır.

Özellikle 1908 yılında Bulgaristan'ın bağımsız olması düncesini tamamen bitirir. I. Meşrutiyet'ten sonraki istibdad döneminde ise bizzat padişah II. Abdülhamit tarafından **Panislamcılık** önplanda tutulmuş, ancak I. Dünya Savaşındaki Arap cephelerinde önemi azalmıştır. İttihat'ın önplanda tuttuğu **Turancılık** fikri ise I. Dünya'daki **Kafkas** cephesi ile önemini yitirmiştir.

CEVAP: D

I. Türk burjuvazisi oluşturma

II. Ordu ve siyasetin bir arada olması

III. Türk gençliğinin eğitimine önem verilmesi

İttihat ve Terakki'nin savunduğu bu düşüncelerden hangilerine, M. Kemal karşı çıkmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

M. Kemal'e göre ordu-siyaset bütünlüğü orduda çekişmelere ve ordunun zayıflamasına neden olur. [ve ne kadar doğru bir tespit olduğu BALKAN SAVAŞLARI'nda ortaya çıkacaktır.]

CEVAP: B

I. III. Selim'in tahttan indirilmesi

II. II. Osman'ın öldürülmesi

III. 31 Mart İsyanı'nın bastırılması

gelişmelerinden hangileri ordunun yenilikleri koruduğunu kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

II. Osman ve III. Selim yenilik yapmak istedikleri için tahttan indirilen podişahlardır. II. Meşrutiyet döneminde çıkan 31 Mart Vakası ise meşrutiyet rejimini yıkma çabasıdır. Dolayısıyla bu isyanın bastırılması yenilikleri korumaya yöneliktir.

CEVAP: B

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911-12)

NEDENLERİ

- Siyasi birliğini geç tamamlayan İtalya'nın sömürge arayışı
- Coğrafi olarak Trablusgarp'ın İtalya'ya yakınlığı
- İtalya-Almanya yakınlığını önlemek isteyen İngiltere'nin İtalya'yı bu gelişmede desteklemesi

GELİŞİMİ

- Osmanlı Devleti, Mısır, İngiltere'nin elinde olduğu için kara ordusunu, Donanmada Haliç'te çürüdüğü için deniz kuvvetlerini bölgeye gönderemez.
- Vatansever subaylar, bölge halkını örgütlemek için Trablusgarp'a gider.

M. KEMAL

- Derne
- Tobruk

ENVER PAŞA

- Bingazi

- İtalya, Çanakkale Boğazı'nı abluka altına almak için 12 ADA ve RODOS'u işgal eder.

SONUÇ

- Balkan Savaşları'nın çıkması üzerine subaylar geri çağrılır.
- UŞİ Antlaşması ile Afrika'daki son toprak da elden çıkar.
- Rodos ve 12 Ada geçici olarak İtalya'ya bırakılır. (12 Ada ve Rodos fiilen elden çıkmıştır. 1947yılında İtalya bu adaları Yunanistan'a verecektir.)
- Trablusgarp halkı dini yönden halifeye bağlı kalacaktır ⇒ KÜLTÜREL bağ korunmuştur.

I. BALKAN SAVAŞI (1912)

NEDENLERİ

- Trablusgarp Savaşı'nın Osmanlı'nın acizliğini ortaya koyması
- İngiltere'nin desteğini alan Rusya'nın Balkan devletlerini kışkırtması
- Yeni kurulmuş Balkan devletlerinin sınırlarını Osmanlı yönünde genişletme isteği
- Osmanlı Ordusunun bir kısmının terhis edilmiş olması

GELİŞİMİ

- Yunanistan-Bulgaristan-Sırbistan ve Karadağ Osmanlı'ya saldırır. (ROMANYA yok)
- Orduda siyasi çekişmeler olduğu için, aynı anda birçok cephede savaşıldığından, ordunun bir bölümünün terhis edilmesinden ve techizat yetersizliğinden dolayı savaş kaybedilir.
- Osmanlı Devleti, Midye-Enez çizgisine kadar topraklarını kaybeder (Edirne-Kırklareli dahil)
- 1913 Londra ön barışı ile Osmanlı kayıplarını kabul eder.
- Savaş sırasında ARNAVUTLUK bağımsızlığını ilan eder.

KAYIPLAR

- Makedonya ⇒ Kosova, Manastır, Selanik
- Batı Trakya ⇒ Dedeağaç, Gümülcine, İskeçe
- Ege Adaları

II. BALKAN SAVAŞI

NEDENLERİ

- Birinci savaşta en büyük toprağı Bulgaristan'ın alması
- Diğer Balkan devletlerinin bu topraklardan pay istemesi

GELİŞİMİ

- Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya, Bulgaristan'a saldırır.
- Bulgaristan, Makedonya'yı ve Dobruca'nın bir kısmını kaybeder.
- Osmanlı, Edirne ve Kırklareli'ni geri alır.

ANTLAŞMALAR

- Balkan Devletleri kendi aralarında ⇒ Bükreş
- Osmanlı-Bulgaristan ⇒ İstanbul Antlaşması
  - Bulgaristan Türkleri azınlık statüsü elde etti.
- Osmanlı-Yunanistan ⇒ Atina Antlaşması
  - Meriç sınır oldu
  - Bozcaada ve İmroz (Gökçeada) dışındaki Ege Adaları'nın durumu büyük devletlerin kararına bırakıldı.

Balkan Savaşlarının Etkileri

SİYASİ

- **BABI-I ALİ BASKINI:** Londra Konferansı sırasında yenilginin sorumlusu olarak hükümeti suçlayan İttihat ve Terakki askerî darbe ile yönetimi ele geçirir.

TOPLUMSAL

- Anadolu'ya doğru büyük göç dalgası yaşanmıştır.
- Bu durum büyük ekonomik ve sosyal sorunlara neden olmuştur.
- Nüfus daha da homojenleşmiştir.
- Türkçülük akımı giderek güçlenmiştir.

GÜNÜMÜZ İÇİN

- Batı Trakya'nın elden çıkması ⇒ Türk azınlık sorununa
- Ege adalarının elden çıkması ⇒ Kıta sahanlığı sorununa neden olmuştur.

SOHBET Köşesi

- 31 Mart Vakası ile Bab-ı Ali Baskını arasında büyük bir fark vardır. 31 Mart Vakası'nda amaç mevcut REJİMİ yıkmaktır. Bab-ı Ali Baskını'nda ise HÜKÜMET değişikliği amaçlanmıştır.

SORU

Osmanlı İmparatorluğu Makedonya'yı aşağıdakilerden hangisinin sonucunda kaybetmiştir? (2007 KPSS)

A) I. Dünya Savaşı
B) Trablusgarp Savaşı
C) Balkan Savaşları
D) Kurtuluş Savaşı
E) 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı

Makedonya, Batı Trakya ve Ege Adaları'nın kaybedildiği gelişme Balkan Savaşları'dır.

CEVAP: C

I. İmroz
II. Rodos
III. Sakız

Yukarıdaki adalardan hangileri Balkan Savaşları ile elden çıkmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

Rodos ve 12 Ada Trablusgarp sırasında elden fiilen çıkmıştır, İmroz (Gökçeada) ve Bozcaada elden çıkmamıştır, Ege Adaları ise (Sisam, Sakız, Nterya, vs.) Balkan Savaşları ile elden çıkmıştır.

CEVAP: C

I. Türkçülük
II. Osmanlıcılık
III. Adem-i Merkeziyetçilik

düşünce akımlarından hangileri Balkan Savaşlarından sonra güç kazanmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) II ve III

Balkan Savaşlarından sonra, Anadolu'ya büyük bir göç dalgası olmuş, Türk nüfusu artarken, Hıristiyan nüfusu azalmış, nüfus homojenleşmiştir ve bu durum Türkçülük düşüncesini güçlendirmiştir.

CEVAP: A

I. Babı-ı Ali Baskını
II. M. Kemal'in Derne ve Tobruk'ta büyük başarılar elde etmesi
III. II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesi

Yukarıdaki gelişmelerin kronolojik sıralaması nedir?

A) I, II, III B) III, II, I C) III, I, II D) II, I, III E) II, III, I

II. Abdülhamid 31 Mart Vakası'ndan sonra tahttan indirilmiştir, M. Kemal Derne ve Tobruk cephelerinde Trablusgarp Savaşı sırasında mücadele etmiştir, Babı-ı Ali Baskını ise I. Balkan'dan sonra gerçekleşir.

CEVAP: B

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

I. DÜNYA SAVAŞI

Genel Nedenleri

- Sanayi Devrimi sonrası sömürge yarışının hız kazanması
- Milliyetçi ayaklanmaların dünya ve özellikle Avrupa dengelerini bozması
- Almanya ve İtalya'nın siyasi birliğini geç tamamlamasıyla Avrupa güç dengelerinin değişmesi
  - Devletler arasında hızlı bir silahlanma yarışının olması
  - Bloklaşma

İtilaf (Anlaşma)

- İngiltere
- Rusya
- Fransa

İttifak (Bağlaşma)

- Almanya
- İtalya
- Avusturya-Macaristan İmp.

UYARI Merkezi

Savaş öncesi ittifak'ta yeralan İtalya savaş sırasında itilaf'a katılmıştır.

Özel Nedenleri

- Sömürge yarışında özellikle İngiltere ve Almanya'nın çekişmesi

[Alman İmparatorunun "Bu dünya sadece İngiltere'nin malı olamaz" sözü aslında savaşın ana nedenini özetler.]

- Almanya-Fransa arasındaki Alsas-Loren sorunu
- Rusya-Avusturya arasındaki Balkan çekişmeleri
- Bulgaristan'ın Ege Denizi'ne inme isteği
- Japonya'nın uzakdoğudaki Alman sömürgelerine göz dikmesi
- Avusturya-Macaristan Veliahtının Sırp Milliyetçiler tarafından öldürülmesi

[Savaşı başlatan olay]

Savaş Sırasında Katılımlar

- Osmanlı Devleti önce tarafsızlığını ilan eder. Daha sonra Almanya'nın yanında savaşa katılır.

Almanya'nın Osmanlı'yı savaşta isteme nedenleri

- Jeopolitik konumu
- Boğazlar yolu ile Rusya'yı baskı altına almak istemesi
- Kanal'ı ele geçirip İngiltere'nin sömürge yollarını ele geçirme düşüncesi
- Halifeliği bir güç olarak kullanma arzusu
  - Çanakkale Cephesinden sonra Bulgaristan İttifak'a katılır.
  - Almanya'nın ABD gemilerini vurması üzerine ABD İtilaf'a katılır.
  - Savaşa en son katılan devlet Yunanistan'dır.

Osmanlı'nın savaşa girme nedenleri

- Kaybettiği yerleri geri almak
- Turan imparatorluğunu kurmak
- Borçlar ve kapitülasyonlardan kurtulmak

SORU

Birinci Dünya Savaşı başlarında tarafsızlığını açıklayan ABD daha sonra Anlaşma Devletleri safında savaşa girmiştir.

ABD'nin bu tutum değişikliğinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir? (2010 KPSS ÖL)

A) Rusya'nın savaştan çekilmesi

B) Rusya'da rejim değişikliği olması

C) Arapların Türk ordusuna karşı ayaklanması

D) Amerika Birleşik Devletleri'nin ticaret gemilerinin batırılması

E) Osmanlı Devleti'nin birçok cephede savaşması

Alman denizaltılarının, silah ticareti yaptıkları gerekçesi ile ABD gemilerini vurmaya başlaması üzerine ABD savaşa katılmıştır.

CEVAP: D

I. Milliyetçilik akımı

II. Sömürge yarışı

III. Alsas-Loren sorunu

Yukarıdakilerden hangileri I. Dünya Savaşı'nın özel nedenleri arasında yer alır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

Milliyetçilik ve sömürge yarışı Dünya savaşının genel nedenleri arasında yer alırken, Alsas-Loren sorunu Fransa ve Almanya arasında olan özel bir nedendir.

CEVAP: C

OSMANLI'NIN SAVAŞTIĞI CEPHELER

KAFKAS CEPHESİ

- İlk taarruz cephesidir
- Turancılık fikrini gerçekleştirmek ve Bakü petrollerini almak amacı vardır.
- 93 Harbinde kaybedilen yerleri geli alma arzusu etkilidir.
- Sarıkamış bozgunu sonrası cephe Rusların kontrolüne geçer.
- Rusya'da Bolşevik devrimi yaşanınca Rusya savaştan çekilir. (Brest-Litowsk Ant. ile)

Kanal Cephesi

- İkinci taarruz cephesidir.
- İngiliz sömürge yollarını kesmek, Mısır'ı geri almak gibi amaçları vardır.
- Osmanlı başarısız olunca cephe SURİYE-FİLİSTİN'e kaymıştır. (İngilizler Mondros imzalandığında Hatay sınırına kadar gelmiştir.)

Irak Cephesi

- İngiltere Ortadoğu petrollerini almak ve Kafkaslardan Rusya'ya yardım göndermek amacı ile açmıştır.
- İlk başta KUT'L AMARA da başarı elde edilmiş olsa da takviye gelmediği için sonuçta başarısız olunur.

Galiçya Romanya ve Makedonya Cepheleri

- Müttefiklere yardım cepheleridir.

Hicaz-Yemen Cepheleri

- İngiltere Mc. MAHON Antlaşması ile Araplara bağımsızlık sözü verdiği için Araplar İngilizlerle işbirliği yapmıştır.

ÇANAKKALE CEPHESİ

NEDENLERİ

- İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u alarak Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak istemeleri
- İtilaf Devletleri'nin müttefikleri Rusya'ya yardım götürmek istemeleri
- Balkanlar üzerinden yeni cepheler açmak istemeleri

GELİŞİMİ

- Deniz savaşlarını kaybeden İngiliz ve Fransızlar kara savaşlarında da yenilince Çanakkaleyi terk etmişlerdir.
- M. Kemal'in Arıburnu-Conkbayırı ve Anafartalar'daki başarısı cephenin kazanılmasında etkili olmuştur.

SONUÇLARI

- I. Dünya Savaşı'nın süresi uzar.
- Rusya'ya yardım ulaşmadığı için Bolşevik devriminin alt yapısı ve koşulları oluşmuştur.
- Bulgaristan ittifak bloğunda savaşa katılır. ⇒ Osmanlı-Almanya bağlantısı kurulur.
- M. Kemal Türk ve dünya kamuoyunda tanınmaya başlar.
- Bu tanınması Kurtuluş Savaşı'na olumlu yansıyacaktır.
- Birçok aydın ve eğitimli kadro şehit olmuştur.
- Yeni Zelanda ve Avusturalya halklarında (ANZAK) ulusalcılık gelişir.
- İngiltere'de hükümet değişikliği olur.

M. KEMAL'İN I. DÜNYA SAVAŞI'NDAKİ DURUMU

- Savaşın başlarında Sofya'da askeri ateşedir.
- Çanakkale Cephesinde ilerigörüşlülüğü sayesinde cephenin kazanılmasında büyük payı vardır.
- Doğu-Kafkas cephesinde Muş-Bitlis'in Ruslardan geri alınmasında etkilidir.
- 1917 yılında Veliaht Vahdettin'le birlikte Avrupa seyahatine katılmıştır.
- Savaştaki son görevi Hatay önlerinde İngilizleri durdurduğu YILDIRIM ORDULARI Komutanlığıdır.

ÖNEMLİ

- M. Kemal savaş sırasında Osmanlı ordularının komutasının Alman subaylarına bırakılmasına bağımsızlığa aykırı bulduğu için karşı çıkmıştır.
- M. Kemal'in Yıldırım Orduları komutanı iken Filistin ve Suriye'deki birlikleri Hatay sınırına çekmeye çalışması ulusalcılığını kanıtlar.

SORU

M. Kemal'in komutanlığını yaptığı

I. Derne
II. Anafartalar
III. Conk bayırı

savaşlarından hangilerinin kazanılması İstanbul'un işgalini önlemiştir? (2006 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

İtilaf devletleri I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı'yı savaş dışı bırakıp, İstanbul'u ele geçirmek için Çanakkale Cephesi'ni açmıştır. M. Kemal Çanakkale Cephesi'nde Conkbayırı, Anafartalar ve Arıburnu'nda mücadele etmiştir. Derne ve Tobruk ise Trablusgarp Savaşı sırasındadır.

CEVAP: E

SORU

Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti'nin ve Almanya'nın, Kafkas Cephesi'nin açılmasıyla elde etmeyi planladıkları kazanımlardan biri olduğu savunulamaz? (2011 KPSS)

A) Bakü petrollerini ele geçirmek
B) Kafkaslar üzerinden Hindistan'a ulaşmak
C) Rusya'nın güneye inmesini önlemek
D) Kafkaslardaki bağımsızlık mücadelesini desteklemek
E) Süveyş Kanalı'nı ele geçirerek İngilizlerin sömürgelerine giden yolu kapatmak

Süveyş Kanalı'na yapılan taarruz kafkas cephesinin değil kanal cephesi'nin açılma nedenidir.

CEVAP: E

Birinci Dünya Savaşı'nda Alman Genelkurmayının Osmanlı Devleti'ni yönlendirmesiyle girişilen Süveyş Kanalı harekatıyla,

I. İngilizlerin sömürgelerine giden yolu kontrol etmek
II. Mısır'ı geri almak
III. Arap kabilelerini İngilizlere karşı kışkırtmak

amaçlarından hangilerine ulaşmak istenmiştir? (2010 KPSS OÖ)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

Süveyş Kanalı İngiltere'nin sömürge yollarının geçiş noktasıdır. Aynı zamanda Mısır geri alınmak istenmiştir. Bu sırada İngilizlerin anlaşmaya çalıştığı Arapları, Osmanlı yanına tekrar çekme çabası söz konusudur.

CEVAP: E

I. Kafkas
II. Kanal
III. Çanakkale

Yukarıdaki cephelerden hangileri Osmanlı Devleti'nin savaşa girme nedeni ile paralellik gösterir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Osmanlı'nın savaşa girmesinin temel nedeni kaybettiği yerleri geri almaktır. Bir devlet kayıplarını geri almak istiyorsa taarruz etmelidir. Yani soru taarruz cephelerini sormaktadır.

CEVAP: C

I. Dünya Savaşı Sırasında Yapılan Gizli Antlaşmalar

İstanbul Antlaşması
- İngiltere-Fransa-Rusya
- Boğazlar Rusya'ya bırakıldı

Londra Antlaşması
- İngiltere-Fransa-Rusya-İtalya
- Rodos ve 12 Ada İtalya'ya verilir.

Sykes-Picot Antlaşması
- İngiltere-Fransa
- Irak, Ürdün ⇒ İngiltere'ye; Suriye, Çukurova ⇒ Fransa'ya bırakılmıştır.

St. Jean de Maurienne Antlaşması
- İtalya'ya Muğla, İzmir ve çevresi verilir.

ÖNEMLİ

- Rusya'da 1917 Ekim'inde meydana gelen Bolşevik devrimi sonrası Rusya savaştan çekilir ve yeni kurulan rejim, Çarlık Rusya'sının yapmış olduğu gizli anlaşmaları açıklar.
- Rusya'nın savaştan çekilmesi ve savaşa son olarak Yunanistan'ın katılması gizli anlaşmalarda değişikliğe neden olacaktır.

ABD'NİN YAYINLADIĞI WİLSON İLKELERİ

- Alman Denizaltılarının ABD gemilerini vurması üzerine, ABD WİLSON İLKELERİ'nin kabul edilmesi koşulu ile I. Dünya Savaşı'na dahil olur.

İLKELER

- **Sömürgecilik olmayacaktır.** ⇓
- 1919'da toplanan Paris Barış Konferansı'nda MANDATER yönetim fikrine neden olmuştur. (MANDACILIK: Sömürgeciliğin isim değiştirmiş hali)

- **Savaş sonunda yenenler yenilenlerden toprak ve tazminat almayacaktır.** ⇓
- İngiltere ve Fransa'nın daha da güçlenmesini önlemeye ve savaşı kısa sürede bitirmeye çalışmıştır.

- **Sorunları barış yolu ile çözecek bir kurum kurulacaktır.** ⇓
- Bu çerçevede 1920 yılında MİLLETLER CEMİYETİ kurulmuştur.

- Gizli antlaşmalar olmayacaktır.

Osmanlı ile ilgili olarak
- Boğazlar dünya ticaretine açık olacaktır.
- Türklerin yaşadığı yerlerde Türk egemenliğine dokunulmayacaktır.
- Azınlıklar nüfus olarak çoğunlukta oldukları bölgelerde egemenlik kuracaktır.

Birinci Dünya Savaşı'nı Bitiren Antlaşmalar

Bulgaristan ⇒ Nöyyi

- Makedonya'yı Yugoslavya'ya bırakır.
- Batı Trakya'yı Yunanistan'a bırakır.

Osmanlı İmp. ⇒ Sevr

- Uygulanmamış kağıt üzerinde kalmıştır.

Avusturya ⇒ Sen Germen

- Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dağılır.
- Toprakları üzerinde Yugoslavya ve Çekoslovakya devletleri kurulur.
- Polonya'ya toprak verir.

Macaristan ⇒ Trianon

- Avusturya ile birleşmesi yasaklanmıştır.

Almanya ⇒ Versay

- Alsas-Loren'i Fransa'ya verir.
- Polonya'ya toprak verir.
- Ekonomik ve askeri kısıtlamalara uğrar.

(Versay'ın ihlali II. Dünya Savaşı'nın ana nedenini oluşturur.)

I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Alman ve Rus imparatorlukları parçalanmıştır.
- Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya devletleri kurulmuştur.
- Büyük Buhran'ın (1929 ekonomik krizi) temel nedenleri ortaya çıkmıştır.
- İtalya'da dünyanın ilk Faşist yönetimi kurulmuştur.
- Mandater yönetimler ortaya çıkmıştır.
- I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları, II. Dünya savaşının nedenlerini oluşturmuştur.

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Wilson İlkeleri'nden biri değildir? (2011 KPSS)

A) Devletler arasındaki anlaşmazlıkları barış yoluyla çözecek bir teşkilat kurulması
B) Yenen devletlerin, yenilen devletlerden toprak almaması
C) Yenilen devletlerin, yenen devletlere savaş tazminatı ödemesi
D) Boğazların her devletin ticaret gemilerine açık olması
E) Devletler arasında gizli anlaşmalar yapılmaması

Wilson İlkeleri uyarınca, yenen devletler yenilen devletlerden savaş tazminatı almayacaktır. C şıkkını dikkatli okursak, bu maddenin tam tersi bir uygulamadan bahsedilmektedir.

CEVAP: C

I. DÜNYA SAVAŞI SONUNDA OSMANLI DEVLETİ

ÜNİTE 8

Genel Değerlendirme

- I. Dünya Savaşı'nın son yılı Vahdettin, padişah olmuştur.
- Savaşın başarısızlıkla sonuçlanacağını gören birçok ittihatçı kadro yurt dışına çıkmıştır.
- [Son ittihatçı hükümet ⇒ Talat Paşa Hükümeti'dir.]
- Yeni kurulan Ahmet İzzet Paşa Hükümeti, Wilson ilkelerine güvenerek ateşkes teklifinde bulunur.
- Osmanlı Devleti adına Bahriye Nazır'ı RAUF BEY, Limni Adası'ndaki Mondros Limanında ateşkes görüşmelerine başlar.

Detay Bilgi

Rauf Bey'in Mondros'u imzalamış olması Lozan'a gönderilmemesinin nedeni olacaktır.

Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)

Boğazlar derhal açılacak, istihkamları İtilaf Devletlerine bırakılacaktır.

⇓

- İstanbul işgal tehdidine girmiştir.
- Anadolu ile Trakya'nın bağlantısı kopmuştur.

7. MADDE

İtilaf devletleri güvenliklerinin tehlikeye düştüğü stratejik bölgeleri işgal edebilecektir.

⇓

- Anadolu'nun işgalini açık hale getirmiştir.

[İtilaf Devletleri genellikle coğrafi bölgelerin ismini Kilikya, Bitinya gibi belirsiz tutarak işgal alanlarını genişletmeye çalışmışlardır.]

Osmanlı orduları terhis edilecek, silahlar ve cephaneler itilaf devletlerine bırakılacaktır.

⇓

- Oluşabilecek herhangi bir savunma durumunu yok etme amacı

24. MADDE

Vilayet-i Sitte'de (Doğu Anadolu'daki 6 il) karışıklık çıktığı takdirde işgal edilecektir.

⇓

- Doğu Anadolu'yu Ermenistan'a bırakma amacı vardır.

Ulaşım, haberleşme araç-gereçleri ile istasyonları itilaf devletleri denetimine bırakılacak, Toros Tünelleri ve limanların denetimi itilaf devletlerinde olacaktır.

⇓

- Halk arasındaki örgütlenme ve iletişim olanaklarını engellemek

Osmanlı Devleti elindeki tüm esirleri serbest bırakacaktır. İtilaf devletlerinin elindeki Osmanlı esirleri ise serbest bırakılmayacaktır.

⇓

- Uluslararası eşitlik ilkesine aykırı

Mondros Sonrası İşgaller

- İlk işgal edilen yer MUSUL'dur. İngiltere tarafından işgal edilmiştir.
- Anadolu'da ilk işgal edilen yer, DÖRTYOL'dur.
- 13 Kasım'da itilaf devletlerinin donanmaları Boğazlara girmiştir.

İngiltere
- Urfa
- Antep
- Maraş
- Kars
- Samsun

Fransa
- Mersin
- Adana
- Hatay

İtalya
- Muğla
- Antalya
- Konya

ÖNEMLİ

İngiltere daha sonradan Urfa-Maraş-Antep'i Fransa'ya boşaltmıştır.

PARİS BARIŞ KONFERANSI (1919)

- Savaşı kaybeden devletlerle yapılacak olan barış anlaşmalarının esaslarının belirlendiği konferanstır.
- Milletler Cemiyeti fikri ortaya çıkmıştır.
- Sömürgecilik, isim ve şekil değiştirerek mandater yönetim olmuştur.
- Gizli paylaşımlarda Ege ve çevresi İtalya'ya verilmişken İtalya gibi güçlü bir denizci devletin varlığı İngiltere'nin Doğu Akdeniz çıkarlarına aykırıdır. Bundan dolayı bu konferansta İngiltere, Anadolu'nun paylaşımına YUNANİSTAN'ı da dahil etmiştir.

ÖNEMLİ

Paris Barış Konferansı'nda Ege'nin Yunanistan'a bırakılması, özellikle İtalya'yı küstürecektir. Yani İtilaf devletleri arasındaki ilk görüş ayrılığıdır.

SOHBET Köşesi

- Yunanistan'ın Ege'deki işgalini Avrupa kamuoyuna haklı göstermek için İngiltere ve Yunanistan, Ege'deki Rum nüfusunun fazla olduğunu ve Türklerin Hıristiyan nüfusu katlettiğini ileri sürmüşlerdir.

MONDROS SONRASI KURULAN CEMİYETLER

ZARARLI CEMİYETLER

Türk-Müslümanların Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Sulh ve Selameti Osmani Cemiyeti
  - Saltanatın korunması için İngiliz himayesini savunmuştur.
- Kürt Teali cemiyeti
  - Wilson ilkelerine dayanarak bağımsız Kürt devletini savunmuştur.
- Teali İslam Cemiyeti
  - Medrese hocaları ve öğrencileri tarafından kurulmuştur.
- İngiliz Muhipleri Cemiyeti
  - İngiliz mandacılığını savunmuştur.
- Wilson Prensipleri Cemiyeti
  - ABD himayesini savunmuştur.
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası
  - İngiliz taraftarı olup milli mücadeleye en çok zarar veren cemiyettir.

Azınlıkların Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Mavri Mira
  - En büyük Rum Cemiyetidir.
  - Megalo İdea (Büyük Yunanistan) hedefidir.
  - Yunan Kızılhaçı ve Göçmenler Komisyonu bu cemiyete bağlıdır.
- Pontus Cemiyeti
  - Doğu Karadeniz'de Pontus-Rum Devleti'ni yeniden kurma amacındadır.
- Taşnak Sütyun ve Hınçak Partisi
  - Ermeniler tarafından XIX. yy sonralında kurulmuştur.
  - Özellikle Mondros'un 24. Maddesinden yararlanmaya çalışmışlardır.

YARARLI CEMİYETLER (ULUSALCI)

- İslam İhtilal Komitesi
  - Rumlara karşı subayların kurduğu ilk komite
- Kars İslam Şurası
  - Ermenilere karşı neler yapılabilir çerçevesinde ilk kongre
- Trakya-Paşaeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti
  - Edirne Kongresi'nin toplanmasında etkilidir.
- Milli Kongre
  - Dr. Esat Bey tarafından kurulmuştur.
  - Özellikle basın-yayına büyük ağırlık vermiştir.
- Trabzon Muhafaza-i Hukuk
  - Rum ve Ermeni tehditine karşı örgütlenmiştir.
- Vilayet-i Şarkiye (Doğu Anadolu Müdafa-i Hukuk)
  - Doğu Anadolu'dan göçü engellemiştir.
  - Erzurum Kongresi'ni toplamıştır.
- İzmir Redd-i İlhak
- Kilikyalılar
  - Çukurova Bölgesi'nde kurulmuştur.

MONDROS SONRASI GENEL GÖRÜNÜM

- Ahmet İzzet Paşa Hükümeti'nden sonra kurulan İstanbul hükümetleri (Özellikle de **Damat Ferit Paşa Hükümeti**) saltanatın devamlılığı için İngiliz himayeciliği politikasını benimsemiştir.
- Azınlıklar; Mondrostan aldıkları cesaretle bulundukları bölgelerde kargaşa çıkaracak tutumlarına hız vermişlerdir.
- Bazı Türk aydınları bağımsızlığı uzak bir hayal olarak görmektedir. Bundan dolayı da teslimiyetçi bir tutum sergilemektedirler.
- Tüm bu olumsuz durum karşısında, Türk ulusu kendi hukukunu koruyabilmek için, bölgelerini savunacak cemiyetler kurmuş ve bölgelerinin Türklüğünü kanıtlamaya çalışmıştır.
- Bu cemiyetler ilk başta ulusal birlik fikrinden yoksundur.
- Sivas Kongresi sonrasında, bu ulusal cemiyetler bir çatı altında birleşmiş ve ANADOLU ve RUMELİ MÜDAFAİ HUKUK CEMİYETİ kurulmuştur.
- Bu birleşmenin gerçekleşmesi ile, millî mücadelenin merkezileşmesi yönünde büyük bir adım atılmıştır.

İZMİR'İN İŞGALİ (15 Mayıs 1919)

- Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresi için Mondros'un 7. maddesini uygulama görevi Yunanistan'a verilir.
- Bu karar sonrası 15 Mayıs'ta İzmir Yunanistan tarafından işgal edilmiştir.
- Ulusal bilincin uyanmasında etkili olmuştur.
- Ege'deki ilk silahlı direniş AYVALIK'ta oluşmuştur.
- Ordunun terhis edilmesi sonrasında oluşan otorite boşluğunda KUVAYIMİLLİYE ortaya çıkmıştır.

Kuvayımilliye

- Milis kuvvetlerdir.
- Düşmanı oyalamış ve düzenli ordunun çekirdiğini oluşturmuştur.
- İhtiyaçları halk tarafından karşılanmıştır.
- TBMM'ye karşı çıkan isyanların bastırılmasında etkili olmuştur.
- Askerî disiplinden yoksundur.

Belli Başlı Önemli Raporlar

AMİRAL BRİSTOL Raporu

- Katliamlardan Yunanlılar sorumludur, bölgedeki çoğunluk Türklerdedir gibi maddeleriyle Türk Kurtuluş Savaşı'nın haklılığını kanıtlayan İLK ULUSLARARASI belgedir.

Milne Raporu ve Hattı

- İşgal altındaki bölgelerde Yunan kuvvetlerinin güvenliğini sağlamak için; Kuvayımilliye birlikleri ile Yunan ordusu arasına bir hat çekilmiştir.
- Kuvayımilliye'nin güçlendiğini ve ondan çekinildiğini kanıtlar.

General Harbord Raporu

- Doğu Anadolu'daki Ermeni tezlerini çürüten ve Türk haklılığını kanıtlayan bir rapordur.

SORU

- Çukurova bölgesinin Fransız ve Ermeniler tarafından işgalini önlemek.
- Yayın ve propoganda yoluyla milli bilincin uyandırılması için çalışmak.

Yukarıda verilen amaçlar doğrultusunda aşağıdaki cemiyetlerden hangisi çalışmıştır? (2010 KPSS OÖ)

A) Milli Kongre
B) Wilson Prensipleri
C) Kilikyalılar
D) Teali-i İslam
E) İngiliz Muhipleri

Çukurova bölgesi için çalışan yararlı cemiyet, Kilikyalılardır. Diğer seçenekleri incelersek; Milli Kongre Osmanlı topraklarını bir bütün görmüş ve İstanbul'da kurulmuştur. Wilson Prensipleri ABD himayesini, İngiliz Muhipleri İngiliz himayesini savunan zararlı cemiyetlerdir. Teali-i İslam Cemiyeti medrese hocalarının kurduğu ve Saltanat-Hilafet yanlısı teslimiyetçi bir cemiyettir.

CEVAP: C

I. İslam Teali Cemiyeti
II. İngiliz Muhipleri Cemiyeti
III. Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası

Yukarıdakilerden hangileri ulusal mücadeleye karşı çıkmıştır? (2011 KPSS)

A) I, II ve III B) II ve III C) I ve II
D)Yalnız III E) Yalnız I

Verilen üç cemiyet de saltanat merkezli kurulmuş zararlı cemiyetler arasında yer alır.

CEVAP: A

I. Ortadoğu'da İsrail Devleti kurmak
II. Karadeniz'de bağımsız devlet kurmak
III. Ege'yi Yunanistan'a katmak

Yukarıdakilerden hangileri, Mondros sonrası kurulan Rum cemiyetlerinin amaçları arasında yer alır?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

Ortadoğu'da bir İsrail devleti fikri Rumların değil Musevilerin hedefidir. Diğer amaçlar ise Rumların hedefleri arasında yer alır.

CEVAP: D

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰ k¿man Arkivi

ÜNİTE 9 KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK (ÖRGÜTLENME) DÖNEMİ

GENEL BİR BAKIŞ

- M. Kemal I. Dünya Savaşı sonrasında Yıldırım Orduları komutanlığından alınarak, İstanbul'a çağrılmıştır.
- 13 Kasım'da İstanbul'a geldiğinde İtilaf Devletleri'nin donanmaları ile karşılaşmış ve o ünlü "Geldikleri gibi giderler" sözünü kullanmıştır.
- İstanbul'a gelir gelmez, askeri ve diplomatik çevrelerle işbirliğine girmiş, Mondros hükümlerini akılcı bir çizgide tutabilmek için Harbiye Nazırlığına talip olmuştur.
- Daha sonra ise, Anadolu'yu Anadolu'dan kurtarabiliriz fikri çerçevesinde kendisine teklif edilen 9. ORDU MÜFETTİŞLİĞİ görevini kabul etmiştir.

9. ORDU MÜFETTİŞLİĞİ

- İngilizler, Osmanlı Devleti'nden Doğu Karadeniz ve çevresindeki asayişin sağlanmasını, Türklerin kurduğu cemiyetlerin kapatılmasını ve Mondros'un özellikle ordular ile ilgili olan hükümlerine uyulmasını istemiştir. Bu amaçları gerçekleştirmek için 9. Ordu Müfettişi olarak, M. Kemal görevlendirilir.
- M. Kemal'in örgütlenme dönemindeki belli başlı amaçları;

Ulusal Birliği sağlamak	Ulusal bir Program Belirlemek	İstanbul Hükümeti'ni Milli Mücadele çizgisine çekmek
⇓	⇓	⇓
Büyük oranda SİVAS'ta sağlanır.	Amasya Genelgesi ve Misakımillî ile oluşur.	Amasya Görüşmesi ile sağlanır

DÖNEMİN KRONOLOJİSİ

- M. Kemal'in Samsun'a çıkması
- Havza Genelgesi
- Amasya Genelgesi
- Erzurum Kongresi
- Sivas Kongresi
- Amasya Görüşmeleri
- Temsil Heyeti'nin Ankara'ya gelmesi
- Meclis-i Mebusan'ın toplanması
- Misakımillî kararları ve İstanbul'un işgali

M. KEMAL'İN İLK ÇALIŞMALARI

SAMSUN'A GELMESİ (19 MAYIS 1919)

- Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcı kabul edilir.
- M. Kemal, en büyük eseri NUTUK'u "1919 senesi Mayıs'ının 19 uncu günü Samsun'a çıktım" cümlesi ile başlatır.

ÖNEMLİ

Nutuk ⇒ 1919 - 1927 yılları arasındaki olayları kapsar ve Yeni Türk devletinin kuruluşunu anlatır.

HAVZA GENELGESİ

- M. Kemal'in Havza'da ordu komutanları ve valilere gönderdiği telgrafları kapsar.
- Milli bilinci uyandırmak için İzmir'in işgalinin mitinglerle kınanmasını istemiştir.
- Ordu komutanlarının ordularını terhis etmemelerini istemiştir ⇒ Mondros'a karşı çıkış

AMASYA GENELGESİ

- Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi ve yöntemi ilk kez açıklanmıştır.
- İlk kez ulusal egemenlik fikrinden üstü kapalı olarak bahsedilmiştir. ⇒ **İhtilal Bildirisi**

Mustafa Kemal,

- Genelgenin etkisini arttırabilmek için, Ali Fuat Paşa, Rauf Bey, Refet Beylere imzalatmış, Kazım Karabekir ve Cemal Paşa'ya telgrafla onaylatmıştır.

Amasya Genelgesi Maddeleri

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- İstanbul hükümeti ve padişah üzerine düşen görevi yapamamaktadır.

⇓

Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi

Ulusu gene ulusun azmi ve kararı kurtaracaktır.

⇓

Ulusal egemenlik

⇓

Evrensellik

⇓

Rejim değişikliğine işaret

Bu kongreye her ilden belediyeler ve Müdafa-i hukuk cemiyetlerinin seçeceği 3 delege katılmalıdır.

⇓

Siyasi çekişme istenmez, halkın güvenini kazanmış kişilerin katılımı hedeflenir.

Her türlü etki ve denetimden uzak milli bir kurul kurulmalıdır.

⇓

Temsil Heyeti'nden bahsedilmiştir.

⇓

Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır.

SORU

İstanbul Hükümeti, Mustafa Kemal'i aşağıdakilerden hangisi nedeniyle 9. Ordu Müfettişliği göreviyle Anadolu'ya göndermiştir? (2010 KPSS OÖ)

A) Karadeniz bölgesinde güvenliği sağlamak
B) Yunanlıların İzmir'i işgalini engellemek
C) Kongreler düzenlemek
D) Anadolu'da milis kuvvetleri oluşturmak
E) İngilizlerin Samsun'a çıkmasını engellemek

İstanbul Hükümeti, İngilizlerin isteği ile bölgede Türk direnişini engelleyip asayişi (güvenliği) sağlamak amacıyla 9. Ordu Müfettişi olarak M. Kemal'i görevlendirir.

CEVAP: A

I. Ülke işgal altındadır. Ulusun varlığı tehlikededir
II. Padişah ve hükümet üzerine düşen görevi yapamamaktadır.
III. Ulusu gene ulusun azmi ve kararlılığı kurtaracaktır.

Yukarıdaki Amasya Genelgesi kararlarından hangileri ilerleyen süreçte, rejimin değişeceğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I ve III

Meşruti monarşi Osmanlı Devleti'nin rejimidir ve bu rejimde egemenliğin sahipi Osmanlı ailesidir. Amasya Genelgesi'nde ise ulusun kendini hiç kimseye güvenmeden sadece kendisinin kurtarabileceği yani egemenliğin asıl kaynağının ulus olduğu vurgusu vardır. Bu vurgu "ulusu, ulusun azmi ve kararlılığı kurtaracaktır." maddesinde yer alır.

CEVAP: B

- Amasya Genelgesi'nden sonra M. Kemal İstanbul Hükümeti tarafından geri çağrılır. Fakat M. Kemal bu göreve kendisini doğrudan padişahın atadığını ileri sürerek hükümetin kararını kabul etmez Buradaki amacı ⇒ Erzurum'a geçebilecek zamanı kazanmaktır.
- Erzurum'a ulaştığında ise kendisi askerlik görevinden istifa eder ⇒ sivil olarak katıldığı ilk yer Erzurum Kongresi'dir.
- Bu süreçte 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir'in, M. Kemal'e verdiği destek önemlidir.
- Bu sırada Vilayeti Şarkiye Müdafaai Hukuk Cemiyeti ve Trabzon Muhafaza-i hukuk Cemiyeti tarafından düzenlenen Erzurum Kongresi'nin iki delegesi itifa eder ve onların yerine M. Kemal ve Rauf Bey seçilirler ⇒ M. Kemal'in kongre üyeliği hukukuna uyması, onun hukukun üstünlüğüne verdiği önemi gösterir.
- ERZURUM KONGRESİ toplanış şekli ve amacı bölgesel, aldığı kararlar ulusaldır. Bu durumun nedeni, kongre başkanlığını M. Kemal'in yapmış olmasıdır.

ERZURUM KONGRESİ VE KARARLARI
(23 Temmuz - 7 Ağustos 1919)

- Milli sınırlar içerisinde vatan bir bütündür bölünemez
  - ► İlk kez vatanın bütünlüğüne vurgu yapılmıştır.
  - ► Misakımilli'nin özü oluşmuştur.
- İstanbul hükümeti üzerine düşen görevi yapamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır.
  - ⇓
  - ► İlk kez geçici bir hükümet fikri gündeme gelmiştir.
- Mebuslar Meclisi derhal toplanmalı ve hükümet denetlenmelidir.
  - ⇓
  - ► Ulus iradesinin hükümeti denetlemesi gerekliliği
- Bağımsızlığımıza aykırı olmayan dış yardımlar kabul edilebilir.
- Kuvayımilliye'yi etkin ulusal iradeyi egemen kılmak esastır
  - ⇓
  - ► Hem bağımsızlık hem de ulusal egemenlik fikri taşıyan bir karar
- Azınlıklara sosyal ve siyasi dengemizi bozacak ayrıcalık verilemez.
  - ⇓
  - ► İçişlerimize karışılmasına karşı çıkan karar
- Manda ve himaye kabul edilemez
  - ⇓
  - ► Tam bağımsızlık
  - ► İlk kez mandaterliğin reddi

SOHBET Köşesi

Bu kongrede, Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu'daki yerel ve bölgesel cemiyetlerin birleştirilmiş olması (Şarki Anadolu Müdafai Hukuk) milli birliğinde kurulabileceğini gösterir. Bu kongrede ayrıca "ulusal güçler hilafet makamını kurtaracaktır." kararı yer alır, aslında bu karar "ulusal iradeyi egemen kılmak esastır" kararı ile çelişir. Ancak sürecin rejimin tartışılacağı bir süreç olmadığını gözönüne aldığımızda bu çelişki normaldir. Kongrede TEMSİL HEYETİ'nin kurulmuş olması ve bölge adına yürütme gücünü üstlenmesi, mücadelenin merkezileşmeye başladığını kanıtlar.

Temmuz - Ağustos 1919

BALIKESİR KONGRESİ

- ► Batı Anadolu'da Yunan'a karşı direnişi örgütlemek amacıyla toplanmıştır.
- ► Padişaha bağlılık bildirilmiştir. ⇒ Ulusal egemenlik fikri yok.

ALAŞEHİR KONGRESİ

- ► Ege bölgesindeki direnişleri örgütlemiştir.
- ► Kuvayımilliye için vergi ve asker toplanması kararı alınmıştır. ⇒ Yarı özerk bir yapı kurulmuştur.
- ► Yunan'a karşı itilaf devletlerinden yardım alınabilir kararı, mandater bir anlayışı kanıtlar. ⇒ Tam bağımsızlığa aykırı.

ALİ GALİP OLAYI: İstanbul Hükümeti'nin emri ile Elazığ valisi Ali Galip Sivas Kongresi'ni engellemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştır.

SORU

I. Ali Galip
II. Rauf Bey
III. Cemal Paşa

Yukarıdakilerden hangileri Sivas Kongresi'ni engellemeye çalışmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I ve III

Sivas valisi olan Ali Galip ve Ankara valisi Muhittin Paşa Sivas Kongresi'ni engellemeye çalışan kişilerdir. Rauf Bey M. Kemal'in silah arkadaşıdır. Cemal Paşa ise hatırlarsak Amasya Tamimini onaylayanlardan birisidir.

CEVAP: A

I. Ulusal sınırlar bir bütündür bölünemez
II. Manda ve himaye kabul edilemez
III. Kuvayımilliye'yi etkin, ulusal iradeyi egemen kılmak esastır

Erzurum Kongresi'nde alınan bu kararlardan hangileri, Amasya Genelgesi'ndeki "Ulusu gene ulusun azmi kurtaracaktır" kararını tamamlayıcı niteliktedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

Amasya Genelgesi'nin bu kararı ulusal egemenlik ile ilgilidir. Erzurum Kongresi'nde ulusal egemenlikten III. maddede verilen kararla bahsedilmiştir.

CEVAP: C

SİVAS KONGRESİ (4 - 11 Eylül 1919)

- Bazı kesimler M. Kemal'in Kongre başkanlığına karşı çıkmıştır. ⇒ İlk muhalefet girişimi
- Bazı delegeler ABD mandacılığını savunmuşlardır. ⇒ Mandacılık fikri tartışılıp reddedilmiştir. Bu da **kesin** red anlamına gelir.
- Erzurum Kongresi kararları genişletilerek kabul edilmiştir.
- Tüm cemiyetler birleştirilmiştir. ⇒ Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti
- Temsil Heyeti tüm yurdu temsil etmeye başlamıştır.
- Temsil Heyeti'nin kongre sırasında Ali Fuat Paşa'yı Batı cephesi komutanlığına ataması HÜKÜMET gibi çalıştığını kanıtlar.
- İrade-i Milliye gazetesinin çıkarılması kararı alınmıştır.
- Kongreden sonra Temsil Heyeti'nin çalışmaları sonrası İstanbul'daki Damat Ferit Paşa istifa eder. Yerine Ali Rıza Paşa hükümeti kurulur. ⇒ İlk siyasi başarı.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

Sivas Kongresi'nin Erzurum Kongresi'nden Farklı Özellikleri

- Cemiyetlerin birleşmesi bölgesel değil, ulusal olmuştur.
- Temsil Heyeti'nin üye sayısı artmış ve tüm yurdu temsil etmeye başlamıştır.
- Toplanış şekli ulusaldır.

SORU

Sivas Kongresi'ni Erzurum Kongresi'nden ayıran özelliklerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mustafa Kemal'in kongre başkanlığına getirilmesi
B) Milli meclisin derhal toplanmasının istenmesi
C) Müslüman olmayanlara ulusal çıkarlara aykırı ödünler verilmesine karşı çıkılması
D) Yurdun çeşitli yerlerinde kurulan savunma cemiyetlerinin birleştirilmesi
E) Temsilciler kurulu oluşturulması

Erzurum Kongresi'nde bölgesel bir birleşme söz konusudur. Yurt genelini kapsayan cemiyet birleşmesi Sivas Kongresi'nde gerçekleşmiş ve Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuştur.

CEVAP: D

Erzurum ve Sivas Kongrelerinde alınan,

I. Kuvayımilliye'nin etken ve milli iradenin egemen kılınması
II. azınlıklara siyasi hakimiyet ve sosyal dengeyi bozacak ayrıcalıkların verilmemesi
III. Milli meclisin toplanması

kararlarından hangilerinin "ülkenin parçalanmaz bir bütün olduğu" ilkesini desteklediği savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Erzurum ve Sivas Kongreleri kararları itibari ile ulusal kongrelerdir. Çünkü M. Kemal'in öncelikli amacı mücadeleyi ulusa mal etmek olmuştur. Bu yüzden bu kongrelerde alınan kararlarda öncelik ülkenin paraçalanamaz bütünlüğüne yönelik kararlardır.

CEVAP: E

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Erzurum ve Sivas Kongresi'nin ortak kararlarından biri değildir? (KPSS 2010)

A) M. Kemal'in kongre başkanlığına getirilmesi

B) Milli kuvvetlerin etken, milli iradenin hakim kılınması

C) Vatanın parçalanmaz bir bütün olduğunun dile getirilmesi

D) Temsilciler kurulunun doğu illerinin tamamını temsil ettiğinin kabul edilmesi

E) Azınlıklara, siyasi egemenliği ve sosyal dengeyi bozacak imtiyazlar verilmesine karşı çıkılması

Temsil heyeti Erzurum'da sadece Doğu'yu temsil ederken Sivas'la birlikte tüm yurdu temsil etmeye başlamıştır.

CEVAP: D

AMASYA GÖRÜŞMESİ (PROTOKOLÜ) (20-22 EKİM 1919)

- Ali Rıza Paşa Hükümeti'nin, Bahriye Nazırı Salih Paşa ile M. Kemal arasında gerçekleşmiştir.
- Bu görüşme ile İstanbul hükümeti Temsil Heyeti'nin varlığını resmen kabul etmiştir.

KARARLARI

- İşgallere izin verilmeyecektir.
- Meclis-i Mebusan güvenli bir yerde toplanacaktır.
- Barış görüşmelerine katılacak kişiler için Temsil Heyetinin de görüşü alınacaktır.
- Hükümet Sivas Kongresi kararlarını kabul edecektir.
- Anadolu ve Rumeli M. H. C., hükümet tarafından tanınacaktır.
- Ermeni göçü sırasında suç işleyenler mebus seçilmeyecektir.

- İstanbul hükümeti seçimlerin yapılması kararı dışında alınan kararlara uymamıştır ⇒ Otoritesini koruma çabası

- Salih Paşa, kararların resmi nitelikte olmadığına vurgu yapmıştır.

⇓

- Kararları hükümetin kabul etmeme ihtimalini düşünmüştür.

TEMSİL HEYETİNİN ANKARA'YA GELMESİ (27 ARALIK 1919)

Amasya Görüşmesi'nden sonra, M. Kemal ve Temsil Heyeti Ankara'ya gelir ve Ankara milli mücadelenin merkezi olur.

Ankara'nın merkez olarak seçilmesinin nedenleri

- Güvenli ve stratejik olması
- Batı Cephesi'ne ve İstanbul'a yakın olması
- Haberleşme ve demiryolu ulaşımına elverişli olması
- Halkın Milli Mücadeleyi benimsemesi

MEBUSAN MECLİSİ'NİN AÇILMASI
(12 OCAK 1920)

- Yapılan seçimleri büyük oranda Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyetine bağlı adaylar kazanmıştır.
- M. Kemal, Erzurum mebusu seçilmiş fakat güvenlik gerekçesiyle İstanbul'a gitmemiştir.
- M. Kemal, Ankara'ya gelebilen mebuslarla görüşmüş ve onlardan bazı isteklerde bulunmuştur.

BU İSTEKLER

Kendisini Meclis başkanı olarak seçmeleri
- Meclisin kapatılması durumunda meclisi yeniden toplayabilmek için
- (Mebuslar M. Kemal'e mesafeli durduklarını göstermek için gerçekleşmez.)

Mecliste Müdafa-i Hukuk Grubu kurulması
- Grup disiplini içerisinde bir parti gibi çalışmak ve ulusal ruhla birlikte hareket edilmesini sağlamak.

Müdafa-i Hukuk yerine Felah-ı Vatan ismi ile kurulur.

Vatanın kurtuluşu yönünde karar alınması
- Misakımillî kararlarının alınması ile gerçekleşir.

Misakımilli Kararları (28 Ocak 1920)

- Mondros imzalandığı sırada işgal altında olmayan topraklar bölünmez bir bütündür. ⇓ Sınırlar kesin olarak çizilmiştir.
- Hiçbir devlete hukuki ve ekonomik ayrıcalık verilemez ⇓ Kapitülasyonlara karşı çıkış
- Güvenlik sağlandığı takdirde Boğazlar dünya ticaretine açık olacaktır.
- Arap illerinin geleceği halkoylaması ile olacaktır.
- Kars-Ardahan-Batum ve Batı Trakya'nın hukuki durumu halkoylaması ile belli olacaktır. ⇓ Çoğunluğun Türk olmasına olan güven
- Azınlıkların hakları, komşu ülkelerde yaşayan müslümanların hakları ile eşit olacaktır. ⇓ Uluslararası eşitlik

SOHBET Köşesi

Misakımillî kararları bir parlamento kararıdır ve temelleri Erzurum ve Sivas Kongreleri ile atılmıştır. Temel ilkesi ve özü TAM BAĞIMSIZLIKtır ve milli mücadelenin temel programıdır. Oy birliği ile ulusal bir ANT (Yemin) olarak kabul edilmiştir. Aldığı kararların kapsamını **KABSAR** olarak kodlayabilirsiniz.

KABSAR

Kapitülasyon — Azınlık — Boğazlar — Sınırlar — Arap illeri — Referandum (Halkoylaması)

SORU

Türkiye, Musul'un Misakımillî sınırları içinde olduğuna aşağıdakilerden hangisini gerekçe olarak göstermiştir? (2009 KPSS)

A) Türklerden başka ulusların da yaşamasını
B) Sykes-Picot Anlaşmasına göre Fransızlara verilmiş olmasını
C) Mondros Mütarekesi'nin imzalandığı tarihte Osmanlı sınırları içinde olmasını
D) Petrol bakımından zengin olmasını
E) İngiltere'nin mandası olmasını

Ulusal sınırlarımız Misakımillî'de Mondros imzalandığı tarihte işgal altında olmayan yerler olarak çizilmiştir. Musul Mondros sırasında Osmanlı'nın elindedir ve Mondros sonrası işgale uğramıştır (ilk işgal edilen yer)

CEVAP: C

12 Ocak 1920 tarihinde toplanan Osmanlı Mebuslar Meclisi'nde aşağıdakilerden hangisi kabul edilmiştir? (2010 KPSS OÖ)

A) Seçimlerin yapılması
B) Yeni bir anayasa yapılması
C) Misakımillî
D) Meclisin Ankara'da toplanması
E) Damat Ferit Hükümeti'nin düşürülmesi

Son Osmanlı Meclisi Mebusanında ulusal bir yemin olarak Misakımillî kararları alınmıştır.

CEVAP: C

Aşağıdakilerden hangisi Misakımillî'de yer alan konulardan biridir? (KPSS 2010)

A) Batı cephesinin açılması
B) Düzenli ordunun kurulması gereği
C) Batı Trakya'nın geleceğinin halkoyuyla belirlenmesi
D) Temsilciler kurulunun seçilmesi
E) Anadolu ve Trakya'daki Müdafaai Hukuk Cemiyetlerinin birleştirilmesi

Misakımillî'de Batı Trakya-Kars-Ardahan-Batum bölgelerinin hukuki geleceği için halkoylaması istenmiştir. Doğrudan doğruya sınırların içine dahil edilmemesinin nedeni bu bölgelerin Mondros'tan önce elden çıkmış olmasıdır.

CEVAP: C

Misakımillî Kararlarının Sonuçları

- İtilaf Devletleri 16 Mart'ta İstanbul'u resmen işgal etmişlerdir.
- Bazı milletvekilleri tutuklanıp MALTA'ya sürgün edilmiştir.
- Yeniden Damat Ferit hükümeti kurulmuştur.
- Padişah meclisi süresiz olarak kapatır.

SORU

İstanbul'un Anlaşma Devletleri tarafından işgal edilmesi ve Mebusler Meclisinin dağılmasına aşağıdakilerden hangisinin neden olduğu savunulabilir? (KPSS 2011)

A) İstanbul hükümetiyle Temsilciler Kurulunun görüşme yapması
B) Ali Fuat Paşa'nın Kuvayımilliye Komutanlığına atanması
C) Hükümet üyelerinin meclis dışından seçilmesi
D) Misakımillî'nin ilan edilmesi
E) Erzurum'da kongre toplanması

Seçimlerin yapılmasını ve meclisin açılmasını, kendilerini tehdit edecek bir durum olarak görmeyen Anlaşma Devletleri, Misakımilli kararları sonrası İstanbul'u resmen işgal etmişlerdir.

CEVAP: D

İstanbul'un işgali ile Osmanlı Devleti'nin başkenti işgal edilmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti'nin FİİLEN sona ermesi anlamına gelmektedir. Ayrıca İstanbul'un işgali bir anlamda olumlu olmuştur. Çünkü Ankara tek merkez durumuna gelmiş, Anadolu halkının İstanbul Hükümetine güveni yok olmuş ve milli mücadeleye katılım artmıştır.

İstanbul'un işgali üzerine Temsil Heyeti'nin yaptığı çalışmalar

- Ulukışla-Geyve demiyolları bombalanmış ve tahrip edilmiştir.
- Anadolu'daki itilaf subayları, Malta esirlerine misilleme olarak tutuklanmıştır.
- Ziraat ve Osmanlı Bankaları ile Duyun-u Umumiye'nin Anadolu'daki mal varlıklarına el konulmuştur.
- Ankara'da, yeni bir meclisin açılması için çalışmalar başlamıştır.
- Meclis-i mebusan'a seçilmiş olanlardan Ankara'ya gelebilenlerde bu meclise katılabilecektir ⇒ Ulus iradesinin devamlılığına verilen önem
- Seçime azınlıklar katılmayacaktır ⇒ Ulusal meclis

ÜNİTE 10 >> I. TBMM DÖNEMİ VE SEVR ANTLAŞMASI

- I. TBMM 23 Nisan 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi adı ile açılmıştır. Bir süre sonra adının başına "Türkiye" eklenmiştir.
- İlk toplantısının başkanlığını Sinop milletvekili Şerif Bey yapmıştır ⇒ En yaşlı üye
- 24 Nisan'da M. Kemal başkanlığa getirilmiş ve M. Kemal'in meclisin çalışma esasları ile ilgili verdiği önerge kabul edilmiştir.

Önergenin Kapsamı ve I. TBMM'ye ait özellikler

Meclis ulus adına bütün işlere el koymuştur.
⇓
Yasama-Yürütme-Yargı güçlerini meclis kullanır (Güçler Birliği İlkesi)
⇓
Meclis, yargı gücünü İSTİKLAL MAHKEMELERİ ile kullanmıştır.

Meclis, kendi üyeleri arasından ve doğrudan bakanları seçecektir.
⇓
Meclis Hükümeti Sistemi
⇓
- Meclis başkanı, hükümetin de başıdır.
- Başbakan yoktur.
- Hükümet işlerini İCRA HEYETİ yerine getirecektir

⇓
TBMM'nin açılması ile Temsil Heyeti'nin görevi sona ermiştir.

Geçici olmak kaydıyla bile olsa, padişah vekili atamak doğru değildir.
⇓
Alınacak kararların bağımsız olarak alınmasını sağlamak amacı

Hilafet ve Saltanat ileride meclisin alacağı kararlar ile düzenlenecektir.
⇓
İleride, bu kurumların kaldırılmasının yasal dayanağı oluşturulmuştur.

TBMM'nin üzerinde hiçbir güç yoktur.
⇓
Saltanat ve İstanbul hükümeti yok sayılmıştır.

I. TBMM'nin Ulusalcı bir yapıda olduğunun kanıtları:

- Adında, Türkiye'nin olması
- Bünyesinde azınlıkların olmaması
- İstiklal Marşını kabul etmiş olması

I. TBMM'nin Diğer Özellikleri

- Kurucu meclistir ⇒ 1921 Anayasasını (Teşkilat-ı Esasi) kabul etmiştir.
- İhtilalcidir, inkılapçı değildir ⇒ Gerçekleştirdiği tek devrim, Saltanatın kaldırılmasıdır.
- Bünyesinde partiler yer almaz ⇒ Ulusal birliği, siyasi çekişmelerle bölmemek için.
- Bünyesinde guruplar yer almıştır. Bu gruplar: Müdafa-i Hukuk, Tesanüt, Islahat, Halk Zümresi ve İstiklal guruplarıdır.

Çıkardığı Belli Başlı Kanunlar

I. Nolu kanunu	Hıyanet-i Vataniye kanunu	Men-i İsrafat Kanunu	Nisab-ı Müzakere Kanunu	Firariler Hakkında Kanun	Başkomutanlık Yasası
ağnam vergisinin 4 kat arttırılmasıdır.	⇓ Otoritesini kurmak ve korumak için çıkarılmıştır.	⇓ İsrafı engelleyip, ekonomik kaynak yaratmak için çıkarılmıştır.	⇓ I. TBMM'nin içtüzüğü niteliğindedir		⇓ Askeri yetkilerini M. Kemal'e devretmiştir.

SORU

Kurtuluş Savaşı'nın bütün şiddetiyle devam ettiği bir ortamda ara seçimlere gidilerek TBMM'nin çalışmalarını sürdürmesi sağlanmıştır.

Bu bilgiyle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir? (KPSS 2010)

A) Halk egemenliğinin sürekliliğine önem verildiğine
B) TBMM hükümetiyle İstanbul hükümeti arasında görüş ayrılığı olduğuna
C) TBMM'ye Mebuslar Meclisinden katılım olduğuna
D) Ulusal güçlerin birleştirilmek istendiğine
E) Mecliste görüş ayrılıklarının olduğuna

Meclis, halk egemenliğinin yansıdığı yerdir. Meclis üyelikleri için seçim yapılması ve boşalan üyeliklere halkın seçtiği kişilerin gelmesi halk egemenliğinin devamlılığını sağlar.

CEVAP: A

MİLLÎ MÜCADELEYE KARŞI ÇIKAN İSYANLAR VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Doğrudan İstanbul Hükümeti Tarafından Çıkarılan İsyanlar

- Ahmet Anzavur İsyanı (Gönen-Manyas-Susurluk)
- Kuvay-ı İnzibatiye (Hilafet Ordusu) → Kocaeli
- bu ayaklanmalara İngilizlerde destek vermiştir. Çünkü millî güçleri boğazlardan uzak tutup tampon bir bölge kurma amaçları vardır.

İtilaf Devletleri ve İstanbul Hükümetinin kışkırtması ile çıkan isyanlar

- Bu isyanların çıkışında Şeyhülislamın M. Kemal ve arkadaşları hakkında yayınladığı Fetva etkili olmuştur.
- Ayrıca feodal çevrelerin yeni bir otorite istememesi de etkili olmuştur.
- Bolu-Düzce-Hendek-Adapazarı İsyanları
- Ayfon isyanı
- Yozgat'ta → Çapanoğlu isyanı
- Urfa'da → Millî Aşiret isyanı
- Sivas'ta → Şeyh Recep İsyanı
- Erzincan'da → Koçgiri isyanı

Azınlık İsyanları

- Karadeniz'de Rumlar
- D. Anadolu ve Çukurova'da Ermeniler isyan etmiştir.

Önceleri Kuvayımilliye yanlısı olup sonradan ayaklananlar

- Düzenli Ordu kurma aşamasında otorite altına girmek istemeyenlerin çıkarttığı isyanlardır.
- Demirci Mehmet Efe
- Çerkez Ethem

⇓

- Kuvay-ı Seyyare birliklerinin komutanı

İsyanlara karşı TBMM'nin Aldığı Önlemler

- Şeyhülislamın Fetvasına, karşı fetva yayınlanmıştır → Ankara müftüsü Rıfat Börekçi başkanlığında 160'a yakın müftü tarafından
- Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu yürürlüğe konulmuştur.
- İstiklal Mahkemeleri kurulur.
- İstanbul ile resmi ilişkiler kesilir.

Millî Mücade Dönemi'nde Basın

Millî Mücadeleyi Destekleyenler

- Tasvir-i Efkar
- Vakit
- İkdam
- Yenigün
- Albayrak
- Babalık
- Açıksöz
- Öğüt
- İrade-i Milliye → Sivas Kongresi'nde
- Hakimiyet-i Milliye → Milli Mücadelenin yarı resmi organı
- Ceride-i Resmi → Resmi gazete (TBMM'nin)
- Anadolu Ajansı → M. Kemal'in kurdurttuğu haber ajansı

Millî Mücadeleye Karşı olanlar

- Alemdar
- Peyam-ı Sabah → En etkilisi
- Aydede Dergisi
- Ümit Dergisi
- Türkçe İstanbul

SORU

Kurtuluş Savaşı'nda, TBMM hükümetinin yarı resmi yayın organı haline gelen gazete aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hakimiyet-i Milliye
B) Peyam-ı Sabah
C) İrade-i Milliye
D) Yenigün
E) İkdam

M. Kemal Ankara'ya geldiğinde Hakimiyet-i Milliye gazetesini yayınlatmış ve gazeteyi desteklemek için hükümetten ödenek ayırtmıştır. Bu yüzden yarı-resmi nitelik taşır.

CEVAP: A

I. Anadolu Ajansı
II. İrade-i Milliye gazetesi
III. Hakimiyet-i Milliye gazetesi
IV. Peyam-ı Sabah Gazetesi

Yukarıdakilerden hangileri, Kurtuluş Savaşı'nda millî birliği tehlikeye düşürecek iç ve dış yayınlara karşı milleti uyarma görevini yapmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız IV
D) III ve IV E) I, II ve III

Peyam-ı sabah Gazetesi Millî Mücadele karşıtı yayın yaparken, diğerleri Millî Mücadele yanlısı yayın kuruluşlarıdır.

CEVAP: E

SEVR BARIŞ ANLAŞMASI (AĞUSTOS 1920)

- Anlaşma Devletleri Osmanlı topraklarını tam olarak paylaşamadıkları için barışı geciktirmişlerdir. ⇒ Özellikle boğazların statüsü
- TBMM'nin açılması ve gelişmeler üzerine Osmanlı ile yapacakları anlaşmanın taslağını **San-Remo** konferansında hazırlamışlardır.
- **Saltanat Şurası**'nın onayladığı bu taslağı, Paris'in Sevr kasabasında Osmanlı Hükümeti imzalamıştır.

Sınırlar

- Trakya ve Ege Yunanistan'a verilecektir.
- Çukurova ve Suriye Fransa himayesinde olacaktır.
- Musul dahil Arap toprakları (Irak-Ürdün) İngiltere himayesinde olacaktır.
- Güney batı Anadolu İtalya himayesinde olacaktır.
- Trabzon-Van hattının doğusunda kalan D. Anadolu Ermenilere bırakılacaktır.
- Diyarbakır-Van çizgisinde G. Doğu Anadolu'da özerk bir yönetim kurulacaktır.

Ekonomik Hükümler

- Osmanlı maliyesi anlaşma devletlerinin kontrolünde olacaktır.
- Kapitülasyonlar genişletilerek dünya devletlerine verilecektir.
- Osmanlı savaş suçlusu olarak tazminat ödeyecek ⇒ Çanakkale cephesinden dolayı

Askeri Hükümler

- Osmanlı ordusu 50700 kişiyi geçemez.
- Zorunlu askerlik kalkacaktır.
- Donanma sınırlandırılacaktır.

Siyasi Hükümler

- İstanbul Osmanlı'da kalacak fakat azınlık hakları genişletilmezse elinden alınacaktır.
- Boğazlarda kendine ait bayrağı ve parası olan bir BOĞAZLAR KOMİSYONU kurulacak ve başkanlığına Türk gelmeyecektir.

ÖNEMLİ

1909 Kanun-i Esasi değişikliğine göre uluslararası anlaşmaların onayı Meclis-i Mebusan'a aittir. Sevr'in imzalandığı tarihte Meclis-i Mebusan olmadığı ve onun onayından geçmediği için hukuken ölü doğmuş bir anlaşmadır. Zaten son kararı Misakımillî olan bir meclis-i mebusanın da Sevr'i onaylaması mümkün değildir.

KURTULUŞ SAVAŞI'NIN CEPHELERİ

DOĞU CEPHESİ

- İlk açılan ve ilk askerî-siyasi başarı kazanılan cephedir.
- Bu cephede yeniden bir düzenli ordu kurulmasına gerek olmamıştır. Çünkü Osmanlı'dan kalma 15. Kolordu TBMM'ye bağlanmış ve Komutanlığına Kazım Karabekir atanmıştır.
- Kars'ta Ermenilerin yenilmesi üzerine GÜMRÜ ANLAŞMASI imzalanır.

TBMM'nin İLK uluslararası anlaşmasıdır.

Aras-Nehri Çıldır sınır olacaktır.

Ermeniler SEVR'den vazgeçecektir.

TBMM'yi ve Misakımilli'yi ilk tanıyan devlet Ermenistan'dır.

GÜNEY CEPHESİ

- Mondros sonrası Fırat'ın doğusunu İngiltere, Adana civarını Fransa işgal etmiştir.
- Paris Konferansı sonrası İngiltere, Urfa-Maraş-Antep'i Fransa'ya bırakmıştır.
- Fransa işgali Ermenilerle birlikte gerçekleştirdiği için direniş başlar. ⇒ İlk olarak Dörtyol'da
- Bu cephede düzenli ordu kurulmamış, mücadele milis kuvvetlerce yürütülmüştür.
- Fransa, Sakarya Meydan Muharebesinden sonra ANKARA Anlaşması ile Hatay hariç bölgeden çekilmiştir.

Detay Bilgi

Bu şehirlerimize kronolojik olarak ⇒ Gazi-Kahraman-Şanlı ünvanları verilmiştir.

BATI CEPHESİ

- İlk olarak Ayvalık'ta direniş başlamıştır.
- Balıkesir-Alaşehir Kongreleri ile örgütlenmiş ve temelleri atılmıştır.
- Sivas Kongresi'nde Ali Fuat'ın komutanlığa atanması ile merkezileşme çabası başlamıştır.
- Kuvayımilliye'nin yaptığı GEDİZ TAARRUZU sonrası başarısızlık düzenli orduya geçişi hızlandırmıştır.
- Gediz Taarruzu'nun başarısız olması üzerine cephe ikiye ayrılıp komutanlıklarına İsmet İnönü ve Refet Bele atanmıştır.
- Düzenli Orduya geçişte Çerkez Ethem isyan edecektir.

BATI CEPHESİ MUHAREBELERİ VE GENEL DEĞERLENDİRME

I. İnönü (6 - 10 Ocak 1921)

- Düzenli ordu Çerkez Ethem İsyanı'nı bastırdıktan sonra İnönü önlerinde Yunan ordusunu durdurur.

Sonuçları

1. Düzenli orduya güven ve katılım artar.
2. 1921 Anayasası kabul edilir.
3. İstiklal Marşı kabul edilir.
4. Londra Konferansı toplanır ve TBMM çağrılır.
5. Sovyet Rusya ile Moskova Ant. imzalanır.
6. Afgan Dostluk Ant. imzalanır.

II. İnönü (23 Mart - 1 Nisan 1921)

- Yunan ordusu bir kez daha durdurulur.
- Aslıhanlar-Dumlupınar Taarruzu denenir ancak ordunun henüz taarruz gücüne ulaşmadığı anlaşılır.
- M. Kemal, İsmet İnönü'ye "siz orada sadece Yunan ordusunu değil, Türkün makus talihini de yendiniz" telgrafını çeker.
- İtalya Anadolu'dan çekilme kararı alır.
- Fransızlar Zonguldak İstasyonunu boşaltır.

Kütahya-Eskişehir (10-24 Temmuz 1921)

- Yunan ordusunun üç koldan saldırısı sonrası Türk ordusu Sakarya nehrinin doğusuna çekilir.
- Olumlu hava TBMM'nin aleyhine döner.
- Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme gelir.
- Düzenli orduya güven azalır.
- Olağanüstü tedbir olarak M. Kemal'e **Başkomutanlık** verilir.
- M. Kemal başkomutan olur olmaz **Tekalif-i Milliye Emirleri**'ni yayınlar.

Sakarya (23 Ağustos-13 Eylül 1921)

- 22 Gün 22 Gece süren muharebe ile Yunan durdurulur ve Sakarya'nın batısına atılır. (Hem savunma-hem taarruz)
- Son Savunmadır
- Taarruz gücü Türk ordusuna geçer
- Kafkas Cumhuriyetleri ile KARS Antlaşması imzalanır
- Ukrayna ile dostluk anlaşması imzalanır.
- M. Kemal'e Gazi unvanı verilir.
- İlk kez bir Anlaşma devleti ile Fransa ile Ankara Anlaşması imzalanır.
- M. Kemal ve Fevzi Çakmak Mareşal olur.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık (26 Ağustos - 30 Ağustos 1922)

- Başkomutanlık süresi uzatılır.
- Tüm hazırlık aşaması tamamlandıktan sonra 26 Ağustos sabahı başlar.
- 9 Eylül'de İzmir, 18 Eylül'de tüm Batı Anadolu işgalden temizlenir.
- MUDANYA ATEŞKES'i ile cepheler dönemi sona erer.

SOHBET Köşesi

Genel bir cepheler dönemi değerlendirmesi yapıldığında, Kurtuluş Savaşı'nın asıl cephesinin Batı cephesi olduğu görülecektir. Bu cephede elde edilen askeri başarılar, diplomatik-siyasi başarıları da peşinden getirmiş ve Anlaşma Devletleri arasında görüş ayrılıklarının çıkmasına neden olmuştur.

Sorularda Dikkat 1

- Paris Barış konferansında Ege'nin Yunanistan'a verilmesi
- II. İnönü muharebesinden sonra İtalya'nın Anadolu'dan çekilme kararı alması
- Sakarya Meydan Muharebesinden sonra, İtalya'nın Anadolu'yu tamamen boşaltması ve Fransa'nın TBMM ile Ankara Antlaşmasını imzalaması

durumları verildiğinde İtilaf Devletleri arasındaki görüş ayrılığı vurgulanmaktadır.

Sorularda Dikkat 2

- Kars önlerinde Ermenilerin yenilmesi sonrası Gümrü Antlaşmasının imzalanması
- I. İnönü Muharebesi sonrası, TBMM'nin Londra Konferansına çağrılması ve Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşmasının imzalanması
- Sakarya Meydan Muharebesi sonrası, Fransa ile Ankara, Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşmasının imzalanması

durumları verildiğinde, askeri başarıların diplomatik başarıları da peşinden getirdiğine vurgu yapılmaktadır.

Cepheler ile İlgili M. Kemal'in Önemli Sözleri

I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesi'nde ⇓ "Ben size burada savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum"

II. İnönü Muharebesi sonrası çektiği telgrafta ⇓ "Siz orada sadece Yunan'ı değil Türkün makus talihini de yendiniz"

Kütahya-Eskişehir Muharebeleri Sonrası ⇓ "Efendiler genel bir savaşın içerisinde bir muharebenin kaybedilmesi demek savaşın tamamının kaybedildiği anlamına gelmez... Ancak olağanüstü zamanlar olağanüstü tedbirler gerektirir."

Sakarya Meydan Muharebesi'nde ⇓ "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır"

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık sırasında "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir"

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

SORU

M. Kemal "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz" **emriyle aşağıdaki savaşlardan hangisinin kaderini belirlemiştir? (KPSS 2010)**

A) I. İnönü
B) Sakarya
C) II. İnönü
D) Eskişehir ve Kütahya
E) Başkomutanlık

M. Kemal dünya savaş tarihine "topyekün savaş" kavramını Sakarya ile sokmuştur. Bu taktiğe göre savaş bir hat üzerinde değil bir satıh (yüzey) üzerinde olacaktır. Çünkü asker "derenin içinde, çalının arkasında, taşın dibinde" kendine hat kurmak zorundadır.

CEVAP: B

I. Çanakkale-I. dünya Savaşı
II. Derne ve Tobruk - Trablusgarp Savaşı
III. Kütahya ve Eskişehir - Kurtuluş Savaşı

Yukarıdaki gelişmelerden hangileri M. Kemal'in, "Bir muharebenin kaybedilmesi, savaşın tamamının kaybı anlamına gelmez" **sözünü doğrular şekilde sonuçlanmıştır?**

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

I ve II deki gelişmeler sözün tam tersi sonuçlardır.

CEVAP: C

I. İNÖNÜ MUHAREBESİ'NİN SİYASİ SONUÇLARI

Londra Konferansı (21 şubat 1921)

- I. İnönü'de Yunan'ın yenilmesi üzerine, İtilaf Devletleri hem Yunan ordusuna zaman kazandırmak hem de Sevr'i yumuşatarak TBMM'ye kabul ettirmek için Londra'da yeni bir barış konferansı kararı almışlardır.
- Bu konferansa hem İstanbul Hükümeti, hem de TBMM hükümeti çağrılmıştır
  - İki hükümet arasındaki görüş ayrılığından yararlanma isteği
  - İlk olarak doğrudan çağırmaya yanaşmasalar da, sonradan TBMM'yi ayrı bir hükümet olarak çağırmışlardır.

Bu durum İstanbul Hükümeti temsilcisi Tevfik Paşa'nın görüşmelerden çekilmesi ile amacına ulaşmaz.

- TBMM'nin konferansa katılma nedenleri:
  a. Barışçı olduğunu dünya kamuoyuna göstermek
  b. Misakımillî'yi dünyaya tanıtmak
  c. İtilaf devletlerince tanınmak
- Konferans sonuçsuz kalmıştır.
- TBMM'yi temsil eden Bekir Sami Bey'in yaptığı bazı ikili anlaşmalar; bağımsızlığa ve uluslararası eşitliğe aykırı bulunduğu için TBMM tarafından kabul edilmez.

ÖNEMLİ

Bu konferans ile İtilaf Devletleri TBMM'nin varlığını kabul etmişlerdir.

Afgan Dostluk Anlaşması (1 Mart 1920)

- I. İnönü sonrası Afganistan'la imzalanan bu anlaşma ile, TBMM'yi tanıyan ilk İslam devleti Afganistan olmuştur.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- Sovyet Rusya ile ilk ilişkiler, TBMM'nin 11 Mayıs 1920'de Bekir Sami başkanlığında bir heyeti Moskova'ya göndermesi ile başlamıştır. ⇒ Ortak düşmanlara karşı (Emperyalizm) müttefiklik kurma amacıyla
- Sovyet Rusya'nın Türk Kurtuluş Savaşı'nı destekleme nedenleri
  - Sömürgeciliğin (Emperyalizm) ortak düşman olması
  - Rusya'nın güney sınırını (özellikle boğazlar) koruma isteği
  - TBMM aracılığı ile Orta Asya Türk dünyasına ulaşma isteği
  - Sosyalizmi Yeni Türk devletinde yayma fikri
- I. İnönü sonrası Moskova Antlaşması imzalanmıştır.

Maddeleri

- Bir tarafın kabul etmediği bir antlaşmayı diğer taraf da kabul etmeyecektir. ⇒ Sovyet Rusya SEVR'i reddetmiştir.
- Osmanlı ile Çarlık Rusya'sı arasındaki tüm anlaşmalar geçersizdir. ⇒ Sovyet Rusya kapitülasyonları kaldıran ilk devlettir.
- Sovyet Rusya Misakımillî'yi kabul etmiştir.
- Batum gürcistan'da olacak. Türkiye limanı serbestçe kullanacaktır. ⇒ Misakımillî sınırlarından **İLK** taviz.
- Sovyet Rusya TBMM'ye askeri ve mali yardım yapacaktır. ⇒ bu madde anlaşmanın metninde yer almaz.

Anlaşma Devletleri Londra'da toplanacak konferansa İstanbul Hükümetini doğrudan, TBMM hükümetini ise İstanbul Hükümeti aracılığıyla davet etmiş; Sadrazam Tevfik Paşa'da durumu Ankara'ya bildirip delegelerin saptanmasını istemiştir.

SORU **Yalnız bu bilgiye dayanarak Anlaşma Devletlerinin;**

I. TBMM hükümetinin dolaylı olarak konferansa davet edilmesi

II. Osmanlı Devleti'nin hukuki varlığının korunması

III. Türk tarafının yalnız TBMM hükümeti tarafından temsil edilmesi

konularından hangilerine karşı oldukları söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

Bu tür sorularda öncülde verilen bilgilerin dışındaki bilgilerimizi yoruma katmamamız gerekir. Öncüle dikkat edersek İtilaf Devletleri asıl hükümet olarak İstanbul Hükümetini görmekte, TBMM'yi dolaylı olarak çağırmaktadır. Yani I ve II de verilen duruma karşı olmaları söz konusu değildir.

CEVAP: C

Moskova Antlaşması'nda yer alan "iki taraftan birinin tanımadığı uluslararası hiçbir antlaşmayı, diğeri de tanımayacaktır" **maddesiyle aşağıdaki antlaşmalardan hangisinin kastedildiği savunulabilir? (KPSS 2010)**

A) Ankara B) Sevr C) Kars
D) Gümrü E) Brest-Litowsk

TBMM'nin karşı çıktığı ve yok etmek için mücadele verdiği antlaşma Sevr olduğuna göre, Sovyet Rusya'da Sevr'i yok saymıştır.

CEVAP: B

Kütahya-Eskişehir Muharebeleri Sonrası M. Kemal'in Yayınladığı Tekalif-i Milliye Emirleri

- 5 Ağustos 1921'de M. Kemal Başkomutan olmuştur ve meclisin savaşla ilgili yetkilerini üstlenmiştir. Tek başına yasa çıkarma, atama yapma, İstiklal Mahkemesi kurdurtma yetkilerini elde eder.
- 7-8 Ağustos'ta emirler yayınlanır ⇒ Yasama gücünü kullanmıştır.
- Emirler, ordunun ihtiyacının giderilmesi için ülkenin sahip olduğu bütün kaynakların orduya aktarılmasını içerir.
- Emirlerin uygulanabilmesi için Tekalif-i Milliye komisyonları ve İstiklal Mahkemeleri görevlendirilir.

EMİRLER

- Her aile bir askerin giyim ihtiyacını karşılayacaktır.
- Tüccarın elindeki malın %40 na el konulacaktır. ⇓ **sonradan ödenmek koşuluyla**
- Yiyecek maddelerinin %40 na el konulacaktır. ⇓ **sonradan ödenmek koşuluyla**
- Yük hayvanlarının %20sine el konulacaktır.
- Taşıtı olanlar her ay 100 km ordu için kullanacaktır.
- Teknik elemanlar ordu hizmetine girecektir.
- Silah ve cephaneler 3 gün içinde orduya teslim edilecektir.

SORU

I. Tekalif-i Milliye Emirleri
II. Hıyanet-i Vataniye Kanunu
III. Teşkilat-ı Esasi Kanunu

Yukarıdakilerden hangileri M. Kemal'in yasama gücüne sahip olduğunu kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I ve III

Tekalif-i Milliye Emirleri M. Kemal'in başkomutan olduktan sonra tek başına yayınladığı emirlerdir. Diğerleri TBMM'nin çıkarttığı kanunlardır.

CEVAP: A

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ SONRASI GELİŞMELER

KARS ANTLAŞMASI (13 Ekim 1921)

TBMM ile Kafkas Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) arasındadır.

- Moskova Antlaşmasını tamamlayan bir antlaşmadır
- Bugünkü Kafkas (Doğu) sınırımız kesinleşmiştir.
- Batum, Moskova Antlaşması'nda olduğu gibi Gürcistan'dadır.
- Boğazlarla ilgili konularda Gürcistan taraf kabul edilmiştir.
- Nahçivan özerk olacaktır.

ANKARA ANTLAŞMASI (20 Ekim 1921)

TBMM ile Fransa arasındadır.

- Fransızların Güneydoğuda başarısız olması, İngiliz-Fransız ilişkilerinin bozulması ve Sakarya'yı Türk ordusunun kazanması gelişmeleri antlaşmanın imzalanmasında etkili olmuştur.
- Fransa, Hatay hariç işgallerini sona erdirmiştir.
- Ceber Kalesi Türk toprağı sayılacaktır.
- Hatay Türklerinin kültürel gelişimine mani olunmayacaktır, Türkçe dili engellenmeyecektir. (İlerleyen süreçte Hatay'ın anavatana katılımını kolaylaştıran özellikler)
- **İtalya Anadolu'dan tamamen çekilir.**

UYARI Merkezi

İtalya'nın işgalleri bitirme şekli Fransa'dan farklıdır. Fransa hukuken TBMM'yi tanıyıp çekilmişken, İtalya herhangi bir anlaşma yapmadan çekilmiştir.

SORU

Kurtuluş Savaşı'nda

I. Güney Cephesi'nin kapanması

II. Anlaşma devletleri arasında görüş ayrılığının ortaya çıkması

III. Londra Konferansı'nın toplanması

gelişmelerinden hangileri Ankara Antlaşması'nın sonuçları arasındadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Sakarya sonrası TBMM ile Fransa arasında yapılan Ankara Antlaşması ile Güney cephesi kapanmış ve Hatay hariç sınırımız çizilmiştir. Ayrıca bir Anlaşma Devletinin TBMM ile anlaşma imzalaması kendi aralarındaki görüş ayrılığını kanıtlar.

CEVAP: D

SORU

Kurtuluş Savaşı'nda Gürcistan ve Ermenistan hükümetleriyle Kars Antlaşması yapılmıştır.

Bu antlaşmanın yapılmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Anlaşma Devletlerinin 22 Mart 1922'de barış için yeni koşullar önermesi

B) Rodos ve On İki Ada'nın İtalya'ya bırakılması

C) Mudanya Anlaşması'nın imzalanması

D) Musul'un Irak'a bırakılması

E) Sakarya Savaşı'nın kazanılması

Kars Antlaşması ile kafkas sınırımız kesinleşmiştir ve bu gelişmede Sakarya'nın kazanılmış olması etkilidir.

CEVAP: E

Kurtuluş Savaşı'nda Gürcistan ve Ermenistan hükümetleriyle yapılan Kars Antlaşması aşağıdakilerin hangisinde etkili olmuştur? (KPSS 2007)

A) Sakarya Savaşı'nın kazanılması

B) Kafkas sınırının kesinleşmesi

C) Tekalif-i Milliye Emirlerinin çıkarılması

D) TBMM'nin üç ay için yetkilerini Mustafa Kemal'e devretmesi

E) Ermenistan'la Gümrü Antlaşması'nın yapılması

Kurtuluş Savaşı sürecinde, kafkas sınırı ile ilgili ilk antlaşma Gümrü'dür, daha sonra Moskova Antlaşması hemen hemen sınırı çizer ve Kars ile Kafkas sınırımız kesinleşir.

CEVAP: B

Batı Cephesinde Yunanistan'la yapılan aşağıdaki savaşlardan hangilerinin sonunda Anlaşma Devletleri Yunan ordusunu güçlendirmek amacıyla TBMM'yle ilişki kurarak Sevr Antlaşması'nın koşullarını değiştirmek istemiştir? (KPSS 2008)

A) I. İnönü - II. İnönü

B) I. İnönü - Sakarya

C) Sakarya - Büyük Taarruz

D) II. İnönü - Kütahya-Eskişehir

E) Kütahya-Eskişehir - Büyük Taarruz

I. İnönü sonrası Londra Konferansı ile Sevr'i değiştirip TBMM'ye kabul ettirmeye çalışmışlardır. benzer bir durumda Sakarya'dan sonra vardır. Sakarya'dan sonra hem Yunan Ordusu'na destek çıkmak hem de Sevr'i bazı değişikliklerle TBMM'ye kabul ettirke amaıyla 22 Mart 1922'de bir çağrıları olmuştur.

CEVAP: B

SORU

Kurtuluş Savaşı'nda

- Birinci İnönü Zaferi'nden sonra Anlaşma Devletleri'nin Londra'da bir konferans toplaması ve TBMM'yi davet etmesi
- Sakarya Zaferi'nden sonra Fransa'nın TBMM'yle Ankara Antlaşması'nı yapması

gelişmeleriyle aşağıdakilerden hangisine ulaşıldığı savunulabilir? (KPSS 2009)

A) Anlaşma Devletlerinin TBMM'yi Sakarya Savaşı'ndan sonra tanıdığına
B) İngiltere'nin savaşın sonuna kadar Yunanlıları desteklediğine
C) Halkların dış politada etkili olduğuna
D) Uluslararası antlaşmaları uygulamak zorunluluğu olduğuna
E) Askeri başarıların Anlaşma Devletlerini TBMM'yle antlaşma yapmaya zorladığına

Cepheleri genel değerlendirdiğimiz sohbet köşemizi yeniden okursak, orada da değindiğimiz gibi askeri başarılar, Anlaşma Devletlerini diplomasiye yönlendirmiştir.

CEVAP: E

BÜYÜK TAARRUZ İÇİN YAPILAN HAZIRLIKLAR VE BÜYÜK TAARRUZ

- Mustafa Kemal'in Başkomutanlık yetkisi önce üç ay daha sonra da süresiz olarak uzatılır. Bu durum başarıya ulaşacağına olan inancı kanıtlar.
- "Subay Savaşları" olarak adlandırılan Sakarya'da şehit olan subayların yerine hızlı bir eğitimle yeni subaylar yetiştirilir.
- Doğu ve Güneydeki birlikler ve cephaneler gizlice Batı Cephesi'ne sevkedilir.
- Tekalif-i Milliye emirleri devam ettirilir.
- 26 Ağustos sabahı taarruz başlar - 18 Eylül'de bütün Batı Anadolu Yunan işgalinden kurtarılır.

- Türk ordusunun Çanakkale üzerinden Trakya'ya doğru ilerleme amacı ile harekete geçmesi İngiltere ile sıcak çatışmayı gündeme getirmiştir. ⇒ İngiltere, müttefiklerinden ve kamuoyundan yeni bir savaş için destek alamaz.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (3 - 11 Ekim 1922)

TBMM - İngiltere - Fransa - İtalya arasında yapılmıştır. Yunanistan katılmamıştır. İngiltere tarafından temsil edilir.

- Görüşmelerde TBMM'yi İsmet İnönü temsil eder ⇒ Batı cephesi komutanı olduğu için
- İngiltere ve İtalya'da TBMM'yi hukuken tanımıştır.
- Mudanya'dan hemen sonra Doğu Trakya, barış sonucunda da İstanbul savaşılmadan geri alınmıştır.
- Kesin bir anlaşmaya kadar istanbul İtilaf Devletleri'nde kalacak ve barıştan sonra TBMM'ye teslim edilecektir hükmü ile Osmanlı Devleti **Hukuken** yok sayılmıştır.
- Saltanatın kaldırılmasına ve Lozan görüşmelerine ortam oluşturmuştur.
- İngiltere'de hükümet değişikliğine neden olur.

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

- Toplanacak olan Lozan Barış Görüşmelerine İtilaf Devletleri saltanat hükümetini de çağırmışlardır. Bu durum Lozan öncesi saltanatın kaldırılmasını zorunlu hale getirmiş ve hızlandırmıştır.
  ⇓
- İkilik sorununu çözmek gerekmektedir.

- Temel nedeni
- Ulus egemenliğine aykırı olması

UYARI Merkezi

Ayrıca İstanbul Hükümeti ve Saltanat makamının işgalcilerle işbirliği yapmış olması ve Kurtuluş Savaşı'nı engelleme çabaları da kaldırılmasının nedenleri arasında yer alır.

- 1 Kasım 1922'de saltanat ve hilafet birbirinden ayrılarak saltanat kaldırılır.
- Osmanlı devleti RESMEN sona erer
- 17 Kasım'da son padişah Vahdettin İngilizlere sığınınca, Abdülmecid Efendi TBMM tarafından halifeliğe getirilir.

Detay Bilgi

Vahdettin, İngiltere'ye sığınırken yazdığı dilekçede padişah ünvanını kullanmamıştır ⇒ Meclisin kararını onaylamıştır.

Genel Hatırlatma

Osmanlı Devleti'nin sona erişleri

Fiilen	Hukuken	Resmen
► Mondros sonrası ve işgaller ile ► İstanbul'un resmen işgali ile	► Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda	► Saltanatın kaldırılması ile

SORU

I. Sevr Konferansı
II. Londra Konferansı
III. Lozan Konferansı

Anlaşma Devletleri hangilerine hem TBMM hem de Osmanlı hükümetlerini çağırmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

Anlaşma Devletleri hükümetler arasındaki görüş ayrılıklarından yararlanabilmek için Londra ve Lozan konferanslarına iki hükümeti birden davet etmiştir.

CEVAP: D

ÜNİTE 12 LOZAN KONFERANSI VE BARIŞI

- Yunan'ın yaptığı tahribatı dünya kamuoyuna göstermek için Türkiye konferansın İZMİR'de yapılmasını istese de, uluslararası tarafsız bir bölge olan İsviçre'nin Lozan kenti konferans için seçilmiştir.
- Görüşmeyi yürütecek komisyon başkanlığına **Batı Cephesi'ndeki başarıları ve Mudanya'daki diplomatik başarısı nedeniyle** İSMET İNÖNÜ seçilmiştir.
- Heyette klasik Osmanlı diplomasi anlayışına sahip olmayan kişiler yer almıştır ⇒ Batıya karşı taviz vermeye alışmış diplomasi yoktur.
- Taviz verilmeyecek konular ⇒ **Kapitülasyonlar Ermeni yurdu sorunu ve ordunun terhisi.**

TARAFLAR

TBMM	Boğazlar için katılanlar	Gözlemci
► İngiltere ► Fransa ► İtalya ► Japonya ► Romanya ► Yunanistan ► Yugoslavya	► Sovyet Rusya ► Bulgaristan	► ABD

- Konferansın açılış konuşmasında, İsmet İnönü'nün. "Efendiler çok ıstırap çektik çok kan akıttık, bütün medeni milletler gibi hürriyet ve istikbal istiyoruz" sözü ulusunu yücelttiğini ve uluslararası eşitlik istendiğini vurgular.
- Konferans 20 Kasım 1922'de başlar; Kapitülasyonlar, dış borçlar gibi konularda anlaşmaya varılmayınca 4 Şubat 1923'te kesintiye uğrar.
- Konferans kesintide iken
  - İzmir İktisat Kongresi toplanır
  - Seçimler yapılarak II. TBMM dönemine adım atılmıştır.
- 2. Dönem görüşmeler 23 Nisan 1923'te başlar ve 24 Temmuz'da antlaşma imzalanır.

LOZAN ANTLAŞMASINA GÖRE

SINIRLAR

- Suriye sınırı için Ankara Antlaşması esas alınmıştır ⇒ Hatay yok
- Meriç Nehri Türk-Yunan sınırı olacaktır ⇒ **Karaağaç** savaş tazminatı olarak Türkiye'ye bırakılır.
- Türkiye-Irak sınırı çözüme kavuşmaz sonradan yapılacak ikili görüşmelere bırakılır ⇒ Musul sorunu nedeniyle
- Bozcaada ve İmroz dışındaki EGE ADALARI Yunanistan'da olacaktır ⇒ Türkiye'ye yakın olanlar silahsızlandırılacaktır.
- 12 Ada'nın İtalya'ya Mısır ve Kıbrıs'ın İngiltere'ye ait olduğu kabul edilir.

BOĞAZLAR

- Başkanı Türk olan komisyon tarafından yönetilecek ve Türkiye boğazların iki yakasında asker bulunduramayacaktır.

⇓

- Egemenliğimize aykırı hüküm

KAPİTÜLASYONLAR

- Tüm kapitülasyonlar kaldırılır
- Gümrük-Liman-Kabotaj hakları ilerleyen sürece bırakılmıştır

NÜFUS MÜBADELESİ

- Batı Trakya Türkleri ile İstanbul ve Adaların yerli Rumları hariç Türk ve Rum nüfusu yer değiştirecektir.

OSMANLI BORÇLARI

- 1854'ten sonra Osmanlı'dan ayrılan devletler arasında paylaştırılır ve Türkiye üzerine düşen payı taksitli ve kağıt para olarak ödemeyi garanti eder.
- Duyun-u Umumiye kaldırılır ⇒ Ekonomi ikiliği sona erer.

AZINLIKLAR

- Ermeni meselesi ve yurdu reddedilmiştir.
- Tüm azınlıkların ayrıcalıkları sona ermiş ve Türk vatandaşı sayılmışlardır.

PATRİKHANE

- Türkiye'de kalmıştır. İdari-Siyasi-Adli ayrıcalıkları sona ermiştir.

SOHBET Köşesi

Lozan Barış Antlaşması'nı genel değerlendirdiğimizde;

1. Bazı konular tavizsiz bir şekilde halledilmiştir.
   - Kapitülasyonlar
   - Ermeni Yurdu
   - Ordunun Terhisi
   - Azınlıklar
2. Bazı konularda tavizler verilmiştir.
   Türkiye - Suriye sınırı ⇒ Hatay
   - Türkiye - Irak sınırı ⇒ Musul
   - Boğazlar
   - Patrikhane
3. Tavizler olmasına rağmen bu antlaşma ile Türkiye, dünya devletleri arasındaki yerini almış ve tüm dünyaya bu durumu kabul ettirmiştir.
4. Bazı konular, Lozan sonrası gelişmeler ile çözüme ulaştırılmıştır. Bu konulardan Boğazlar ve Hatay sorunları lehimize, Musul sorunu ise aleyhimize çözümlenmiştir.
5. Bu antlaşma ile ilgili Atatürk'ün değerlendirmesi şudur: "Bu antlaşma Türk ulusuna yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr antlaşması ile tamamlandığı sanılmış büyük bir suikastin önlenmesi bildiren belgedir."

SORU

Lozan Antlaşması'yla;

I. Boğazlar Komisyonunun kurulması,

II. İstanbul'daki Rumlarla Batı Trakya'daki Türklerin mübadele dışında bırakılması,

III. Yunanistan'ın savaş tazminatı karşılığı Karaağaç'ı, Türkiye'ye vermesi

konularından hangileri Türk - Yunan ilişkilerinde uygulamalardan kaynaklanan sorunlara neden olmuştur? (2009 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

Lozan sonrası Yunanistan içeride mümkün olduğunca çok Rum bırakmak istediği için ilerleyen süreçte nüfus mübadelesi sorun oluşturmuştur.

Boğazlar komisyonu sorunu uluslararası bir sorundur.

Savaş tazminatı konusu ise Lozan'da halledilmiş, Lozan sonrasında bir sorun oluşturmamıştır.

CEVAP: B

Atatürk, "Bu anlaşma, Türk ulusuna karşı yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması ile tamamlandığı sanılmış, büyük bir sikastın yıkılışını bildirir bir belgedir. Osmanlı tarihinde benzeri görülmemiş bir siyasal zafer yapıtıdır." **sözünü aşağıdakilerden hangisi için kullanmıştır? (2011 KPSS)**

A) Mudanya Ateşkes Antlaşması

B) Moskova Antlaşması

C) Ankara Antlaşması

D) Lozan Antlaşması

E) Montrö Boğazlar Sözleşmesi

Türk ulusu kendisine dayatılan SEVR metnini kabul etmemiş ve emperyalist güçleri Kurtuluş Savaşı'nda yenerek Sevr'in yerine kendisini dünya devletleri arasında eşit bir konuma getiren Lozan'ı kabul ettirmiştir.

CEVAP: D

Türkiye'nin,

I. Irak,

II. Yunanistan,

III. Suriye

devletlerinden hangileriyle sınırı, Lozan Antlaşması'nda belirlenmiştir? (KPSS 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Türkiye - Irak sınırı Lozan'da çözümsüz kalmıştır. Suriye sınırı Hatay konusundan dolayı Misakımillî'ye uygun çizilmemiştir. Lozan'da kesin çizilen ve sonradan değişmeyen sınırımız Yunanistan sınırıdır.

CEVAP: B

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

Devrim

Hızlı ve köklü bir kültür değişikliğidir. Bir ihtilal aşamasından sonra yıkılan eski düzenin yerine yenisini düzenlemek de denilebilir.

Türk Devrimi İhtilal aşamasını Amasya Tamimi ile başlatmış ve **diğer dünya devrimlerinden farklı** olarak kültür değişiminin yanında bağımsızlık savaşı da verilerek gerçekleşmiştir.

Türk Devriminin Yapıldığı Belli Başlı Alanlar ve Amaçları

Siyasi	Toplumsal	Kültürel	Hukuksal	Ekonomik
► Kişi egemenliğini yok ederek ulus egemenliğini pekiştirme ► Uluslararası tam bağımsızlık ilkesini kurma ve koruma	► Çağdaş, eşit ve kaynaşmış bir toplum ve ulus bilinci oluşturma	► Akıl ve bilime dayalı kültürel uyanışı sağlama ► İkili uygulamaları sona erdirme	► Çağdaş, laik ve hukukun genellilik ve eşitlik ilkesine uygun bir hukuk düzeni kurmak	► Ekonomik bağımsızlığı sağlamak ► Ulusal bir ekonomi kurmak ► Toplumun refahını arttırmak

- Türk Devrimi fikri temelini Aydınlanma Çağı ve Fransız Devrimi'nden almış ancak bu ilkeleri ulusal değerlerle sentezleyerek kendine özgü bir yapı sergilemiştir. (Taklitçi değildir)
- Türk Devrimi yapılırken MANEVİ ÖGE'ye dokunulmamıştır.

SALTANATIN KALDIRILMASINDAN SONRAKİ GENEL DURUM

- Saltanatın kaldırılması sonrası, yeni duruma uyum sağlayamayan çevrelerde M. Kemal'e karşı bir muhalefet oluşmuştur.

[Bu durumun en önemli kanıtı, bazı milletvekillerinin seçim kanununda değişiklik yapılması için verdikleri önergedir. Bu önergeye göre bir kimsenin vekil olabilmesi için ya o günkü sınırlar içerisinde doğmuş olması gerekir ya da en az 5 yıl bir yerde ikamet etmiş olmalıdır.] Bu önerge kabul edilmemiştir.

- I. TBMM Nisan 1923'te seçimlerin yenilenmesi kararı almıştır ⇒ Lozan Konferansı gibi hayati bir konferans devam ederken, seçim kararının alınmış olması ulus iradesinin devamlılığına verilen önemi kanıtlar.
- Temmuz 1923'te II. TBMM açılır ve ilk iş olarak Ağustos'ta Lozan'ı onaylar.
- M. Kemal, yapacağı devrimleri sahiplenecek bir kadro oluşturma amacıyla Eylül 1923'te Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti'nin temelleri üzerine Halk Fırkasını kurmuştur.
- 6 Ekim'de İstanbul işgalden kurtulur, 13 Ekim'de Ankara başkent ilan edilir.
- Meclis hükümeti sisteminden kaynaklı büyük bir hükümet krizi yaşanmaktadır. Bu krizi daha da netleştirmek için Fethi Bey hükümetteki görevinden istifa eder.
- Tüm bu gelişmeler, Cumhuriyet'in ilanına ortam hazırlamıştır.

CUMHURİYET'İN İLANI (29 EKİM 1923)

Cumhuriyet Rejimine Giden Süreç

- Amasya Genelgesinde ulus egemenliğine vurgu yapılmıştır
- TBMM'nin açılması ile ulus egemenliği fiilen gerçekleşmiştir.
- 1921 Anayasası'nda egemenliğin kaynağı kayıtsız şartsız ulusa aittir
- Saltanatın kaldırılması ile kişi egemenliği sona erdirmiştir.

⇓

- Saltanatın kaldırılması rejim ve devlet başkanı sorununu ortaya çıkarmıştır.

- Devlet başkanı, rejim, devletin adı ve hükümet krizi sorunlarına çözüm bulabilmek amacıyla 29 Ekim'de, 1921 Anayasası'nda yapılan değişiklikle Cumhuriyet ilan edilir.
- Bu değişikliğe göre

► Türkiye Devleti'nin yönetim şekli Cumhuriyettir.

► Hükümet kurma şekli KABİNE SİSTEMİDİR.

⇓

► Cumhurbaşkanı, bir başbakan atar ve başbakan hükümet üyelerini seçerek meclisten güvenoyu alır.

► [İlk Cumhurbaşkanı → M. Kemal

► İlk Başbakan → İsmet İnönü]

SOHBET Köşesi

Meclis hükümeti sisteminin I. TBMM'de herhangi bir krize yol açmamasının nedeni, dünya görüşü ne olursa olsun bütün meclis üyelerinin tam bağımsızlık amacı etrafında toplanmış olmasıdır. II. TBMM döneminde, bu ortak amaç gerçekleştiği için hükümet üyeleri arasında bir uyum sorunu ortaya çıkmıştır. Bu uyum sorunu kabine sistemine geçilerek ortadan kaldırılır.

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI (3 Mart 1924)

- Saltanatın kaldırıldığı tarihte, iç tartışmaların çıkmasını engellemek [Lozan sürecinde birliği bozmamak] ve İngiltere'nin halifeliği kullanmasını engellemek için halifeliğe dokunulmamıştır.
- Halifeliğin eski düzen yanlılarının sığınma merkezi olması, Cumhuriyet rejimi ile bu kurumun bağdaşmaması, son halife Abdülmecit'in devlet başkanı gibi davranmaya başlaması üzerine 3 Mart'ta çıkarılan bir kanunla Halifelik kaldırılır ve Osmanlı ailesi yurtdışına sürgün edilir.

UYARI Merkezi

Halifelik kurumunun sona ermesi ile ümmetten millete geçilmiştir. Aynı zamanda bu devrim Türkiye'nin içişlerine karışılmasını engellediği gibi Türkiye'nin de başka Müslüman ülkelerin içişlerine karışmasını engellemiştir.

Detay Bilgi

Halifeliğin kaldırılmasını Hint Müslümanlarının dini liderlerinin TBMM'ye yazdığı mektuplar tetiklemiş ve hızlandırmıştır.

- **Aynı gün**
  - TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU ile eğitim-öğretim birliği sağlanır.
  - Şer'iye ve Evkaf Vekaleti kaldırılır ve din işleri ile ilgili bir kurumun yönetime müdahalesi engellenir. [Yerine Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü Kurulur]
  - Erkan-ı Harbiye kapatılır ⇒ Ordu - Siyaset ayrımı gerçekleşir.

ÇOK PARTİLİ HAYAT DENEMELERİ VE İÇ SİYASET (1924 - 30)

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası

- İlk muhalefet partisidir.
- Halifeliğin kaldırılmasına ilk siyasi tepki bu partinin kurulmasıdır.
- Cumhuriyetçidir. Fakat laik devrimleri benimsememiştir.
- Liberal ekonomiyi savunmuştur.
- Kurucuları: Kazım karabekir, Rauf Bey, Ali Fuat, Dr. Adnan Adıvar
- Şeyh Sait İsyanı'nın çıkmasında etkili olduğu gerekçesi ile kapatılır.

⇓

ŞEYH SAİT İSYANI

- Laik rejime yönelik ilk isyandır
- Doğuda bir Kürt devleti kurma amacı vardır.
- Musul sorununda kendi çıkarını gözeten İngiltere'nin desteği ile çıkmıştır.
- TAKRİR-İ SÜKUN Kanunu ile bastırılmıştır.
- İç siyasette çok partili hayatı engellemiştir.
- Dış siyasette Musul konusunda Türkiye'yi zayıflatmıştır.

Takrir-i Sükun Kanunu (1925-29)

- Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra hükümet değişikliği olmuş, başbakanlığa tekrar İsmet İnönü getirilmiş ve Takrir-i Sükun kanunları yayınlanarak İstiklal mahkemeleri kurulmuştur.
- Pek çok devrim bu kanun yürürlükteyken gerçekleşmiştir.
- Rejimi korumak için çıkarılmıştır.

Hatırlatma

İstiklal Mahkemelerinin Kurulduğu Olaylar

a. TBMM'ye isyanlarda
b. Tekalif-i Milliye Emirleri sırasında
c. Şeyh Sait İsyanı'nda
d. İzmir suikasti girişiminde

İzmir Suikasti Girişimi (16 Haziran 1926)

- Eski İttihatçı kadroların M. Kemal'den kurtulma planıdır.
- M. Kemal'in İzmir'e bir gün gecikmeli gitmesi ile ortaya çıkmıştır.
  - Bu olayın sorgulamasında son kez İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.
  - İttihatçı kadro Türk siyasetinden uzaklaştırılır.
- M. Kemal, "Benim naciz vücudum elbet yok olacaktır. Ama Cumhuriyet ilelebet yaşayacaktır" sözünü bu olay duyulduğunda söylemiştir.

1930 - 38 ARASI GELİŞMELER

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulması (12 Ağustos 1930)

- 1929 Büyük Buhran sonrası hükümetin muhalefet tarafından denetlenmesi ve tam bir demokrasiye geçme amacıyla M. Kemal'in teşvikleri ile kurulmuştur.
- Laiklik ve demokrasiyi benimsemiş devrimleri savunmuştur.
- Liberal ekonomiyi savunmuştur.
- Kadınların siyasi hayata katılımını savunmuştur.
- kurucusu Fethi Okyar, İzmir Mitingi sonrası partinin gerici çevrelerin eline geçtiğini görünce partisini fesheder. (5 eylül)

(Bu süreçte iki parti daha kurulmuştur:

- Ahali Cumhuriyet Fırkası
- Amele ve Çiftçi Fırkası)

MENEMEN OLAYI (23 Aralık 1920)

- Derviş Mehmet ve adamlarının kışkırtması ile İzmir'in Menemen ilçesinde çıkan gercici kökenli bir isyandır.
- Olayları bastırmaya çalışan asteğmen Kubilay şehit edilmiştir.
- Laik rejimi yıkmaya yöneliktir.
- Çok partili hayata geçişin ertelenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

1933 Yılı Olayları

- **Bursa olayı**
  - Ezanın Türkçe okunmasına karşı olanların çıkartmaya çalıştığı ve büyümeden bastırılan olay

[Dikkat ⇒ Rejime değil, bir uygulamaya yönelik]

- **Vagon - Lee ve Razgard Olayları**
- Türk ulusu ve gençliğinin ulusal kültürüne verdiği önemi gösteren olaylardır.

UYARI Merkezi

Şeyh Sait ve Menemen olayları rejime karşı olmaları ile (özellikle Laik devrimlere) ve çok partili hayatı kesintiye uğratmaları yönü ile ortak özellik taşımaktadır. Ama bir kez daha uyarmak gerekirse Menemen olayı Serbest C. F.'nın kapatılmasına neden olmamış, parti kapandıktan sonra çıkmıştır.

ÖNEMLİ

- Atatürk Döneminde çok partili hayat denenmiş fakat gerçekleşmemiştir. İlk çok partili seçim 1946 yılındadır.

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, cumhuriyetin ilanının doğurduğu sonuçlardan biri değildir? (2009 KPSS)

A) Hükümet kurmanın yeni yönteme bağlanması
B) Devletin rejiminin adının konması
C) İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi
D) Devletin başkanının belirlenmesi
E) Halifeliğin kaldırılması

Cumhuriyet'in ilanı ile rejim, devlet başkanı, devletin adı ve meclis hükümeti sisteminden kaynaklı hükümet bunalımı sorunları çözüme kavuşmuştur. Ayrıca Cumhuriyet'in ilanı halifeliğin kaldırılmasının önünü açmıştır.

İstiklal Marşı ise I. İnönü Muharebesi sonrası kabul edilmiştir.

CEVAP: C

SORU

I. Hilafet

II. Şeriye ve Evkaf Bakanlığı

III. Erkanı Harbiye Bakanlığı

1924 yılında, yukarıdakilerden hangilerinin yönetim birliğini güçlendirmek amacıyla kaldırıldığı savunulabilir? (2009 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Halifeliğin varlığı rejime alternatif oluşturmakta ve Şeriye Bakanlığı da TBMM'nin yaptığı işlemlere onay verme noktasında ikilik oluşturmaktadır. Erkan-ı Harbiye'nin kapatılması ise ikilikten çok ordu siyaset ayrımı ile ilgilidir.

CEVAP: D

I. Menemen Olayı

II. Atatürk'e suikast girişimi

III. İslam Teali Cemiyeti'nin kurulması

IV. Anzavur Ayaklanması

Ulus egemenliğine dayalı rejime karşı bir tepki niteliğinde olan yukarıdaki gelişmelerden hangileri, cumhuriyetin ilanından sonra gerçekleşmiştir? (2010 KPSS)

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve IV E) I, II ve III

İslam Teali Cemiyeti Mondros sonrası kurulan zararlı cemiyetlerden birisidir. Anzavur Ayaklanması, I. TBMM dönemi öncesi ve sonrası ortaya çıkan bir gelişmedir.

Suikast girişimi → 1926

Menemen olayı → 1930 yılında, yani Cumhuriyet döneminde meydana gelmiştir.

CEVAP: A

Aşağıdakilerden hangisi, Menemen Ayaklan-ması'na ortam hazırlayan nedenler arasındadır? (2010 KPSS OÖ)

A) Türkiye'nin Milletler Cemiyetinin üye devletlerinden biri olması

B) Rejim karşıtlarının güçlenmesi

C) Takrir-i Sükûn Kanunu'nun çıkarılması

D) Tek dereceli seçim sisteminin kabul edilmesi

E) İstiklal Mahkemelerinin kapatılması

Çok partili hayata geçiş denemesi sürecinde 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulması rejim karşıtlarını cesaretlendirmiş ve özellikle Ege'deki gerici çevreler bu partinin kurulması ile rejim karşıtı propogandaya yönelmiştir. Nitekim partinin kurucusu Fethi Bey bu tehlikeyi gördüğü için partisini feshetmiş ve partinin kapanmasından kısa süre sonra ise Menemen olayı patlak vermiştir.

CEVAP: B

SORU

Aşağıdakilerden hangisi Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucuları arasında yer almaz?

A) Ali Fuat B) Rauf Orbay C) Kazım Karabekir

D) Adnan Adıvar E) Fethi Bey

Fethi Bey Atatürk'ün teşviki ile 1930 yılında Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurmuştur.

CEVAP: E

Atatürk Nutuk'ta, "Takrir-i Sükûn Kanunu ile İstiklal Mahkemelerini, istibdat vasıtası olarak kullanacağımız fikrini ortaya atanlar ve bu fikri telkine çalışanlar oldu... Biz olağanüstü olarak alınan ve fakat yasal olan önlemleri hiçbir vakit ve hiçbir surette, kanunun üzerine çıkmak için vasıta olarak kullanmadık." demiştir.

Atatürk'ün bu anlatımıyla, Takrir-i Sükûn Kanunu'nun kabul edilmesi ve İstiklal Mahkemelerinin kurulmasında aşağıdakilerden hangisini gerekçe olarak gösterdiği savunulamaz? (2011 KPSS)

A) Devletin hayat ve bağımsızlığını sağlama

B) Milletin medeni ve sosyal gelişmesine ilişkin girişimleri koruma

C) Ülkenin düzen ve güvenliğini sağlama

D) Tehlikelere karşı önlem alma zorunluluğu

E) Uluslararası ilişkileri düzenleme zorunluluğu

Takrir-i Sükûn Kanunu Şeyh Sait İsyanı sonrası rejimi, devrimleri ve yenilikleri koruma amacıyla çıkarılan kanundur. Uluslararası bir konuyu kapsamaz.

CEVAP: E

HUKUK ALANINDAKİ DEVRİMLER

- Bir devrimin, gerçek bir devrim olabilmesi için öncelikle hukuk sistemini değiştirmesi gerekir. Çünkü tüm toplumsal ve idari sistem hukuk kurallarına bağlıdır.
- Türk hukuk devrimi devletin kurulması ile yani TBMM'nin açılması ile başlar. Çünkü egemenlik anlayışını kökten değiştirmiştir.
- Türk devriminin ana hedeflerinden birisi de; çağdaş, laik ve eşitlikçi bir hukuk sistemi kurmaktır.
- 1921 ANAYASASI (Teşkilat-ı Esasi)
  - Egemenlik doğrudan ulusa aittir.
  - Meclis hükümeti sistemi benimsenir. 29 Ekim 1923'te yapılan değişiklikle Cumhuriyet ilan edilir ve kabine sistemine geçilir.
  - Yerel yönetimler ön plandadır.

- 1924 ANAYASASI II. TBMM tarfından kabul edilir. Türkiye'nin en uzun süre yürürlükte kalan anayasasıdır. Hem tek hem de çok partili dönemde kullanılmıştır.
- 1924 Anayasası'nda yapılan değişiklikler
  - 1928 yılında, "Devletin dini İslamdır" maddesi anayasadan çıkarılır. Mlletvekili yemin metnindeki "Vallahi" kelimesi kaldırılır. ⇒ Anayasa laikleşmiştir.
  - 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilir.
  - 1937 yılında Atatürk'ün altı ilkesi, anayasa metnine girer
- Çağdaş hukukçu yetiştirmek için, 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebi açılmıştır. ⇒ Türkiye'nin ilk yüksekokulu

MEDENİ KANUNUN KABULU (19 Şubat 1926)

- İsviçre'den alınmıştır.
- İsviçre Medeni kanununun alınma nedenleri
  - Türk toplum yapısına uygundur
  - Laiktir
  - Pratik ve yorumu açıktır
  - Diğer Avrupa medeni kanunlarının eksiklerini gidermiştir.
- Medeni Kanun'un kabulü ile, Türk kadını SOSYAL-EKONOMİK haklarını elde etmiştir.

(SORULARDA DİKKAT ⇒ Medeni Kanun'da SİYASİ haklar yoktur.)

- Patrikhane Medeni Kanun'a bağlı olacaktır ⇒ Hukuk birliği sağlanır.
- Medeni Kanun ile;
  - Kadınlar mirasta ve şahitlikte eşit duruma gelir.
  - Kadına da boşanma hakkı verilir.
  - Resmi nikah zorunluluğu gelir
  - Tek eşlilik getirilir
  - Kadın istediği mesleği seçebilir

TÜRK KADININA VERİLEN SİYASİ HAKLAR

- 1930 ⇒ Belediye seçimlerine katılma
- 1933 ⇒ Muhtarlık seçimlerine katılma
- 1934 ⇒ Vekillik seçimlerine katılma ve seçilebilme (Seçme-seçilme hakkı)

- Diğer hukuk dalları
  - Ceza Kanun'u (1926) ⇒ İtalya'dan alınır
  - Ticaret Hukuku (1928) ⇒ Almanya'dan alınır
  - Borçlar Kanunu (1926) ⇒ İsviçre'den alınır

ÖNEMLİ

- Türk kadını sosyal ve ekonomik haklarını, Avrupa'lı hemcinslerinden çok sonraları elde etmişken, siyasi haklarını birçok Avrupa ülkesinden ÖNCE elde etmiştir.

TOPLUMSAL ALANDAKİ DEVRİMLER

Şapka Kanunu (25 Kasım 1925)

- Kastamonu Mitingi ile halkın nabzı yoklanmış ve halka şapka tanıtılmıştır.
- Devlet memurlarına şapka giyme zorunluluğu getirilmiştir.
- Fes-sarık gibi kıyafetler yasaklanmıştır.

[Atatürk Dönemi'nde kadınların kıyafetleri ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme olmamıştır.]

⇓

- Tamamlayıcısı olarak 1934 yılında "Bazı Kisvelerin giyilemiyeceğine dair Kanun" çıkarılmıştır.
- Bu kanuna göre: Cenaze töreni hariç hiçbir din adamı dinsel kıyafetini ibadethane dışında giyemez ⇒ Türkiye'de bulunan dinlerin dini liderleri konumundakiler hariç.

Tekke-Zaviye Türbelerin Kapatılması, Tarikatların Yasaklanması (30 Kasım 1925)

- Bu devrimde "Şeyh Sait" isyanının da etkisi vardır.
- Bu yasayla halkın dini duygularını sömürmenin önüne geçilmeye çalışılmıştır.
- Bu devrimle özdeş Atatürk sözü: "Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, dervişler, müritler, hacılar, hocalar memleketi olamaz" sözüdür.

Uygulamalarda İkilikleri Sona Erdiren Avrupa ile Ticareti kolaylaştıran Devrimler

- 1926 → Midali takvim ve Modern saatin kabulü
- 1928 → Uluslararası rakamların kabulü ⇒ İkiliklerle ilgisi yok
- 1931 → Metrik sistemin kabulü (ölçü sistemleri)
- 1935 → Hafta sonu tatilinin cumadan pazara alınması

Soyadı Kanunu (21 Haziran 1934)

- Mülkiyet, askerlik, evlilik ve ticaret gibi alanlarda kargaşayı sona erdirmiştir.
- Halkçı ve ayrılıkları sona erdiren bir devrimdir.
- Soyadi Kanunu'na göre Türkçe dışında soyadı almanın yasaklanması ulusalcı özelliğini gösterir.
- Bu kanunu tamamlayan kanun: "Ağa, Paşa, Bey, Zade, Hacı gibi unvanların yasaklanmasıdır.
- M. Kemal dışında kimse ATATÜRK soyadını alamaz.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰ k¿man Arkivi

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ GELİŞMELER

"Eğitim işlerinde behemahal muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin hakiki kurtuluşu ancak bu suretle olur."

- İlk TBMM hükümetinde Maarif Vekaleti'nin (Eğitim Bakanlığı) bulunması eğitime verilen önemi kanıtlar ⇒ En önemli kanıtlarından birisi de Milî Mücadelenin en kritik dönemi olan Sakarya öncesi Ankara'da Maarif Kongresi toplanmış ve M. Kemal cepheden gelerek kongreye katılmıştır.
- Yeni yapılanacak eğitim; ulusal -akılcı - çağdaş esaslar üzerinde kurulacaktır.

DEVRİMLER

Tevhid-i Tedrisat (3 Mart 1924)

- Eğitim birliği sağlanır.
- Yabancı okullar dahil tüm okullar MEB'e bağlanır.
- Halifeliğin kaldırılması ve eğitim birliği kanununun doğal sonucu ⇒ MEDRESELER kapatılır.
- 1926 yılında MAARİF TEŞKİLATI KANUNU kabul edilerek bugünkü eğitim sisteminin temelleri atılır. İlk ve orta öğretimin esasları belirlenir.

Harf İnkılabı (1 Kasım 1928)

- Arap Alfabesi Türkçenin yapısına uymadığı için Türkçeye uygun LATİN HARFLERİ yeni Türk alfabesi olur.
- Konuşma dili ile yazı dili arasındaki fark giderilir.
- Kitap basımı hızla artmıştır.
- **Detay bilgi:** Olumsuz etkisi arşivlerin incelenmesi zorlaşmıştır.

Millet Mektepleri (1 Ocak 1929)

- O güne değin Türk tarihinde görülmemiş büyük bir okuma yazma seferberliğidir.
- Halkın kültürünü arttırmaya, okur yazar oranını çoğaltmaya yöneliktir.
- 1932 yılında HALKEVLERİ açılır.
- Yeni devletin kültür politikasını tüm halk kesimlerine yaymıştır.
- Tiyatrodan müzeciliğe kadar birçok alanda faaliyet yapmışlardır.

Türk Tarih Kurumu'nun Açılması (1931)

- Türklerin dünya tarihindeki yeri ve önemini araştırmak
- Türkiye tarihini incelemek
- Ulusal bir tarih bilinci oluşturmak amaçları ile kurulmuştur
- Etnolojik ve arkeolojik araştırmaların hızlanması müzeciliği de gelişmiştir.

Türk Dil Kurumu'nun Açılması (1932)

- Dil birliğini sağlamak
- Dilin kaynaklarına ulaşmak
- Dili sadeleştirmek ve zenginleştirmek için açılmıştır.

Üniversite Reformu (1933)

- Darül'fünun kapatılarak İstanbul Üniversitesi kurulur.

ÖNEMLİ

- İnönü Döneminde açılan KÖY ENSTİTÜLERİ de halkın eğitimini ve kültürlenmesini sağlamıştır.

SORU

Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk kadını erkekle eşit olarak,

I. mirastan aynı oranda pay alma ve tanık olma,

II. milletvekili seçme ve seçilme,

III. belediye seçimlerine katılma

haklarını kazanmıştır.

Bu kazanımların kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2009)

A) I, II, III B) I, III, II C) II, I, III D) II, III, I E) III, I, II

Sosyal-ekonomik haklar medeni kanun ile → 1926

Belediye seçimlerine katılma → 1930

Seçme ve seçilme → 1934

CEVAP: B

Aşağıdakilerden hangisi 1926 yılında yürürlüğe giren Medeni Kanun'la sağlanan durumlardan biri değildir? (2009 KPSS)

A) Kadınların ülkenin siyasi yönetimine katılabilmesi

B) Tek eşlilik esasının getirilmesi

C) Kadının eşinden boşanabilmesi

D) Resmi nikah usulünün konulması

E) Miras konusunda eşitsizliğin kaldırılması

Medeni Kanun'da siyasi haklar yoktur.

CEVAP: A

1921 ve 1924 Anayasasının bazı maddeleri şunlardır:

I. Devletin dini İslamdır

II. 18 yaşını dolduran her Türk erkeği oy kullanır

III. Meclisin başkanı icra heyetinin de başkanıdır

Bu maddeler daha sonrasında hangi kronolojik sıra ile değişikliğe uğramıştır?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - III - I D) III - II - I E) III - I - II

Devletin dini İslamdır maddesi 1928 yılında anayasadan çıkarılmıştır.

1934 yılında her Türk erkeği yerine 22 yaşını dolduran her Türk vatandaşı oy kullanır değişikliğiyle kadınlara da seçme - seçilme hakkı verilmiştir. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile Meclis hükümeti sisteminden kabine sistemine geçilmiştir.

CEVAP: E

SORU

Osmanlı Döneminde XIX. yüzyılın ilk yarısında sarık ve kavuk yerine fesin giyilmesine, Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarında ise fesin yerine şapkanın giyilmesine karşı çıkılmıştır.

Bu iki duruma göre,

I. Yenilikler anlayış değişikliğinin sonucudur.

II. Yenilikler tepkiyle karşılanmıştır.

III. Yeniliklerin benimsenmesi belli bir süreci gerektirmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir? (KPSS 2009)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

Duruma dikkatli baktığımızda anlayış değişikliğinin peşinden bazı yeniliklerin yapıldığını ama benimsenmesi için bir süreç gerektiğinden tepkiyle karşılandığını görebiliriz.

CEVAP: E

Atatürk: "Şimdiye kadar izlenen eğitim ve öğretim yöntemlerinin ulusumuzun geri kalmasında en önemli etken olduğu kanısındayım. Onun için bir ulusal eğitim programından söz ederken eski dönemin boş inançlarından ve doğuştan getirdiğimiz niteliklerimizle hiçbir ilişkisi olmayan yabancı düşüncelerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen tüm etkilerden uzak, ulusal kimliğimiz ve tarihimizle uyuşan bir kültürü kastediyorum." demiştir.

Atatürk'ün bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisine vurgu yaptığı <u>savunulamaz</u>?

A) Ulusal değerleri korumaya

B) Eğitim ve öğretimde çağdaşlaşmaya

C) Ulusal değerlere uygun eğitim modeli seçmeye

D) Toplumsal yapımızın ihtiyaçlarını karşılamaya

E) Geçmişteki eğitim sistemini devam ettirmeye

İlk cümleyi okuduğumuzda geçmişteki eğitim sisteminin değişmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

CEVAP: E

Türk Dil Kurumunun amaçlarından biri Türkçeyi yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmaktır.

Buna göre,

I. toplumsal anlaşma ve bütünleşme,

II. dili zenginleştirme ve güzelleştirme,

III. Türkçeye bilim terimleri kazandırma

durumlarından hangilerinin sağlanmaya çalışıldığı savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

Türkçeyi ortak dil yapmak, dilin öz kaynaklarını araştırarak dili zenginleştirmek, bilimsel terimleri Türkçeleştirmek böylece ulusal kültürü zenginleştirmek TDK'nın kuruluş amaçları arasında yer alır.

CEVAP: E

SORU

1 Kasım 1928'de TBMM'nin kabul ettiği "Türk Harfleri Hakkında Kanun"la Harf İnkılabı başlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Harf İnkılabı'nın uygulanmaya konulmasıyla ilgili gelişmelerden biridir?

A) Medreselerin kapatılması
B) Maarif Teşkilatı hakkında kanun çıkarılması
C) Millet Mekteplerinin açılması
D) Müzik Öğretmen Okulunun kurulması
E) Eğitim ve öğretimin birleştirilmesine ilişkin kanun çıkarılması

Harf Devrimi sonrası yeni alfabenin her kesimce öğrenilmesi için büyük bir okuma-yazma seferberliği başlatılmış ve Millet Mektepleri açılmıştır.

CEVAP: C

Aşağıdakilerden hangisi, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun (Öğretim Birliği) sonuçlarından biri değildir?

A) Öğretim ilkelerince birlik sağlanması
B) Genel eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlanması
C) İlk Maarif Kongresi'nin düzenlenmesi
D) Ulusal kültür birliğinin sağlanması için ortam hazırlanması
E) Dini esaslara dayalı eğitim anlayışının terk edilmesi

İlk Maarif Kongresi Kütahya-Eskişehir Muharebelerinden sonra Kurtuluş Savaşının en kritik döneminde toplanmıştır ve bu durum eğitime verilen önemi kanıtlayan bir gelişmedir.

CEVAP: C

I. Köy Enstitülerinin açılması
II. Halkevlerinin açılması
III. Eğitmen kurslarının açılması

Yukarıdakilerden hangilerinin gerçekleştirilmesinde toplumun bilgi ve yaşam düzeyini yükseltmek amacı vardır? (KPSS ÖL 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Millet Mekteplerinin açılması, Halkevlerinin açılması, Köy Enstitülerinin açılması, eğitmen kurslarının açılması gibi gelişmelerin ortak amacı toplumun bilgi düzeyini yükseltmek ve yaşam kalitesini arttırmaktır.

CEVAP: E

SORU

Aşağıdakilerden hangisinin sosyal hayattaki ayrıcalıkları önlemek amaçlı olduğu savunulamaz? (KPSS 2011)

A) Tekke ve zaviyelerin kapatılması
B) Hacı, ağa, hafız, molla gibi unvanların kaldırılması
C) Medeni Kanun'un kabul edilmesi
D) Devlet İstatistik Enstitüsünün kurulması
E) Dini giysilerin mabetler dışında giyilmesinin yasaklanması

Atatürk Döneminde yapılan birçok devrimin amacı sosyal hayatta ayrıcalıkları sona erdirmektir. DİE'nin kurulmasında ise böyle bir amaç yer almaz.

CEVAP: D

EKONOMİ ALANINDAKİ GELİŞMELER

İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat 1923)

- Yeni Türk devletinin ekonomik politikasını belirlemek amacıyla toplanmıştır.
- Lozan görüşmelerinin kesintiye uğradığı döneme denk gelir ⇒ Ulusal bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık gerektirdiği mesajı
- Katılımcı (Tüccar - İşçi - Çiftçi - Sanayici) ve demokratik bir kongredir.
- Misak-ı İktisadi ilkeleri kabul edilir.
  - Vergi sistemi oluşturulmalıdır
  - Hammaddesi içeride olan sanayi kurulmalıdır
  - Gümrükler düzenlenmelidir
  - Tarım ilkellikten çıkarılmalıdır
  - Çiftçiye kredi olanakları sağlanmalıdır
  - Özel girişim desteklenip korunmalıdır

UYARI Merkezi

İzmir'de DEVLETÇİLİK fikri söz konusu değildir. Devletçilik 1929 - 30 yıllarının getirdiği koşulların bir sonucudur.

Tarım alanındaki gelişmeler

- Aşar vergisi kaldırılır. (1925)
  - Devlet halkçı niteliğini ortaya koymuş çiftçi büyük bir rahatlama içerisine girdiği için üretim artmıştır.
- Yüksek Ziraat Enstitüsü açılır.
  - Bilimsel tarımı geliştirmek, uzmanlar yetiştirmek için
- Tarım kredi kooperatifleri kurulmuştur.
- Ziraat Bankası çiftçiye kredi vermeye başlamıştır.
- Örnek çiftlikler kurulmuştur.
- Anadolu iklimine uygun yeni bitkiler denenmiştir.
- 1929 yılında topraksız çiftçiye toprak dağıtılması kanunu kabul edilir, ancak uygulanmaz.

SOHBET Köşesi

Cumhuriyetin ilk on yılında en çok gelişen sektör tarımdır. Çünkü devlet politikaları ile desteklenmiş, cephelerdeki genç nüfus üretime geri dönmüş ve çiftçinin sırtındaki Aşar Vergisi yükü kaldırılmıştır.

Ticaret Alanındaki Gelişmeler

- Lozan Antlaşması ile ticaretin önündeki en büyük sıkıntı olan Kapitülasyonlar kaldırılmıştır. Ayrıca Lozan'da Kabotaj hakkı ve gümrükler için 3 - 5 yıllık bir geçiş öngörülmüştür ⇒ Milli bir ticaret politikası
- Yerli tüccara kredi olanağı sağlamak için Türkiye'nin ilk özel bankası olan Türkiye İş Bankası kurulur.
- Yerli kumaştan elbise giyilmesi kanunu çıkarılır ⇒ 1925
- 1926 yılında KABOTAJ kanunları kabul edilir, karasuları millileştirilir.
- 1929'da Gümrük Tarife Kanunu çıkarılır, yerli üretim korunur.

Ulaşım

- Demiryolu yapımına ağırlık verilmiştir
- Demiryolları millileştirilir
- Karayolu yapımı için vergiler konulmuştur

Sağlık Sektörü

- İlk TBMM'de sağlık bakanlığının olması Halkçı anlayışı gösterir.
- Verem-Sıtma Trahom gibi salgın hastalıklarla mücadele edilmiştir
- Halkın sağlık eğitimi için Beden Eğitimi Teşkilatı kurulur
- Hıfzısıhha Enstitüsü açılır
- Devlet hastaneleri açılır

Mali Politika

- 1929'da Menkul Kıymetler ve Borsalar Kanunu çıkarılır
- Paranın değeri korunur
- Anti-enflasyonist politika izlenir.
- 1927'de merkez bankası kurma çalışmaları için Ali İktisat Meclisi harekete geçer
- Aşamalı çalışmalar sonrası 1 Ocak 1932'de Merkez Bankası resmen çalışmaya başlar.

Merkez Bankası

- Para piyasasını düzenler
- Para basım işlerini yapar
- Hazine işlemlerini yapar

Sanayi

- 1925 yılında Osmanlı'dan kalma sanayi yatırımlarını işler hale getirmek ve maden işletmelerini yapmak için Sanayi ve Maadin Bankası kurulur.
- 1927 yılında yerli sanayiyi teşvik için TEŞVİK-İ SANAYİ KANUNU çıkarılır.
- Bu kanun yatırımcıya muafiyet, imtiyaz ve teşvik sağlamış fakat istenilen sonuç alınamamıştır.

Çünkü

- Özel sektörde sermaye birikimi yoktur
- Yetişmiş ve bilgili teknik uzman yetersizdir
- 1929'da küresel etkileri alan Büyük Buhran patlak vermiştir.

BÜYÜK BUHRAN

Evrensel Sonuçları

- Fabrikaların kapanması
- İşsizliğin artması
- İthalatın azaltılması
- Tarım üretiminin azalması
- Almanya ve İtalya'da faşizmin güçlenmesi

Türkiye'ye etkisi

- Hammadde ihracatı düşer
- 1929'dan itibaren himayeci ekonomiye geçilir.
- Teşvik-i Sanayi'den de beklenen sonuç alanamadığı için DEVLETÇİLİK ilkesi benimsenir.

DEVLETÇİLİK 1933 yılında karar alınır.
1934 yılında uygulanmaya başlanır.

1. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1933 - 38) 34'te uygulaması başlar.

- Devlet eliyle temel ihtiyaç ürünleri üretilmiştir.
- 1933 yılında ilk KİT olan SÜMERBANK açılır.
- Paşabahçe - SEKA - ET Balık Kurumu işletmeleri açılır.
- 1935 yılında Etibank (Madenleri işletmek için) ve MTA açılır.
- II. Kalkınma Planı ⇒ II. Dünya Savaşı'ndan dolayı uygulanamaz.
- 1937 Denizbank kurulur.
- 1938 Halkbank kurulur (Esnafa kredi için).

SORU

1929-1930 yıllarında dünyada bir ekonomik bunalım baş göstermiştir.

Bu ekonomik bunalımın Türkiye'de aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı savunulabilir? (KPSS ÖL 2010)

A) Devletçilik ilkesinin kabul edilmesine
B) İzmir'de Türkiye İktisat Kongresi'nin toplanmasına
C) Kabotaj Kanunu'nun çıkarılmasına
D) İş Bankasının kurulmasına
E) Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun çıkarılmasına

1929 bunalımından sonra Türkiye Devletçilik ilkesine geçiş yapmıştır.

CEVAP: A

Aşağıdakilerden hangisi Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun uygulamalarından biri değildir? (KPSS 2011)

A) Çeşitli sanayi kuruluşlarına devlet arazisi tahsis edilmesi
B) Bazı işletmelere taşıma hizmetlerinde indirim sağlanması
C) Milli tasarruf ve mevduatın artması için Türkiye İş Bankası'nın kurulması
D) Vergilerde muafiyetler getirilmesi
E) Devlet daireleri için yerli ürün kullanma zorunluluğunun getirilmesi

İş Bankası 1924 yılında kurulmuştur. Teşvik-i Sanayi Kanunu ise 1927 yılı gelişmesidir.

CEVAP: C

SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Atatürk Döneminde tarımı geliştirmek amacıyla yapılan çalışmalardan biri değildir? (KPSS 2011)

A) Aşar vergisinin kaldırılması
B) Ziraat Bankasının kurulması
C) Numune çiftliklerinin kurulması
D) Yüksek Ziraat Enstitüsünün kurulması
E) Tarım satış kooperatiflerinin kurulması

Ziraat Bankası Osmanlı Döneminde kurulmuş bir bankadır. Atatürk Döneminde kredi imkanları arttırılmıştır.

CEVAP: B

SOHBET Köşesi

Ekonomi alanındaki gelişmeler önemli bir soru merkezidir. Burada özellikle şunları bir kez daha yorumlamakta fayda vardır. Türkiye bağımsızlığın ön koşulu olarak ekonomik bağımsızlığa büyük bir önem vermiş, ekonomiyi tüm yönleri ile (Tarım, ticaret, sanayi vs.) bir bütün düşünmüş ve canlandırmaya çalışmıştır. 1929 krizinin sonuçları tüm dünyayı etkilediği gibi, Türkiye ekonomisini de etkilemiş ve devletçilik ilkesine geçilmesine neden olmuştur.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D⁰k¿man Arkivi

TEMEL İLKELER

	Cumhuriyetçilik	Milliyetçilik	Halkçılık	Laiklik	Devletçilik	İnkılapçılık (Devrimcilik)
TAMAMLAYAN İLKELER	► Milli egemenlik	► Milli Bağımsızlık ► Milli Birlik ve Beraberlik	► İnsanlık Sevgisi ► Yutta Barış Dünyada Barış	► Akılcılık ► Bilimsellik	► Halk Refahı ► Planlı Kalkınma	► Çağdaşlaşma

CUMHURİYETÇİLİK

- Temel ilkesi seçimdir
- Atatürk'e göre; Türk milletinin karakterine en uygun yönetim biçimidir.
- İlgili Devrimler
  - TBMM'nin açılması
  - 1921 Anayasasında egemenliğin ulusa ait olması
  - Saltanatın kaldırılması
  - Cumhuriyetin ilanı
  - Halifeliğin kaldırılması ⇒Yönetim ikiliğini sona erdirdiği için
  - Çok partili hayat denemeleri
  - Kadınlara siyasi hakların verilmesi

} Bu gelişmeler aynı zamanda ulus egemenliğine katılımı arttırır.

MİLLİYETÇİLİK

- Dil, tarih, kültür, yurt birliğidir.
- Subjektiftir, şovenist ve faşizan değildir.
- Bağımsızlık, birlikte yaşama arzusu, tasa ve kıvanç birliği kavramları ile eşdeğerdir.
- İlgili Devrimler
  - Kurtuluş savaşı
  - TBMM'nin Türkiye adını taşıması
  - İstiklal Marşının kabulü
  - Kapitülasyonların kaldırılması
  - Bazı işletmelerin millileştirilmesi
  - Halifeliğin kaldırılması ⇒ ümmetten millete geçişi sağladığı için
  - Tevhid-i Tedrisat Kanunu ⇒ ulusal eğitim
  - Kabotaj Kanunu
  - TTK'nın açılması
  - TDK'nın açılması
  - Türk parasının korunması

HALKÇILIK

- Eşitlik, halk egemenliği ve halkın refahı kavramları ile eşdeğerdir.
- Cumhuriyetçilik ve Milliyetçilik ilkelerinin doğal sonucudur.
- İlgili Devrimler
  - Tevhid-i Tedrisat ⇒ Fırsat eşitliği, karma eğitim
  - Aşar vergisinin kaldırılması
  - Sağlık Bakanlığının kurulması
  - Şapka Kanunu ⇒ Ayrıcalık belirten kıyafetleri sona erdirdiği için
  - Medeni Kanun
  - Soyadı Kanunu
  - Ayrıcalık Belirten unvanların yasaklanması

UYARI Merkezi

İlkeler birbirlerini tamamlayan bir bütündür. bağımsız düşünülemez, bazıları günümüz şartlarında dönüşüm geçirmiştir.

Mesela; Halkçılık ⇒ Sosyal devlete dönüşmüştür. Bu dönüşümler Atatürk'ün İnkılapçılık ilkesinin gerekliliğidir.

LAİKLİK

- Din ve devlet işlerinin ayrı tutulmasıdır.
- Vicdan özgürlüğünün sağlanmasıdır.
- Siyaset - Toplum - Kültür - Hukuk gibi alanların "Akla ve Bilim"e dayanmasıdır.
- Laikliğin aşamaları
  - Saltanatın kaldırılması
  - Halifeliğin kaldırılması
  - Tevhid-i Tedrisat Kanunu
  - Şer'i ve Evkaf Dairesi'nin kapatılması
  - Medreselerin kapatılması
  - Tekke-Zaviye ve Türbelerin kapatılması ve tarikatların yasaklanması
  - Medeni Kanun
  - 1928 Anayasa değişikliği (Devletin dini İslamdır maddesinin anayasadan çıkarılması) ⇒ Anayasanın laikleşmesi
  - 1937 yılında bütün ilkelerin anayasada yer alması ⇒ Anayasaya Laiklik ilkesinin girmesi

DEVLETÇİLİK

- Türk Devleti'nin 1929 Dünya ekonomik krizinden sonraki ekonomik politikasıdır.
- Halkçılık ilkesi ile ilişkilidir.
- Özel sektörü reddetmez
- Planlı ekonomiyi öngörür
- İlgili Gelişmeler
  - Sümerbank başta olmak üzere KİT'lerin (Kamu İktisadi Teşebbüsü) kurulması
  - Planlı ekonomiye geçilmesi (I. Beş Yıllık Kalkınma Planı)
  - Etibank ve MTA'nın kurulması
  - Merkez Bankasının açılması

İNKILAPÇILIK

- Değişime açık olmaktır.
- Muasır (çağdaş) dünyayı yakalama ve geçme çabasıdır.
- Dinamik olma ve statükoyu reddetme ana özelliğidir.
- Tüm devrim adımları bu ilke ile ilgilidir.

UYARI Merkezi

Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılması, Terakkiperver C. F.'nın kapatılması ve Menemen Olayı'nın bastırılması; Laiklik ilkesini koruma eylemleridir.

SORU

- Kapitülasyonların kaldırılması
- Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması

Yukarıdaki gelişmelerde aşağıdaki ilkelerden hangisinin temel alındığı savunulabilir? (2009 KPSS)

A) Bağımsızlık B) Laiklik C) Halkçılık D) Devletçilik E) İnkılapçılık

Bu iki gelişme ekonomik alanda bağımsızlığı sağlayan gelişmelerdir. Temel olarak ulusalcı yapıyı güçlendirir.

CEVAP: A

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışının ırk, mezhep ve sınıf ayrılıklarına karşı olması,

I. milli birlik ve beraberlik,
II. kültürel birlik,
III. sosyal dayanışma

durumlarından hangilerini desteklediğini gösterir? (2009 KPSS)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

Atatürk milliyetçiliği milli birlik ve beraberlik duygusu ile tasa ve kıvançta birleşmiş, dayanışma içerisindeki bir toplumu öngörür.

CEVAP: E

Atatürkçü düşüncede, vicdan özgürlüğü bir haktır.

Bu yargının bireyin,

I. kendine özgü siyasal ve felsefi bir düşünceye sahip olduğunu açıklayabilmesi,
II. bağlı olduğu dinin gereklerini yerine getirmesi ya da getirmemesi,
III. kendi etnik kökenini diğer etnik kökenlerden üstün gördüğünü açıklayabilmesi

görüşlerinden hangilerini desteklediği savunulabilir? (KPSS 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

Din, fikir, düşünce ve vicdan özgürlüğü I ve II'de verilenleri destekler. Ama III. ü dikkatli okursak faşizmin tanımı ile eşdeğer bir cümledir ve vicdan özgürlüğü ile ilgisi yoktur.

CEVAP: C

SORU

1961 Anayasası'nda Türk milletini, bütün fertleriyle kaderde, kıvançta ve tasada ortak kılmak, bölünmez bir bütün halinde milli bilinç ve ülkü etrafında toplamak biçiminde ifade edilen ilke, aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS 2010)

A) Milliyetçilik B) Halkçılık C) Laiklik D) Devletçilik E) Cumhuriyetçilik

Açık bir biçimde milliyetçiliğin tanımı yapılmıştır.

CEVAP: A

21 Haziran 1934 tarihinde Soyadı Kanunu çıkarılmıştır.

Bu Kanun'da uyulması gereken,

I. ahlaka aykırı ve gülünç kelimelerin yasak olması,

II. soyadlarının Türkçe olması

III. yabancı ırk ve millet adlarının kullanılmaması

koşullarından hangilerinin milliyetçilik anlayışının göstergesi olduğu savunulabilir? (KPSS 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

I. de açıklanan durum daha çok kişi onurunu koruma ile ilgilidir. II. de Türkçe yani ana dile verilen önem ile III te Türklüğün güçlendirilmesine vurgu vardır.

CEVAP: D

Atatürkçü laik anlayış,

I. kanunlar önünde din ve inanç ayrımı yapma,

II. din ve devlet işlerini ayırma,

III. kişisel inanç özgürlüğü tanıma

durumlarından hangilerine karşıdır? (2010 KPSS OÖ)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) II ve III E) I, II ve III

Laiklik; devletin herhangi bir dini üstün tutmamasını, farklı dinlere inanan tüm vatandaşlarına eşit yaklaşmasını ve vicdan özgürlüğünü sağlamayı gerektirir.

CEVAP: A

- Soyadı Kanunu'nun kabul edilmesi
- Medreselerin kapatılması
- Medeni Kanun'un kabul edilmesi

Yukarıdaki gelişmeler aşağıda verilen Atatürk ilkelerinden hangisiyle <u>ilişkilendirilemez</u>? (2011 KPSS)

A) Laiklik B) Devletçilik C) Milliyetçilik D) Halkçılık E) İnkılapçılık

Medeni Kanun → Halkçılık - Laiklik

Medreselerin kapatılması → Laiklik

Soyadı Kanunu → Halkçılık → Milliyetçilik

Tüm devrimler → İnkılapçılık

CEVAP: B

SORU

Türk İnkılabı'nın,

I. belli bir ideolojiye bağlı olarak ortaya çıkma,

II. başka uluslara örnek olma,

III. tek kişinin egemenliğine dayalı ülke idaresini değiştirme

durumlarının, hangileri bakımından Rus İnkılabı'ndan farklı olduğu savunulabilir? (KPSS 2011)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

Türk ve Rus devrimleri kişi egemenliğini sona erdirmiş ve evrensel yönleri ile başka ulusları etkilemiştir. Ancak Rus Devrimi sadece sosyalizm ideolojisine bağlı iken, Türk Devrimi çağdaş, akılcı ve bilimsel her tür gelişmeye açıktır.

CEVAP: A

ATATÜRK DÖNEMİ DIŞ POLİTİKA

1923 - 1930 YILLARI ARASI

(Lozan'dan kalan sorunların çözümü)

Yabancı Okullar Sorunu (1925)

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na göre:
  - Yabancı okullarda en az bir Türk idareci olacaktır.
  - Tarih, Coğrafya ve Türkçe dersleri Türk öğretmenlerce okutulacaktır.
  - Misyonerlik faaliyetleri yasaktır.
- Başta Fransız okulları olmak üzere yabancı okullar bu kanuna karşı çıkmıştır.
- Türkiye bu hükümleri kabul etmeyen okulları kapatmış ve taviz vermemiştir.

ÖNEMLİ Türkiye Fransız hükümetinin bu konu ile ilgili görüşme talebini reddetmiştir. Çünkü bu sorunu iç meselesi olarak görmüş ve bu görüşe uygun olarak çözmüştür.

1926 Musul Sorunu

- Lozan sonrası, Türkiye-İngiltere arasında yapılan ikili görüşmeler sonuçsuz kalmıştır.
- Sorunun çözümü, Milletler Cemiyeti'ne bırakılmış, M.C.'ti sınırı İngiltere'nin istediği şekilde çizmiştir.
- Türkiye bu duruma karşı çıksa da, içeride meydana gelen ŞEYH SAİT isyanı Türk ordusunu zayıflatmıştır.
- Türkiye-Irak ve İngiltere arasında yapılan 1926 ANKARA Antlaşması ile;
  - Türkiye, Musul'un Irak'a ait olduğunu kabul etmiştir.
  - Bu antlaşmaya göre Musul petrollerinin %10'u 25 yıl Türkiye'nin payıdır.
  - Misakımillî sınırından SON tavizdir.

1930 Nüfus Müdabelesi (Etabli) Sorunu

- Lozan'a göre; Batı Trakya Türkleri ile İstanbul'un yerli Rumları hariç nüfus değişimi yapılacaktır.
- Yunanistan içeride mümkün olduğunca Rum bırakmak istediği için sorun çözümsüz bir hal almıştır.
- Milletler Cemiyeti ve Lahey Adelet Divanı soruna çözüm getiremez.
- Atatürk ve Venizelos arasında yapılan görüşme ile sorun barışçı bir şekilde çözülecektir.

ÖNEMLİ Bu sorunun çözümünden sonra, 1954 Kıbrıs Sorunu'na kadar Türkiye ve Yunanistan dış politikada iki ortak olarak hareket etmiştir.

1930 - 1939 YILLARI ARASI

(İttifak Arayışları)

Milletler Cemiyeti

Üyeliği ⇒1932

- Türkiye'nin Musul ve Nüfus Mübadelesi sorunlarını diplomasi yolu ile çözmesi Milletler Cemiyetine davet edilmesini sağlamıştır.
- Türkiye, Dünya barışına katkı sağlamak için 1932 yılında bu cemiyetin üyesi olur [İspanya ve Yunanistan'ın daveti]

Balkan Antantı (1934)

- Almanya ve İtalya'nın Avrupa siyasetinden çekinildiğinden dolayı Batı sınırını güvenlik altına almak için Türkiye ve Yunanistan öncülüğünde yapılmıştır.
- Üyeler: Türkiye - Yunanistan - Yugoslavya - Romanya

[**TeYYaRe**]

- Bulgaristan genişleme siyaseti izlediği için, Arnavutluk İtalya'dan çekindiği için yer almamıştır.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936)

- Almanya ve İtalya'nın politikaları yeni bir savaş riskini ortaya çıkarınca Türkiye Boğazlar konusunu görüşmek için Milletler Cemiyetine başvurur.
- İsviçre'nin Montrö şehrinde yapılan sözleşme ile boğazların statüsü yeniden belirlenir.

BUNA GÖRE

Barış zamanı	Savaş zamanı
■ Karadeniz'e kıyısı bulunmayan devletlerin Karadeniz'de savaş gemisi bulundurması sınırlandırılmıştır.	■ Türkiye savaşta ise Boğazlar tamamen Türkiye'nin kontrolündedir
■ Ticari geçişlere açıktır	■ Türkiye savaşta değilse savaşan taraflar Boğazları kullanamaz
■ Geçiş ücretsizdir	

- Türkiye'nin uluslararası prestiji artmıştır

Sadabat Paktı (1937)

- Üyeler: Türkiye - İran - Irak - Afganistan
- Doğu sınırlarımız güvence altına alınmıştır.
- 1955 yılında İngiltere'nin de katılımı ile Bağdat Paktı'na dönüşür.
- 1979 İran - Irak Savaşı ile sona erer.

Hatay'ın Anavatana Katılması (1939)

- 1936 yılında Fransa Suriye'deki Mandater yönetimini sona erdirme kararı almıştır.
- Türkiye, 1921 Ankara Antlaşması hükümlerine dayanarak Milletler Cemiyetine başvurmuş ve Hatay'ın statüsünün belirlenmesini istemiştir.
- **"Sandler Raporu"** çerçevesinde Milletler Cemiyetinin gözetiminde yapılan halk oylaması ile Hatay Cumhuriyeti kurulmuştur (1938)
- 29 Haziran 1939'da Hatay meclisi oybirliği ile Türkiye'ye katılma kararı almıştır.

[Atatürk'ün son dönemlerinde en çok uğraştığı ama çözümünü göremediği sorun, Hatay sorunudur.]

SOHBET Köşesi

Atatürk dönemi dış politikasını genel değerlendirdiğimizde;

- Karşılaşılan sorunlar barışçı ve diplomatik çabalar ile çözümlenmiştir. Ulusal bağımsızlığı ilgilendiren konularda ise taviz verilmemiştir.
- Bu dönemde;
  - İngiltere ile Musul
  - Yunanistan ile nüfus mübadelesi
  - Fransa ile
    - Yabancı okullar
    - Osmanlı borçlarının ödenmesi
    - Bozkurt - Lotus Olayı
    - Hatay

konularında sorunlar yaşanmıştır.

- **Bozkurt - Lotus Olayı:** Türk ve Fransız gemileri Türk karasularında çarpışır. Türk mahkemeleri kaptanları tutuklar. Fransa bu olayı Lahey Adalet Divanına götürür. Adalet Divanı Türk hukukunu haklı bulur.

ÖNEMLİ

Türk hukukunun çağdaşlaştığını ve evrenselleştiğini kanıtlayan bir olaydır.

II. DÜNYA SAVAŞI (1939 - 1945)

Nedenler

- Paylaşım sorununun, I. Dünya Savaşı'nda çözülememesi
- Almanya'nın Versay Antlaşması'nı yok sayması
- Mihver Devletleri'nin [Almanya - İtalya - Japonya] Faşizan ve yayılmacı politikaları
- Hitler'in Almanya'yı Dünya hakimi yapma ülküsü [Yaşam Sahası Teorisi]
- Japonya'nın Uzak Doğu'daki emelleri

Savaşın Gelişimi

- Savaş Almanya'nın Polonya'yı işgali ile başlar.
- İlk yıllarında Almanya'nın kesin bir üstünlüğü vardır.
- Normandiya Çıkartması ile Almanya düşüşe geçer ve müttefikler üstünlüğü ele geçirir.
- 1945 yılında, ABD'nin Japonya'ya atom bombası atması ile savaş sona erer [Hiroşima ve Nagasaki şehirlerine]

Savaş'ta Türkiye'nin Konumu

- Türkiye savaşa fiilen katılmamıştır.
- Alman Ordusu, Trakya sınırına dayandığında Almanya ile saldırmazlık anlaşması yapılır.
- Müttefikler, Türkiye'nin savaşa girmesini istemiş, bu amaçlarla ADANA GÖRÜŞMESİ (Türkiye - İngiltere arasında) ve KAHİRE GÖRÜŞMESİ (İngiltere - ABD ve Türkiye arasında) yapılmıştır.
- Türkiye savaş sonrası kurulacak olan Birleşmiş Milletler (BM) teşkilatının kurucu üyesi olabilmek için savaşın son aylarında Almanya ve Japonya'ya savaş ilan eder.

ÖNEMLİ

Savaş sırasında tedbir amaçlı olarak genç erkek nüfus silah altında olduğu için ekonomi büyük bir yara alacaktır. Üretim durma noktasına gelecektir.

Sonuçları

- Savaşın sonunda dünyanın durumu ve özellikle Almanya'nın statüsü YALTA KONFERANSI'nda belirlenmiştir. (İngiltere, ABD ve Sovyet Rusya)
- Dünya iki kutuba ayrılmış, soğuk savaş dönemi başlamıştır. [1990'ların başında Sovyetlerin dağılması ile sona ermiştir]
- Mısır, Hindistan, Filipinler ve İsrail devletleri kurulur.
- Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulur.
- Sovyet Rusya ve müttefikleri VARŞOVA PAKTI'nı kurmuştur. [Günümüzde yoktur]
- ABD ve müttefikleri NATO'yu kurmuştur.

II. DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ - SIRASI VE SONRASI

GENEL BİR BAKIŞ

ÖNCESİ

- Küçük Antant ⇒ Türkiye Yok
- Briand - Kellog Paktı ⇒ 1929 yılında Türkiye de üye olur. (ABD öncülüğünde kurulur)
- Locarno Paktı ⇒ Türkiye yok (1929)
- Litvinov Paktı ⇒ Sovyetler öncülüğünde kurulur. Türkiye yok
- Balkan Antantı (1934) - Sadabat Paktı (1937) ⇒ Türkiye öncülüğünde kurulan paktlar
- Akdeniz Paktı (1936) ⇒ İtalya'nın Akdeniz saldırganlığı üzerine ⇒ Türkiye - İngiltere - Fransa - Yugoslavya - Yunanistan tarafından kurulmuştur.
- ABD'de 1920 seçimleri ile MONROE DOKTRİNİ'ni (ABD'nin okyanus ötesine karışmama - kıta dışına çıkmama siyaseti) savunan Harding başkan seçildikten sonra ABD dış politikası değişir.

SIRASI

- Atlantik Bildirisi: ABD tarafından, dünya halklarının kendi arzuralı doğrultusunda yönetim kurmalarını kabul eden bildiridir.
- Adana - Kahire Görüşmeleri: Türkiye'nin savaşa girmesi için yapılmıştır.
- Tahran Konferansı: ABD - Rusya - İngiltere arasında yapılmıştır.
- Yalta Konferansı: Savaş sonrası genel durumun nasıl olacağı ile ilgili görüşülmüştür.

SONRASI

- BM ⇒ Dünya barışı için kurulmuştur. San - Fransisco Konferansı ile Türkiye'de kurucu üyelerinden birisidir.
- Varşova Paktı ⇒ Sovyet Rusya ve müttefiklerinin askeri teşkilatıdır. 1990 sonrası dağılmıştır.
- NATO ⇒ ABD ve müttefiklerinin askeri teşkilatıdır. ⇒ Kore Savaşı'na asker gönderilmesi sonrası TÜRKİYE'de üyesi olur 1952
- Marshall Planı ⇒ Sovyetler karşı Batı Avrupa'ya ABD'nin yardım planı ⇒ Türkiye yararlanır.
- Truman Doktrini ⇒ Marshall planı ile paraleldir. ⇒ Türkiye yararlanır.

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss D°k¿man Arkivi

SOHBET Köşesi

- Tarih soruları içerisinde her yıl 2-4 tane soru, genel kronoji isteyen soru olmaktadır.
- Bu sorularda;
  - Hangisi Atatürk Dönemi gelişmesidir veya Atatürk Dönemi gelişmesi değildir kalıbı kullanılırsa DİKKAT etmemiz gereken ayrıntı Atatürk Dönemi 1919 - 1938 yılları arasını kapsamaktadır.
  - Hangisi Cumhuriyet dönemi gelişmesidir veya değildir kalıbı kullanılmış ise DİKKAT edilmesi gereken ayrıntı Cumhuriyet Dönemi, 1923'te başlar ve günümüze kadar devam eder.
- Bu tür sorularda yardımcı olabilmesi için belli başlı gelişmeleri genel bir toplarsak:
  - Ziraat Bankası'nın kurulması
  - Azınlık ve yabancı okullarının açılması
  - Anayasal yönetime geçilmesi gelişmeleri **Osmanlı Dönemine** aittir.
  - Nüfus Mübadelesi sorununun yaşanması
  - Boğazlar Komisyonunun kaldırılması
  - Türkiye'nin Milletler Cemiyetine, Balkan Antantına, Kellog Paktı'na, Sadabat Paktına üye olması

Atatürk Dönemi gelişmelerindendir.

- Hatay'ın Anavatana katılması
- Tek dereceli seçimlerin yapılması
- Çok partili hayata geçilmesi
- Köy Enstitülerinin kurulması
- Türkiye'nin NATO'ya ve BM'ye üye olması
- Türkiye'nin Kore savaşı'na asker göndermesi
- 12 Adaların, İtalya tarafından Yunanistan'a bırakılması

gelişmeleri, Atatürk Dönemi **sonrası** gelişmeleri arasında yer alır.

SORU

Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulamaz? (KPSS 2011)

A) Boğazlar sorununun barışçıl bir tutumla çözülmesi
B) Avrupa'daki gruplaşmanın belirgin bir hal alması
C) Türkiye'nin Batılı devletlerle sonlarına barışçıl çözüm araması
D) Türkiye'nin uluslararası politikada öneminin artması
E) Türkiye'nin komşularıyla dostluk antlaşmaları imzalaması

Türkiye Dünya barışına katkıda bulunabilmek için 1932 yılında M.C.ne üye olur. Boğazlar konusunun çözümü ise 1936 Montrö ile olmuştur. Yani katılmasını etkilemez, katılmış olması sorunun çözümüne katkı sağlar.

CEVAP: A

Aşağıdakilerden hangisi, Lozan Antlaşması imzalandıktan sonra Türkiye ile Fransa arasında gerginliğe sebep olan konulardan biri değildir? (KPSS 2011)

A) Osmanlı borçları
B) Yabancı okullar
C) Adana - Mersin demiryolları
D) Bozkurt-Lotus davasa
E) Oniki Ada'nın silahlandırılması

Oniki Ada ve Ege Adalarının silahlandırılması veya silahtan arındırılması konuları Yunanistan ile ilgili konularımızdır.

CEVAP: E

I. Türkiye'nin Misakımillî sınırlarından son tavizini vermesi
II. Boğazlar Komisyonu'nun kaldırılması
III. Türkiye'nin Kellog Paktına üye olması

gelişmelerinin kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - III - I
D) II - I - III E) III - II - I

Türkiye 1926 Ankara Antlaşması ile Musul'u Irak'a bırakmıştır. 1929 yılında Kellog Paktı'na katılır. 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile komisyon kaldırılır.

CEVAP: B

SORU

Balkan Devletleri arasında yakınlaşma başlaması ve Balkan Paktı'nın kurulmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi olduğu savunulamaz? (KPSS 2009)

A) Birleşmiş Milletler Teşkilatının kurulmuş olması
B) İtalya'nın Doğu Akdeniz'e egemen olmak istemesi
C) Almanya'da Nazi Partisinin iktidara gelmesi
D) Silahlanma yarışının hızlanması
E) İtalya'da faşizmin güçlenmesi

Balkan Antantı özellikle İtalya ve Almanya'nın politikalarından çekinildiği için 1934 yılında gerçekleşmiştir. BM Teşkilatı ise 1945 yılında ortaya çıkmıştır.

CEVAP: A

Yeni Türk Devleti'nin,

I. bağımsızlık,
II. barışseverlik,
III. devletçilik

ilkelerinden hangilerinin uluslararası ilişkilerde temel aldığı savunulabilir? (KPSS 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

Türk Devleti'nin Atatürk Dönemi'nden itibaren çizilmiş temel dış politikası karşılıklı bağımsızlığa saygı duyulduğu müddetçe sorunları barış yolu ile çözmektedir.

Devletçilik ise içeride uygulanan ekonomi politikası ile ilgilidir.

CEVAP: C

1926 yılında imzalanan Ankara Antlaşması,

I. Musul'un İngiliz yönetimindeki Irak'a bırakılması
II. Türkiye-Irak sınırının çizilmesi,
III. Musul'un yıllık petrol gelirlerinin %10'unun 25 yıl süreyle Türkiye'ye bırakılması

maddelerinden hangilerini kapsar? (KPSS ÖL 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I, II ve III

1926 Ankara Antlaşması ile Türkiye - Irak sınırı çizilir ve Musu Irak'ta kalır. Buna karşılık petrollerin %10'u 25 yıl Türkiye'nin payı olacaktır.

CEVAP: E

SORU

Boğazlar Komisyonunun kaldırılması ve görevlerinin tamamıyla Türk devleti'ne verilmesi aşağıdakilerden hangisiyle sağlanmıştır? (KPSS OÖ 2010)

A) Montrö B) Mudanya C) Moskova
D) Lozan E) Londra

II. Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin duyulduğu bir süreçte, Boğazlar ile ilgili statünün yeniden belirlenmesi için Türkiye M. C.ne başvurur ve 1936 yılında yapılan Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Boğazlar komisyonu kaldırılarak, Lozan'da egemenliğimize aykırı çözülmüş olan boğazlar konusu düzeltilir.

CEVAP: A

Ülkedeki tüm siyasi görüşlerin yönetime yansıtılması amacıyla,

I. Terakkiperver Cumhuriyet Partisinin kurulması,
II. Serbest Cumhuriyet Partisinin kurulması,
III. Demokrat Partinin kurulması

gelişmelerinden hangileri Atatürk Döneminde gerçekleşmiştir? (KPSS 2009)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Terakkiperver ve Serbest Cumhuriyet Partileri Atatürk Dönemi'nde kurulmuşken, Demokrat Parti 1945 sonrası Türkiye'nin çok partili hayata geçtiği dönemde kurulmuştur.

CEVAP: D

I. Atatürk ilkelerinin Türkiye Devleti'nin temel nitelikleri olarak kabul edilmesi
II. Milletvekili yeminlerinin "Vallahi." yerine "Namusum üzerine söz veriyorum." şeklinde değiştirilmesi
III. Anayasa Mahkemesinin kurulması

Yukarıdakilerden hangileri Atatürk Dönemi gelişmeleri arasındadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

I'deki gelişme ⇒ 1937
II'deki gelişme ⇒ 1928
III'deki gelişme ⇒ 1961 Anayasası ile

CEVAP: C

SORU

I. Seçmen yaşının 18'den 22'ye çıkarılması

II. Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi

III. Tek dereceli seçim sistemine geçilmesi

Yukarıdakilerden hangileri Atatürk Dönemi'nde yapılan değişiklikler arasındadır? (KPSS 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

I ve II'deki gelişmeler 1934 yılındaki anayasa değişikliği ile olmuştur. III'teki gelişme ise 1946 yılında olmuştur.

CEVAP: D

I. Tekke ve türbelerin kapatılması

II. İlk kez azınlık okullarının açılması

III. Okulların Milli Eğitim Bakanlığına bağlanması

Yukarıdakilerden hangileri Cumhuriyet Dönemi gelişmeleri arasındadır? (KPSS OÖ 2010)

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

I'deki gelişme ⇒ 1925

II'deki gelişme ⇒ Osmanlı Döneminde

III'deki gelişme ⇒ 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile

CEVAP: C

DENEME SINAVI 1
TARİH

1. I. Törenin herkesi bağlayıcı olması
II. İpek Yolu hakimiyeti için Çin'le savaşılması
III. Devlet işlerinin Kurultay'da görüşülmesi

durumlarından hangileri İslamiyet öncesi kurulan Türk devletlerinde mutlakiyet olmadığını kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

2. **Türk-İslam tarihinde görülen aşağıdaki ilklerin hangisi Karahanlılarla birlikte başlamamıştır?**

A) Burslu eğitim
B) Kervansaray yapımı
C) Denizcilik
D) Türk-İslam edebiyatı
E) Posta teşkilatı

YARGI YAYINEVİ

3. I. Celali Takvimi
II. Kanun-u Tıp
III. Muhakemet'ül Lugateyn

Yukarıda eserleri verilen Türk-İslam düşünür ve bilim adamlarının doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Farabi	İbn-i Sina	Kaşgarlı Mahmut
B)	Ömer Hayyam	İbn-i Sina	Ali Şir Nevai
C)	Ömer Hayyam	Farabi	Gazali
D)	Nizamülmülk	Harezmi	Ali Şir Nevai
E)	Farabi	El-Biruni	Ömer Hayyam

4. **Osmanlı Devleti'nde görülen,**
I. Şeyhülislamın fetva vermesi
II. Şer'i Hukuk kurallarının geçerli olması
III. Medrese eğitiminin din merkezli olması

durumlarından hangileri yönetimde dinin etkisini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. **Osmanlı Devleti'nde padişah adına yürütme yetkisini kullanana Eflak-Boğdan yöneticilerine verilen ünvan nedir?**

A) Hidiv B) Dayı C) Giray
D) Şehremini E) Voyvoda

6. I. Hammadde ihracatının artması
II. Lonca örgütlenmesinin bozulmaya başlaması
III. Ticaret yollarının yön değiştirmesi

Yukarıdakilerden hangileri, Sanayi Devrimi'nin, Osmanlı üzerindeki etkileri arasında yer alır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. I. Âyan meclisi üyelerinin padişah tarafından belirlenmesi
II. Savaş ve barış kararını meclisin vermesi
III. Mebusan meclisinin padişahın izni olmadan kanun teklifi hazırlaması

Yukarıdakilerden hangileri, Kanun-u Esasi'de 1909 yılında yapılan değişiklikler arasında yer alır?

A) Yalnız II B) I ve II C) II ve III
D) I ve III E) I, II ve III

8. I. Osmanlıcılık
II. Türkçülük
III. Panislamcılık

Dağılma döneminde görülen yukarıdaki fikir akımlarının devlet yönetiminde etkili oldukları kronoloji aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III
D) II - III - I E) III - II - I

9. I. Osmanlı ordularının büyük bir kısmının tersih edilmiş olması
II. Balkan Devletlerinin sınırlarını genişletmek isteği
III. Almanya'nın sömürge yarışında geç kalmış olması

durumlarından hangileri I. Balkan Savaşı'nın nedenleri arasında yer alır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. **Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı sırasında kaybettiği topraklardan birisi <u>değildir</u>?**

A) Tunus B) Filistin C) Suriye
D) Irak E) Hicaz

11. **Milli Mücadele döneminde yürütme görevini üstlenip hükümet işlevini yerine getiren Temsil Kurulu'nun göreve başlaması ve görevinin sona ermesi aşağıdakilerden hangisi ile olmuştur?**

A) Amasya Genelgesi - Osmanlı Meclisinin açılması
B) Erzurum Kongresi - TBMM'nin açılması
C) Sivas Kongresi - TBMM'nin açılması
D) M. Kemal'in Ankara'ya gelmesi - Amasya Görüşmesi
E) Erzurum Kongresi - Cumhuriyetin ilanı

YARGI YAYINEVİ

12. I. Erzurum Kongresi
II. Alaşehir Kongresi
III. Sivas Kongresi

Yukarıdaki kongrelerden hangileri M. Kemal'in çağrısı ile toplanmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

13. **Cepheler döneminde meydana gelen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin sonucunda uluslararası diplomatik bir kazanım elde <u>edilmemiştir</u>?**

A) I. İnönü Muharebesi
B) Kars önlerinde Kazım Karabekir'in Ermenileri yenmesi
C) Sakarya Meydan Muharebesi
D) Kütahya - Eskişehir Muharebesi
E) Büyük Taarruz

14. **Misakımillî kararları arasında yer alan**

I. Güvenliği sağlanırsa Boğazlar dünya ticaretine açık olacaktır.
II. Batı Trakya'nın geleceği halkoylaması ile belirlenecektir.
III. Hiçbir devlete siyasi - hukuki - ticari ayrıcalık verilmeyecektir.

maddelerinden hangileri, Misakımillî kararlarının, Wilson ilkelerinden etkilendiğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

15. Atatürk "Biz milliyet fikirlerini uygulamada çok gecikmiş ve çok ilgisizlik göstermiş bir milletiz. Bunun zararlarını fazla çalışmakla gidermeye çalışmalıyız" demiştir.

Bu söz çerçevesinde,

I. Türk Tarih Kurumunun açılması
II. Türk Dil Kurumunun açılması
III. Millet Mekteplerinin açılması

gelişmelerinden hangilerinin gerçekleştirildiği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

16. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisi 3 Mart 1924 tarihli gelişmelerden birisi <u>değildir</u>?**

A) Eğitim birliğinin sağlanması
B) Ordu-Siyaset ayrımının tam olarak yapılması
C) Diyanet İşleri Başkanlığının kurulması
D) Vakıfların ilgili bir genel müdürlüğe bağlanması
E) Hükümet kurma şeklinin değişmesi

YARGI YAYINEVİ

17. **Cumhuriyet Döneminde görülen,**

I. Şeyh Sait isyanının çıkması

II. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kapatılması

III. Menemen Olayı'nın bastırılması

gelişmelerinden hangileri laik sistemi güçlendirmeye yöneliktir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

18. **Aşağıdakilerden hangisi Atatürk dönemi gelişmeleri arasında değildir?**

A) Aşar Vergisinin kaldırılması

B) Kellog Paktı'na üye olunması

C) Varlık Vergisi'nin çıkarılması

D) Merkez Bankasının açılması

E) Çok partili hayat denemeleri

19. I. Memurlar

II. Din adamları

III. Kadınlar

Atatürk Dönemi'nde yukarıdakilerden hangilerinin kıyafetleri ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

20. **Yapılan devrimlerle aşağıdaki alanlardan hangisinde var olan ikilikler sona erdirilmemiştir?**

A) Tarım B) Takvim C) Hukuk

D) Eğitim E) Yargı

21. I. Konuşma dili ile yazı dili arasında fark olması

II. Okuma-yazma oranının düşük olması

III. Toplumda kültür çatışmalarının yaşanması

durumlarından hangileri, Harf Devrimini zorunlu kılmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

22. Atatürk "Bir dinin tabii olması için akla, fene, ilme ve mantığa uyması lazımdır. Bizim dinimiz bunlara tamamen uyar" sözü ile İslamiyet'in,

I. Laiklik

II. Cumhuriyetçilik

III. Ulusal Bağımsızlık

ilkelerinden hangileri ile örtüştüğünü vurgulamaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

23. **Atatürk döneminde açılan aşağıdaki kurumlardan hangisi bir KİT (Kamu İktisadi Teşebbüsü) değildir?**

A) Sümerbank
B) Paşabahçe
C) Seka
D) Et-Balık Kurumu
E) Türkiye İş Bankası

24. Genel Oy: Seçmen olmada eğitim, gelir ve cinsiyet ayrımı olmaksızın belli istisnalar dışında vatandaşların oy hakkına sahip olmasıdır.

Bu tanıma göre Türkiye genel oy ilkesine kaç tarihinde geçmiştir?

A) 1930 B) 1932 C) 1933 D) 1934 E) 1946

25. **Halkçılık ilkesi,**

I. Cumhuriyetçilik
II. Milliyetçilik
III. Devletçilik

ilkelerinden hangilerinin doğal sonucu olarak ortaya çıkmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

26. I. Sevr Barış Antlaşması
II. Lozan Barış Antlaşması
III. Montrö Boğazlar Sözleşmesi

Yukarıdakilerden hangilerinde Boğazların yönetimi ilgili bir komisyona bırakılmamıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

27. I. Türkiye-Irak sınırının belirlenmesi
II. Dış borçların ödenmesi
III. Etabli sorunu

Atatürk döneminde karşılaşılan yukarıdaki sorunların gündeme geldiği ülkelerin doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

A) İngiltere - Rusya - Fransa
B) Fransa - İngiltere - Yunanistan
C) Rusya - İtalya - İngiltere
D) İngiltere - Rusya - Yunanistan
E) İngiltere - Fransa - Yunanistan

28. **Türk Devrimi'nin**

I. Bir ihtilal aşamasının olması

II. Bağımsızlık savaşı ile birlikte gerçekleştirilmesi

III. Kültür değişikliğini gerçekleştirmesi

özelliklerinden hangileri, diğer dünya devrimlerinde görülmez?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

29. **Balkan Devletleri arasında 1934 yılında kurulan Balkan Antantı'nda Arnavutluk'un yer almaması,**

I. Ege'ye inme isteğinin olması

II. Türkiye ile sınırının olmaması

III. İtalya'dan çekinmesi

durumlarından hangileri ile ilgilidir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

30. **Türkiye'nin Birleşmiş Milletlere üye olması ile**

I. II. Dünya Savaşı'nın son aylarında savaşa katılması

II. Çok partili hayata geçmesi

III. Kore'ye asker göndermesi

gelişmelerinden hangilerinin bir ilişkisi vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
D	C	B	A	E	C	C	B	C	A	B	C	D	E	C	E	D	C	C	A	C	A	E	D	C	C	E	B	C	C

DENEME SINAVI 2
TARİH

1. I. Esik Kurganı
II. Pazarık Halısı
III. Oğuz Kağan Destanı

Yukarıdakilerden hangileri Asya Hunlarına aittir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. I. Büyük Selçuklu
II. Harzemşah
III. Anadolu Selçuklu

Yukarıdaki Türk-İslam Devletlerinin hangilerinde toprakta İkta sistemi uygulanmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

3. **Aşağıdaki ünlü Türk denizcilerinden hangisi Anadolu Selçuklu Devleti zamanında yaşamıştır?**

A) Çaka Bey
B) Piri Reis
C) Seydi Ali Reis
D) Turgut Reis
E) Barbaros Hayrettin Paşa

YARGI YAYINEVİ

4. I. Yağıbasan
II. Karatay
III. Nizamiye

Medreselerinden hangileri Anadolu toprakları üzerindedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

5. **Osmanlı'da sıklıkla kullanılan** "Saban giren yer mülk olmaz" **sözü toprak sistemi ile ilgili olarak,**

I. Çiftçi toprağın işleme hakkına sahiptir.
II. Özel mülkiyet korunmuştur.
III. Toprakların büyük bir bölümü Miri arazidir.

durumlarından hangilerine kanıt oluşturmaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

6. **Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki görevlilerden hangisi yönetimde etkili değildir?**

A) Vezir B) Nişancı C) Defterdar
D) Reisülküttap E) Müderris

7. **Fatih Sultan Mehmet** "Ben Müslüman halkımın sultanı, Türk halkımın hanı, Rum halkımın kayzeriyim" **sözü ile Osmanlı Devleti'nin,**

I. İmparatorluk
II. Hoşgörü siyaseti
III. Teokratik yapı

özelliklerinden hangilerine vurgu yapmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. **Osmanlı Dağılma Döneminde** "Kısas-ı Enbiya", **eserini yazmış, Mecelleyi hazırlayan komisyonun başkanlığını yapmış bilim-düşünce ve siyaset adamı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Ahmet Cevdet Paşa
B) Ziya Gökalp
C) Şinasi
D) Ali Suavi
E) Cemal Paşa

9. I. Sanayi Devrimi
II. Coğrafi Keşifler
III. Fransız Devrimi
IV. Süveyş Kanalı'nın açılması

Yukarıdaki gelişmelerden hangileri Osmanlı topraklarının ve limanlarının stratejik önemini arttırmıştır?

A) Yalnız I B) I, II ve III C) II, III ve IV
D) I ve IV E) I, II, III ve IV

YARGI YAYINEVİ

10. **Osmanlı Devleti,**

I. Manastır
II. Selanik
III. 12 Adalar

topraklarından hangilerini Balkan Savaşları ile kaybetmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. **Kurtuluş Savaşı örgütlenme döneminde toplanan,**

I. Erzurum
II. Alaşehir
III. Pozantı

kongrelerinden hangilerinde mandacılık fikrine karşı çıkılmadığı gibi, benimsenebileceğinin işaretleri vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I ve III

12. **Erzurum Kongresi'nde alınan,**

I. Ulusal sınırlar içerisinde vatan bir bütündür bölünemez
II. İstanbul hükümeti görevini yerine getiremezse geçici bir hükümet kurulmalıdır
III. Ulusal iradeyi egemen Kuvayımilliyeyi etkin kılmak esastır
IV. Toplanan ulusal güçler saltanat ve hilafet makamını da kurtaracaktır

kararlarından hangileri birbiri ile çelişmektedir?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II ve IV E) II ve III

13. **Aşağıdakilerden hangisi I. İnönü Muharebesinin sonuçları arasında yer almaz?**

A) TBMM hükümetinin görüşülecek bir taraf olarak anlaşma devletlerince kabul edilmesi

B) Misakımillî'nin dünya kamuoyuna uluslararası alanda duyurulması

C) Ermenistan ile Gümrü Antlaşmasının imzalanması

D) Sevr'i Sovyet Rusya'nın da reddetmesi

E) İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi

14. **M. Kemal Kütahya - Eskişehir Muharebeleri sonrası** "Efendiler olağanüstü dönemler olağanüstü tedbirler gerektirir" **sözünü kullanmıştır. Bu söz doğrultusunda TBMM'nin**

I. Başkomutanlık Yasasını kabul etmesi

II. Tekalif-i Milliye emirlerini yayınlaması

III. Hıyanet-i Vataniye Kanunlarını çıkarması

gelişmelerinden hangilerini gerçekleştirdiği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

15. **Lozan Antlaşması'nın**

I. Boğazlar

II. Kapitülasyonlar

III. Nüfus mübadelesi

konuları ile ilgili maddelerinden hangileri Yeni Türk Devletinin ulusalcı özelliğini güçlendirmiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

16. **Yeni Türk Devleti'nde görülen**

I. Azınlıkların olmaması

II. Halifeliğin kaldırılması

III. Yabancı Okullar sorununun tavizsiz çözülmesi

gelişmelerinden hangileri, Türkiye'nin başka ülkelerin içişlerine karışmasını engellemiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) I, II ve III

17. **Aşağıdaki devrimlerden hangisi ayrıcalıkların olmadığı, işbölümüne dayalı sosyal bir yapının kurulduğu sosyal devlet düzenini güçlendiren devrimlerden birisidir?**

A) Soyadı kanunu

B) Erkan-ı Harbiye'nin kapatılması

C) Türk Dil Kurumu'nun açılması

D) Kabotaj Kanunu

E) Hafta sonu tatilinin Cumadan pazara alınması

18. **Atatürk Döneminde kurulan,**

I. Terakkiperver Cumhuriyet

II. Halk

III. Serbest Cumhuriyet

partilerinden hangileri ekonomik programlarında liberalizmi savunmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

YARGI YAYINEVİ

19. **Eğitim ve kültür alanında görülen,**

I. Latin harflerinin kabulü

II. Millet Mekteplerinin açılması

III. Bütün okulların milli eğitime bağlanması

gelişmelerinin kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III

D) III - I - II E) III - II - I

20. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisi tarım kesimi ile doğrudan alakalı <u>değildir</u>?**

A) Aşar vergisinin kaldırılması

B) Ziraat Bankası'nın kredi olanaklarının arttırılması

C) Türk parasının koruma altına alınması

D) Toprak Mahsülleri Ofisinin kurulması

E) Tarım kredi kooperatiflerinin kurulması

21. I. Teşvik-i Sanayi Kanununun çıkarılması

II. Planlı ekonomiye geçilmesi

III. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kurulması

gelişmelerinden hangileri 1929 Dünya ekonomik krizinin Türkiye üzerindeki sonuçları arasında yer alır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

22. I. Her vatandaşın Türkçe soyadı alma zorunluluğunun olması

II. Türk parasını koruma kanununun kabul edilmesi

III. Millet Mekteplerinin açılması

gelişmelerinden hangileri, Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

23. **Atatürk'ün kişisel özellikleri arasında yer alan**

I. Akılcılık

II. Barışçılık

III. İnsan sevgisi

IV. Bilimsellik

özelliklerinden hangileri onun laik yönünü aydınlatmaktadır?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV

D) I ve IV E) I, II ve IV

24. Kültür: Bir toplumun zaman içerisinde oluşturduğu maddi-manevi değerler bütünüdür.

Devrim: Hızlı ve köklü bir kültür değişimidir

Tanımlar bir arada düşünüldüğünde Türk Devrimi ile kültür değişimi yaşanırken, kültürün,

I. Din ve ahlak

II. Ekonomik hayat

III. Devlet ve hukuk

ögelerinden hangilerinde devrim yoluna <u>gidilmemiştir</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I ve III

YARGI YAYINEVİ

25. I. Ümmetten millete geçişin sağlanması
II. Konuşma dili ile yazı dili arasındaki farkın giderilmesi
III. Toplumda dini duyguların sömürülmesinin önüne geçilmesi

amaçlarıyla yapılan devrimler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

	I	II	III
A)	Halifeliğin kaldırılması	Harf inkılabı	Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
B)	Halifeliğin kaldırılması	Millet Mekteplerinin açılması	Tarikatların yasaklanması
C)	Cumhuriyet'in ilanı	Türk Dil Kurumunun açılması	Halifeliğin kaldırılması
D)	Türk Tarih Kurumunun açılması	TDK'nın açılması	Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
E)	TDK'nın açılması	Harf inkılabı	Medreselerin kapatılması

26. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisi ile "Başbakanlık" makamı kurulmuştur?**

A) TBMM'nin açılmasıyla
B) 1921 Anayasası'nda yapılan 1923 değişikliği ile
C) 1924 Anayasası ile
D) 1924 Anayasası'nda yapılan 1928 değişikliği ile
E) 1924 Anayasası'nda yapılan 1937 değişikliği ile

27. **Cumhuriyet Dönemi'nde görülen**

I. 1924 Haliç Konferansı
II. Milletler Cemiyeti tarafından çizilen Brüksel Hattı
III. 1926 Ankara Antlaşması

gelişmelerinden hangilerinin konusu Musul'dur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

28. Atatürk dış siyasetle ilgili olarak "Milli siyasetimiz gelişigüzel emeller peşinde milleti oyalayıp zarara sokmamak. Medeni dünyadan medeni ve insani muamele ve karşılıklı dostluk beklemek" sözünü söylemiştir.

Atatürk döneminde görülen

I. Milletler Cemiyetine üye olunması
II. Balkan Antantının kuruluşuna öncü olunması
III. Sadabat Paktının kurulmasına öncü olunması

gelişmelerinden hangileri bu söze aykırı bir durum değildir?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III
D) I ve III E) I, II ve III

29. **Atatürk döneminde aşağıdaki devletlerden hangisi ile ittifak arayışına girilmemiştir?**

A) ABD B) Almanya C) Yunanistan
D) İran E) Afganistan

30. **I. Dünya Savaşı'ndan sonra Wilson İlkeleri çerçevesinde yeniden kurulan ve Almanya tarafından işgal edilmesi II. Dünya Savaşı'nın başlangıcını oluşturan devlet aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Yugoslavya
B) Macaristan
C) Polonya
D) Ukrayna
E) Çekoslavakya

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
E	E	A	C	D	E	C	A	D	C	B	C	C	A	E	B	A	E	D	C	D	C	D	A	A	B	E	E	B	C

YARGI YAYINEVİ

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

DENEME SINAVI 3
TARİH

1. **Göktürklere ait bazı özellikler şunlardır:**

I. Kendilerine özgü alfabe kullanmışlardır
II. Ülkeyi doğu-batı olarak ikiye ayırıp yönetmişlerdir
III. Çinli prensesten olan çocuğa kut geçmemiştir

Bu özelliklerden hangileri onların ulusalcı özelliğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. **Aşağıdakilerden hangisi Firdevsi'nin Gazneliler dönemide kaleme aldığı ve İranlıların ulusal destanı olma özelliği taşıyan eserdir?**

A) Şahname
B) Kutadgu Bilig
C) Divan-ı Hikmet
D) Rubailer
E) Asar-ı Bakiye

YARGI YAYINEVİ

3. I. Haçlı Seferlerinin başlamış olması
II. Veraset sisteminin belirsizliği
III. Moğol saldırılarının Anadolu'ya doğru yoğunlaşması

Yukarıdaki gelişmelerden hangileri Anadolu Selçuklularının kuruluş aşamasının uzun sürmesinde etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. I. Sancak
II. Eyalet
III. Kaza
IV. Köy

Osmanlı Devletine ait bu idari birimlerin büyükten-küçüğe sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III - IV B) II - III - I - IV C) II - IV - III - I
D) I - III - II - IV E) II - I - III - IV

5. **XVII. yy'da maliyenin bozulması üzerine denk bütçe çalışması yapan, bütçeyi dengelemek için saray masraflarını kısıtlayan ve bu çalışması ile çıkar çevrelerini rahatsız ettiği için görevinden alınan devlet adamı kimdir?**

A) Köprülü Mehmet Paşa
B) Baltacı Mehmet Paşa
C) Tarhuncu Ahmet Paşa
D) II. Osman
E) Fazıl Ahmet Paşa

6. I. Levni
II. Matrakçı Nasuh
III. Nakkaş Osman

Osmanlı Devleti'nde yukarıda isimleri olan sanat adamlarından hangileri minyatürleri ile ön plana çıkmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

7. Denge Politikası: Bir devletin karşılaştığı sorunları tek başına çözememesi durumunda, sorunların çözümünde büyük devletlerin yardımını alıp, karşılığında da tavizler vermesidir.

Bu tanıma göre, XIX. yy'da Osmanlı Devleti'nin imzaladığı,

I. Hünkar İskelesi
II. Balta Limanı
III. Paris

Antlaşmalarından hangileri, denge politikasının izlendiğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

8. I. Divan teşkilatı yerine modern nazırlıkların kurulması
II. İstanbul'da ilköğretimin zorunlu tutulması
III. İlk özel gazetenin çıkartılması

ıslahatlarından hangileri, II. Mahmut Dönemine aittir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

9. **Aşağıdaki gelişmelerden hangisinde Balkan Savaşlarının etkisi yoktur?**

A) Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan etmesi
B) Babı-ı Ali Baskını ile İttihat Terakki'nin yönetime el koyması
C) Ege Adalarının kaybedilmesi
D) Bosna-Hersek'in elden çıkması
E) Batı Trakya Türklerinin azınlık durumuna düşmesi

10. I. Osmanlı Devletinin Çanakkale Cephesini kazanması
II. Rusya'nın savaştan çekilmesi
III. ABD'nin savaşa girmesi

gelişmelerinden hangileri Osmanlı toprakları için yapılan paylaşım planlarında değişiklik yapılmasına neden olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. **Kurtuluş Savaşı örgütlenme döneminde alınmış olan,**

I. Boğazlar dünya ticaretine güvenliği sağlanırsa açık olacaktır
II. Sivas'ta ulusal bir kongre toplanmalıdır
III. Ulusal sınırlar içerisinde vatan bir bütündür bölünemez

kararlarının kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III
D) II - III - I E) III - I - II

12. Milli Mücadele döneminde, İstanbul Hükümeti ile Temsil Heyeti arasında yapılan Amasya Görüşmelerinde "Milli Mücadeleye düşman basın hakkında gerekli işlemler uygulanacaktır" protokol kararı alınmıştır.

Bu kararın,

I. Peyam-ı Sabah

II. İrade-i Milliye

III. Ögüt

gazetelerinden hangilerinin yayınlarını engellemek amacıyla alındığı söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I ve III

13. I. Kuvayımilliye birliklerini destekleme

II. Bölgelerinin Türklüğünü kanıtlama

III. Doğrudan İstanbul hükümetini hedef alma

Yukarıdakilerden hangileri, Milli mücadele döneminde toplanan kongrelerin ortak özelliğidir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

14. I. Kazım Karabekir'in Doğu Cephesi komutanlığına atanması

II. M. Kemal'in başkomutan olması

III. İstiklal Mahkemelerinin kurulması

Yukarıdaki gelişmelerden hangisi I. TBMM'nin yürütme gücünü üstlendiğini kanıtlar?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

15. I. Ahmet Anzavur İsyanı

II. Şeyh Sait İsyanı

III. Menemen Olayı

Yukarıdaki gelişmelerden hangilerinin bastırılma sürecinde "İstiklal Mahkemeleri" **kurulmuştur?**

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

16. **Milli Mücadele Döneminde TBMM'yi hukuken tanıyan ilk Anlaşma Devleti aşağıdakilerden hangisidir?**

A) İtalya B) Rusya C) İngiltere

D) Fransa E) ABD

YARGI YAYINEVİ

17. I. İngilizlerin Yunanlıları yeni bir Türk saldırısına hazırlanmaları gerektiği konusunda uyarması
II. Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması'nın imzalanması
III. İtalya'nın Anadolu'dan çekilme kararı alması

gelişmelerinden hangilerinin oluşumunda Londra Konferansı'nın etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

18. **Avrupalı devletlerin Osmanlı içişlerine karışmak için sürekli gündeme getirdiği** "Azınlık Hakları" **konusu, Yeni Türk Devleti için aşağıdakilerden hangisi ile sorun olmaktan çıkmıştır?**

A) Lozan B) Mudanya C) Gümrü
D) Montrö E) Moskova

19. **Atatürk Dönemi'nde kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşunda**
I. Çok partili hayata geçişin istenmesi
II. 1929 ekonomik krizi
III. Menemen Olayı'nın bastırılmış olması

durumlarından hangilerinin etkisi olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

20. I. TBMM'nin üzerinde hiçbir güç yoktur.
II. Manda ve himaye kabul edilemez
III. Ulusu gene ulusun azim ve kararı kurtaracaktır

milli mücadele döneminde alınan bu kararlardan hangileri "Cumhuriyetçilik" **ilkesi ile ilgilidir?**

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

21. I. Sağlık Bakanlığının kurulması
II. Aşar vergisinin kaldırılması
III. Ayrıcalık belirten ünvanların yasaklanması

gelişmelerinden hangileri Türkiye Cumhuriyeti'nin Halkçı temeller üzerine kurulduğunu kanıtlar?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III
D) I ve III E) I, II ve III

22. **Türk kadını,**
I. Sosyal
II. Ekonomik
III. Siyasal

haklar anlamında, hangilerini birçok Avrupalı hemcinsinden daha önce kazanmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

23. **Aşağıdakilerden hangisi Atatürk Dönemi gelişmelerinden birisi değildir?**

A) İlk radyo yayınının başlaması
B) İş Bankasının açılması
C) Toprak reformunun gerçekleştirilmesi
D) İlkelerin anayasada yer alması
E) İstanbul Üniversitesi'nin açılması

24. I. Almanya'da Nazizmin iktidara gelmesi
II. Boğazlarda kimliği belirsiz denizaltıların görülmesi
III. İtalya'nın Doğu Akdeniz politikası

verilen bu gelişmelerden hangileri Balkan Antantı'nın kurulmasında etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

25. I. Ulusal bağımsızlık
II. Akılcılık - Bilimsellik
III. Çağdaşlaşma

Atatürk'ün bu bütünleyici ilkelerinin ana ilkeler ile doğru tamamlanması aşağıdakilerden hangisidir?

	I	II	III
A)	Milliyetçilik	Laiklik	Devrimcilik
B)	Milliyetçilik	Devrimcilik	Devletçilik
C)	Cumhuriyetçilik	Laiklik	Devrimcilik
D)	Halkçılık	Devrimcilik	Laiklik
E)	Cumhuriyetçilik	Halkçılık	Laiklik

26. I. Saltanatın kaldırılması
II. Medreselerin kapatılması
III. Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabulü

Bu devrimlerden hangilerinin gerçekleşmesinde halifeliğin kaldırılması öncü olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

27. I. Boğazlar Komisyonu
II. Duyun-u Umumiye
III. Yabancı okulların ayrıcalıkları

Osmanlı Döneminden kalma yukarıdaki sorunların sona erdirilme kronolojisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - II - III B) II - III - I C) II - I - III
D) III - II - I E) III - I - II

28. I. Almanya
II. İtalya
III. Sovyet Rusya

Yukarıdakilerden hangileri "Mihver Devletleri" **arasında yer almıştır?**

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

29. **Aşağıdakilerden hangisi Birleşmiş Milletlerin kuruluş amaçları arasında yer almaz?**

A) Avrupa'da İnsan hakları ve demokrasiyi korumak ve geliştirmek
B) Barışı korumak
C) Uluslararası dostluğu geliştirmek
D) Amaçları için merkezi hizmetler sunmak
E) Devletlerarası işbirliğini sağlamak

30. I. Monroe Doktrini
II. Wilson Prensipleri
III. Truman Doktrini

Yukarıdakilerden hangileri I. Dünya Savaşından sonra ABD'nin dış politikasına yön vermiş ve İngiltere - Fransa'yı dünya siyasetinde önplana çıkarmıştır?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III
D) I ve III E) I, II ve III

YARGI YAYINEVİ

facebook :
Kpss Kaynak Arkivi
Kpss Dº k¿man Arkivi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
D	A	C	E	C	E	E	C	D	B	D	A	C	A	C	D	C	A	D	D	E	C	C	D	A	D	B	C	A	A